

Національна бібліотека України для дітей
Щоквартальний науково-популярний журнал

БІБЛІОТЕКА У ФОРМАТІ

Д⁰

#4/2015

Щорікартальний
науково-популярний журнал
Заснований у 2015 р.

Головний редактор
ГОРДІЄНКО Алла Іванівна

Редаційна рада:
ДЗИГАНСЬКА Валентина Сергіївна,
громадський діяч.

ЗНІЩЕНКО Микола Павлович,
генеральний директор
Кієвської обласної бібліотеки для дітей,
Президент Української асоціації працівників
бібліотек для дітей, кандидат історичних наук,
заслужений працівник культури України.

КАЛІБЕРДА Лія Павлівна,
кандидат історичних наук, головний методист
Національної бібліотеки України для дітей.

МАРЧЕНКО Наталія Петрівна,
кандидат історичних наук,
старшої наукової співробітниця Інституту
біографічних досліджень Національної
бібліотеки України імені В.І. Вернадського,
експерт Всеукраїнського рейтингу
«Книжка року»,
автор-модератор електронного ресурсу
«КЛЮЧ»,
видавничець.

НІКОФОРЕНКО Лариса Степанівна,
начальник управління бібліотек,
читання та регіональної політики
Міністерства культури України.

ПОЛКАРПОВА Людмила Петрівна,
вчачий секретар
Національної бібліотеки України для дітей.

САВЬУК Андрій Олександрович,
член Наглядової Ради
Національної бібліотеки України для дітей,
директор видавництва «Юніверс».

ТУРБАНІСТ Тамара Миколаївна,
заступник генерального директора
з науково-методичної роботи
Національної бібліотеки України для дітей.

ЧЕРВОНОПЛИСЬКИЙ Сергій Васильович,
голова Наглядової Ради Національної
бібліотеки України для дітей,
голова Української спілки ветеранів Афганістану,
Герой України.

Літературний редактор
КАДЬКАЛЕНКО Олена Анатоліївна.

Дизайн та верстка:
ЯРЧАК Наталія Володимирівна.

Посилання на видання обов'язкові.

Редакція залишає за собою право
літературного редагування і скорочення статей.

Матеріали друкуються мовою оригіналу
(українською, російською).

Рубрики не редагуються і не повертаються.

СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА 3

ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ

Виховуємо патріотів 5

Бібліотека для дітей — простір професійних звершень 8

Всеукраїнська науково-практична конференція «Бібліотеки
для дітей у контексті культурно-історичного розвитку України» 11

Про бібліотечну справу, інтеграцію та імплементацію бібліотек
у сучасному українському істеблішменті 14

Свято друзів — наше свято! 18

«Рекомендаційна бібліографія в столітті з'являється» 20

Які дитячі книги лідують у читанні дітей:
погляд читача, бібліотекаря 22

Використання педагогічної системи Марії Монтесорі у
дошкільних навчальних закладах та дитячих бібліотеках України 26

СВІТ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

Смайлий конкурс «Книга пам'яті мого роду» 32

Пам'ятаючи перемагаємо 35

Видавці й читачі 37

ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Ти можеш не читати — ми читасмо тобі! 39

Навіщо у бібліотеці цирк? 42

Форум, який об'єднує серця 45

Креативні ідеї та проекти в дитячій бібліотеці:
бібліокафе «Книжкова смачкота» 48

Віртуальний ЛітПортал: від тих, хто лише — тим, хто читає 50

ПАМ'ЯТНІ ДАТИ

Літературні премії та відзнаки творців дитячих письменників
за роки незалежності 52

Благословенна будь, моя незаймана дівоче Дзюно... 61

Так хто ж він, капітан Немо? 63

Безсмертному Пінocchio — від відомих читачів 66

ТОП НОВИН

Книжкові новинки Національної бібліотеки України для дітей 68

ГОРДІЄНКО Алла,
генеральний директор
Національної бібліотеки України для дітей,
заслужений працівник культури України

Завершився 2015-й рік – рік віри, надії на краще майбутнє нашої країни після Революції Гідності, палкої любові до рідної Батьківщини в умовах ворожої агресії.

А яким запам'ятається рік, що минає, усім нам – працівникам бібліотек для дітей? Перш за все, викликом номер один: в умовах реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади у черговий раз постало питання діяльності функціонування спеціалізованої мережі бібліотек для дітей у державі. Знову розпочалася робота над проектом урядової постанови щодо мінімальних соціальних нормативів забезпечення публічними бібліотеками населення нашої держави (діюча на сьогодні постанова Кабміну № 510). Фахівці Національної бібліотеки України для дітей спільно з колегами обласних дитячих бібліотек активно включилися у процес розробки нової редакції зазначеної постанови, подавши до робочої групи обґрунтовані пропозиції, зауваження та доповнення. Цьому питанню присвячувалося засідання Президії Української асоціації працівників бібліотек для дітей, що пройшло на базі Київської обласної бібліотеки для дітей. Наголошуємо, що сьогодні робота над цим важливим документом продовжується, тому закликаємо усіх колег не бути байдужими і долучитися до його підготовки, направляючи свої пропозиції, своє бачення до Міністерства культури та нашої бібліотеки.

Свідченням активної діяльності, спроможності і затребуваності у суспільстві більш ніж столітньої історії дитячої бібліотеки стало проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бібліотеки для дітей в контексті культурно-історичного розвитку України» за результатами наукового дослідження «Історія розвитку бібліотек України для дітей», проведеного НБУ для дітей

разом із обласними бібліотеками для дітей. Під час конференції пройшла презентація колективної монографії «Історія розвитку бібліотек України для дітей (кінець ХХ-ХХ ст.)». Також заявлено про продовження цієї роботи у новому дослідженні «Бібліотеки України для дітей 1991–2011 рр.».

Та все ж питання регіональної політики, регіонального розвитку, змін адміністративно-територіального устрою у країні неминуче призводять до змін у системі освіти, охорони здоров'я, культури. Стосовно бібліотек в умовах реформування, то органом місцевого самоврядування державою делеговані повноваження на утримання закладів соціальної сфери, у тому числі й бібліотек. На час підготовки цього номеру відомо про створення 158 об'єднаних територіальних громад, надалі йти кількість може збільшитися до 600, тому викликом номер два для нас залишається налагодження тісних форм взаємодії з органами місцевої влади щодо збереження бібліотек для дітей у регіоні. Не варто чекати, коли представники влади зайдуть до бібліотеки, а бібліотекарям самим потрібно йти до них із пропозиціями своєї участі та можливостей бібліотеки у суспільно-громадському житті населеного пункту.

Та навіть у процесі проведення реформ у країні найбільшим завданням на час є виховання майбутнього громадянина незалежної, суверенної держави, популяризація національної духовно-культурної спадщини, вшанування героїв боротьби українського народу за незалежність України, формування у дітей ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості.

На це нас націлює Укази Президента «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді» від 12.06.2015 р. № 334/2015; «Про стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки» від 13.10.2015 р. № 580/2015; «Про відзначення у 2015 році Дня Гідності та Свободи» від 09.11.2015 р. № 633/2015.

У цьому році 14 жовтня ми вперше відзначили День захисника України. У сьогоднішніх реаліях це свято дійсно всенародне, бо захисниками України є учасники національно-визвольних рухів ХХ століття, учасники Революції Півночі, добровольці і військові, волонтери, діти і дорослі – усі ті, хто сьогодні бореться за мир на нашій землі. Про нашу багатогранну діяльність із цього питання ми говорили на науково-практичній конференції у Полтаві, ділилися досвідом, новими формами роботи. Зокрема у цьому номері висвітлено досвід харківських колег, подано інформацію про Всеукраїнський сімейний конкурс «Книга пам'яті мого роду», результати онлайн-опитування «Зростаємо справжніми українцями» та інші матеріали. А наступного року відзначимо пам'ятні дати – 30 років Чорнобильської трагедії, 20 років Конституції незалежної України, 25 років незалежності нашої держави. Протягом січня-серпня 2016 року проходимо Всеукраїнський конкурс дитячої творчості «Мрії про Україну: дитячий погляд» до 25-ї річниці незалежності України, а урочисте нагородження переможців відбудеться напередодні Дня Незалежності під час проведення ігор патріотів «Персона грата» у Національній бібліотеці України для дітей. Цей конкурс проведимо спільно з Фондом Миколи Томенка «Рідна країна» за підтримки Міністерства культури України.

З метою поширення кращого досвіду роботи обласних бібліотек для дітей, підвищення професійного рівня бібліотечних колективів удруже проведено Всеукраїнський огляд-конкурс обласних бібліотек для дітей. Проходить він під патронатом Міністерства культури України за участі Інституту публічного управління та кадрової політики НАУККМ. Цього разу за результатами огляду-конкурсу відзначено 11 переможців. Запрошуємо усіх наших колег активніше долучатися до участі у конкурсі і перемогати. Також із наступного року розпочинаємо Всеукраїнське соціологічне дослідження «Професійна компетентність бібліотекаря дитячої бібліотеки», а для молодих бібліотекарів оголошуємо Всеукраїнський конкурс молодих дитячих бібліотекарів «Молода хвиля сучасних дитячих бібліотекарів».

Отже, належно і гідно провівши 2015-й рік, вступаємо у 2016-й із новими задумами, ідеями, творчими планами і проектами. І усе це задля наших дітей, наших читачів-користувачів, заради дитинства на благо України – держави процвітаючої, багатой, могутньої і сильної. Сильної духом українським, незламним, незалежним і вільним. 🇺🇦

Виховуємо патріотів

ТУРБАНИСТ Тамара,

заступник генерального директора з науково-методичної роботи
Національної бібліотеки України для дітей

Національно-патріотичне виховання, формування патріотичної свідомості, усвідомлення національної своєрідності, виховання почуття особистості та національної гідності – ці поняття набули особливої гостроти сьогодні, в складні для України часи.

На усіх нас лежить величезна відповідальність – маємо вистояти в боротьбі з агресором, водночас будучи європейське майбутнє нашої держави для нинішнього та майбутніх поколінь.

Протягом усього часу – від створення і до сьогоднішнього функціонування бібліотек для дітей – ми працюємо на виконання і здійснення нашої родовідної функції – виховуємо з наймоподібших громадян справжніх патріотів своєї Вітчизни, різноманітними формами і методами роботи поширюємо серед них інформацію, знання, розширюємо світогляд, що складає і забезпечує нашу багатограну просвітницьку діяльність.

Ці та нека іншій проблемних питань були предметом для обговорення щорічного професійного зібрання директорів обласних бібліотек для дітей. Цього року Всеукраїнська науково-практична конференція проходила на славній, величній землі нашої держави – Полтавщині. Керівників обласних дитячих бібліотек гостинно приймала Полтавська ОБД ім. Панаса Мирного 28-30 жовтня. Актуальною як ніколи стала тема конферен-

ції – «Патріотичне виховання у бібліотеці: традиції минулого і сучасного досвіду». Організаторами конференції виступили Міністерство культури України, Управління культури Полтавської обласної державної адміністрації та Національна бібліотека України для дітей.

Під час роботи конференції висвітлювалися важливі питання сьогодення:

- сучасні реалії та напрями роботи бібліотек для дітей в умовах реформування;
- патріотичне виховання у бібліотеці: традиції минулого і сучасного досвіду;
- формування патріотизму особистості в умовах суспільних змін;
- форми та засоби бібліотечного впливу на становлення громадянської позиції сучасного патріота незалежної країни;
- досвід дитячих бібліотек у питанні патріотичного виховання та ін.

В урочистому відкритті конференції взяла участь керівник апарату облдержадміністрації М.І. Білокінь, начальник управління культури облдержадміністрації Г.І. Фасій, заступник начальника управління культури облдержадміністрації В.В. Вождаско, генеральний директор Національної бібліотеки України для дітей А.І. Гордієнко.

У роботі конференції взяли участь провідні фахівці Національної бібліотеки України для дітей, директори обласних та міських центральних бібліотек для дітей із 22 областей України, заступник директора Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І.П. Котляревського – Н.В. Влезько,

директор обласної бібліотеки для юнацтва ім. О. Гончара – С.В. Балибіна, колеги з Полтавської міської ЦБС та фахівці Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського.

Представники місцевої влади у своїх виступах акцентували увагу на питаннях формування активної громадської позиції серед дітей та молоді на основі національних і загальнолюдських духовних цінностей та патріотичного виховання підстаючого покоління, що, безперечно, неможливо без участі та плідної роботи фахівців саме бібліотек для дітей.

Безумовно, є ще багато не менш важливих питань, на вирішення яких спрямовані наші щоденні зусилля. Це і робота бібліотек для дітей в умовах реформування, форми взаємодії бібліотек із місцевою владою, правове виховання дітей, формування їхньої громадської позиції, використання соціальних медіа як інструменту патріотичного виховання та багато інших. Стосовно соціальних медіа у життєспроможності наших установ потрібно зазначити, що бібліотеки для дітей продовжують створювати і розвивати власні сайти, колективні і персональні блоги. І усе це робиться з метою покращення системи обслуговування користувачів, інтерактивного спілкування з ними, а у кінцевому результаті – для реклами бібліоте-

ки, підвищення її рейтингу. Ми чітко усвідомлюємо, що у наших інтересах охопити максимальну більшу аудиторію користувачів для реалізації своїх задумів, планів, проектів.

Вже досить тривалий час ми використовуємо у роботі відео, скайп-спілкування як між собою, так і між нашими читачами; про різнопланову діяльність інтернет-центрів годі вже й говорити; також створили онлайн-інформаційні ресурси і працюємо у корпоративних проєктах, спрямованих на створення системи захисту дітей від шкідливого контенту, що є одним із базисів євроінтеграції.

Виходячи з вищезазначеного (а про це можна наводити ще численні приклади), вважаємо, що ми з вами, шановні колеги, рухаємося у правильному напрямку та лише спільними зусиллями будемо сприяти і забезпечувати систему виконання юних громадян патріотами своєї держави.

У рамках науково-практичної конференції відбулися вчорні засідання на базі міської бібліотеки-філії для дітей № 10 Полтавської МЦБС, Полтавської районної бібліотеки для дітей, Кремендучкої центральної бібліотеки для дітей ім. І.Ф. Торубари та Кремендучкої бібліотеки-філії для дітей № 4 (детальніше з матеріалами конференції можна ознайомитися за посиланням: <http://www.chi.kiev.ua/metodu/Materiali%20конференції.pdf>).

В умовах адміністративної реформи перед бібліотеками постають нові виклики та ризики: зміна територіальних меж, фінансова неспроможність громад утримувати бібліотеки та велика вірогідність їх скорочення. Місцева громада вирішуватиме, як розвивати та фінансувати бібліотеку. Але і сама бібліотека своїми діями може і повинна переконливо впливати на думку громади. Стати соціальними партнерами владних структур – одне з вирішальних завдань сьогодні.

Влада і громада мають розглядати бібліотечне обслуговування дітей як патріотичний напрям діяльності галузі культури щодо розвитку творчого і інтелектуального потенціалу країни. Це рішення Всеукраїнської науково-практичної конференції директорів ОБД на сьогодні і на найближче майбутнє є орієнтиром нашої подальшої роботи з місцевою владою і громадськістю у пошуку нових форм такої взаємодії. 📌

Бібліотека для дітей – простір професійних звершень

КУЗИЛОВА Тетяна,

завідуюча відділу науково-методичної роботи та бібліотечного маркетингу
Національної бібліотеки України для дітей

Що таке конкурс? Зазвичай — це змагання з метою виявлення найкращих серед його учасників. Але чи дух суперництва найважливіший у конкурсі?

Можливо хтось і заперечить, а я переконана, що не лише гонитва за лідерством мотивує конкурсантів до участі, а й бажання поділитися власними уміньми й навичками. А отже, не лише для поширення кращого досвіду роботи обласних бібліотек для дітей, а й заради підвищення їхньої ролі у реалізації завдань державної політики в галузі культури, налагодження взаємодії бібліотек із владними структурами, що опікуються дитинством, пошуку шляхів підвищення ефективності та якості бібліотечного обслуговування користувачів-дітей у сучасних умовах, підвищення професійного рівня бібліотечних колективів у 2013 р. Національною бібліотекою України для дітей було ініційовано проведення раз на два роки Всеукраїнського огляду-конкурсу обласних бібліотек для дітей відповідно Наказу Міністерства культури України № 59 від 06.03.2013 р., зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22 лютого 2013 р. за № 309/22841.

На розгляд Всеукраїнського журі надійшло 20 конкурсних робіт із 13 областей у трьох номінаціях: 4 — у номінації «Електронні ресурси в роботі бібліотеки», 3 — у номінації «Організаційно-методична робота», і найбільше — 13 робіт у номінації «Обслуговування користувачів-дітей». Ці проекти призьмо вразили новаторськими підходами та нетрадиційними формами роботи у залученні юних користу-

вачів до дитячої книги та читання; власними та креативними розробками, інноваційними баченнями бібліотечної роботи з обслуговування дітей. Усе це стало свідченням того, що обласні бібліотеки для дітей як науково-методичні, дослідні та інформаційні центри з питань культурного розвитку дітей в області суттєво впливають на вирішення проблем удосконалення мережі дитячих бібліотек області та методичне забезпечення основних напрямів їхньої роботи, передусім, шляхом підготовки змістових методико-бібліографічних матеріалів, реалізації власних творчих проєктів, покращенням системи підвищення кваліфікації бібліотечних працівників, проведенням інноваційних заходів.

Варто відзначити Херсонську ОБД ім. Дніпрової Чайки, яка підготувала 4 конкурсні роботи; Львівську обласну бібліотеку для дітей та їхні 3 проєкти; Запорізьку обласну бібліотеку для дітей «Юний читач»; Миколаївську обласну бібліотеку для дітей ім. В.О. Ляліна, що підготували по 2 роботи на конкурс. На жаль, участь у конкурсі не взяли Вінницька ім. І. Франка, Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Одеська ім. Н.К. Крупської, Тернопільська, Чернівецька, Чернівецька ім. М.О. Островського обласні бібліотеки для дітей, а також Центральна бібліотека ім. Т.Г. Шевченка для дітей м. Києва, але ми дуже сподіваємося, що до наступних проєктів долучатимуться бібліотеки усіх областей України, адже знаємо, що пишати є чим у кожній із них.

19 листопада 2015 року у Національній бібліотечній Україні для дітей відбулося урочисте нагородження переможців у рамках бібліотечного форуму «Дітяча бібліотека в інформаційному суспільстві: пошуки гармонії, шляхи трансформації». Учасників та переможців конкурсу вітали члени повноваженого журі: М.Г. Височанська, начальниця відділу бібліотек

Міністерства культури України; А.І. Гордієнко, генеральний директор НБУ для дітей; І.О. Шевченко, директор Інституту публічного управління та кадро-

вої політики Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

Отже, переможцями стали:

У номінації «ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ-ДІТЕЙ»:

1. За новаторство та нетрадиційні форми роботи у залученні юних користувачів до національної дитячої книги та читання, надання якісного літературного простору бібліотеки в контексті формування національної свідомості у дітей та підлітків — **Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В.О. Лягіна за проект «Українське слово просить до тебе»;**
2. За підтримку обдарованих дітей і талановитої творчої молоді, нестандартний підхід в обслуговуванні юних користувачів, забезпечення їхньої участі в обласних конкурсах із використанням нетрадиційних форм роботи, спрямованих на підтримку дитячого читання — **Обласна бібліотека для дітей Житомирської обласної ради за літературне фан-патіо «Зірковий час читача»;**
3. За об'єднання користувачів-дітей навколо громадського краєзнавства, виховання патріотизму, національної самосвідомості, поваги до історії і традицій Черкащини, широку популяризацію краєзнавчої літератури у роботі з юними читачами та молоддю — **комунальний заклад «Обласна бібліотека для дітей» Черкаської обласної ради за фотоквест «Пишаюся тобою, мій рідний край»;**
4. За розвиток гармонійної особистості дитини, виховання патріотизму і любові до Батьківщини, підтримку обдарованих дітей і талановитої творчої молоді, формування високого рівня світогляду, чіткої патріотичної позиції та гідного потенціалу підліткового лідера — **Полтавська обласна бібліотека для дітей ім. Панаса Мирного за проект «Громадянсько-патріотичне виховання користувачів-дітей».**

У номінації «ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА»:

1. За розробку та впровадження нетрадиційних інноваційних форм і методів бібліотечної роботи у залученні дітей до сучасної вітчизняної дитячої книги та читання — **Львівська обласна бібліотека для дітей за партнерський проект «Бібліотека Малого лева»;**
2. За системність, новаторство, застосування комплексного підходу до здійснення організаційно-методичної діяльності, організацію рекламно-інформативної роботи, розробку і видання методичних, інформаційно-аналітичних та інших матеріалів і забезпечення ними бібліотек для дітей області — **обласний комунальний заклад «Харківська обласна бібліотека для дітей»;**
3. За нестандартний підхід до систематизування та розповсюдження медіазв'язку для дітей шляхом взаємодії із закладами культури і освіти, громадськими організаціями та ЗМІ — **комунальний заклад «Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрові Чайки» Херсонської обласної ради за проект «Медіасвітлі проекти Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрові Чайки. В координатах співпраці».**

У номінації «ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ В РОБОТІ БІБЛІОТЕК»:

1. За креативний підхід до популяризації книг та читання серед користувачів-дітей в Інтернеті, а також сприяння розвитку гніздового інтересу до вивчення рідного краю — комунальний заклад «Рівненська обласна бібліотека для дітей» Рівненської обласної ради за проєкт «Система електронних ресурсів Рівненської обласної бібліотеки для дітей: традиції та інновації»;
2. За створення та підтримку системи електронних ресурсів бібліотеки в інтернет-середовищі, впровадження інновацій в організацію вільного доступу користувачів-дітей до інформації — Хмельницька обласна бібліотека для дітей ім. Т.Г. Шевченка за проєкт «Електронні ресурси на допомогу популяризації дитячої книги і читання»;
3. За створення інноваційного електронного ресурсу на допомогу популяризації дитячої книги і читання — Львівська обласна бібліотека для дітей за блог інформаційно-бібліографічного відділу «Бібліо-Граф».

ГРАН-ПРІ КОНКУРСУ

Гран-прі конкурсу отримав комунальний заклад «Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрові Чайки» Херсонської обласної ради за проєкт «Віртуальний ЛітПортал: від тих, хто пише, тим, хто читає». Сайт не стоїть на місці, і завдяки сучасним бібліотек для дітей — крокувати в ногу з усіма новітніми тенденціями, ефективно використовувати власні ресурси і незалежно підвищувати свою значимість у суспільстві. Конкурс вкотре підтвердив — наші бібліотеки працюють, застосовують усе нові й нові форми роботи, незважаючи на всі перепони (я ми добре знаємо, що будь-який час диктує свої умови, які вимагають від бібліотек доводити свою незалежність), вони творять: із натягненням, із любов'ю до дітей, відкриваючи все нові й нові горизонти. Кожен із нас переконаний, що одні з унікальних та важливих якостей дитячої бібліотеки — гарантія, що

зустріч читача з бібліотекою буде максимально насиченою, збагаченою, словесною спілкуванням та допомогою від того самого моменту, коли читач ступив на поріг. Тому ми із задоволенням відзначимо, що в наших бібліотеках працюють саме ті фахівці, які усіма силами з натягненням прагнуть забезпечити користувачів-дітей усіма інструментами пізнання — креативно, ненав'язливо та турботливо. Ми вдячні усім, хто взяв участь у цьому конкурсі, усім хто так творчо та індивідуально ставився до своєї роботи, усім, хто виховує юних читачів, укріплюючи віру в майбутнє нашої держави. Адже залучаючи дітей до книги, популяризуючи дитячу літературу, всі ви, працівники у повсякденних обставинах, робите маленьке диво. Бути дитячим бібліотекарем — це не тільки покличка, а й

ГРАН-ПРІ конкурсу

велика відповідальність, і завдяки цьому світ дитячих бібліотек живе і процвітає.

Всукраїнська науково-практична конференція «Бібліотеки для дітей у контексті культурно-історичного розвитку України»

Всесвітньому дню дитини присвячується

ПЕТРЕНКО Ольга,

завідувач науково-дослідного відділу
Національної бібліотеки України для дітей

20 листопада 2015 року Національна бібліотека України для дітей провела Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Бібліотеки для дітей у контексті культурно-історичного розвитку України».

День проведення конференції з анімаційним, адже саме 20 листопада все людство відзначає Всесвітній день дитини. Хоч би яка була розумна і талановита дитина, вона все ж потребує опіки й уваги, турботи, любові, захисту і постійної підтримки. А спеціалізовані бібліотеки для дітей безпосередньо є тими державними установами, які турбуються про майбутнє юних громадян України, надаючи різноманітні бібліотечно-інформаційні послуги з урахуванням їхніх вікових особливостей. Тому ме-

тою проведення науково-практичної конференції саме цього дня було привернення уваги широкої громадськості, організацій та урядових установ до питань, спрямованих на практичну реалізацію заходів щодо підтримки прав дитини на інформацію, освіту, дозвілля та забезпечення бібліотечно-інформаційним обслуговуванням. І це вдалося, оскільки в роботі конференції взяли участь народний депутат України, засновник Фонду «Рідна країна», доктор політичних наук М.В. Томашко, голова Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), Герой України, доктор філософії в галузі політології С.В. Червонописський, голова правління ГО «Муниципальна ліга Києва», кандидат політичних наук О.В. Федоренко та інші. Організаторами науково-практичної конференції виступили Міністерство культури України, Національна бібліотека України для дітей, Київський національний університет культури і мистецтв, Українська асоціація працівників бібліотек для дітей.

На пленарному та секційних засіданнях «Бібліотека для дітей у системі життєдіяльності дитини», «Бібліотека для дітей і бібліотекар у контексті історичного розвитку» розглядалася роль спеціалізованих бібліотек для дітей у формуванні ефективних бібліотечно-інформаційних послуг, що надаються дитячому населенню України у контексті культурно-історичного розвитку України та сучасних суспільно-політичних подій: децентралізації та реформуванні українського суспільства, захисті прав дитини на диференційоване бібліотечно-інформаційне обслуговування.

Про роль спеціалізованих бібліотек для дітей у системі бібліотечно-інформаційного обслуговування населення України (за матеріалами наукового дослідження «Історія державних бібліотек України для дітей») на пленарному засіданні у своєму виступі наголошувала генеральний директор Національної бібліотеки України для дітей – А.І. Гордієнко. Родзинкою виступу була презентація колективної монографії «Історія розвитку бібліотек України для дітей (кінець XIX–XX ст.)», яка побила світ у видавничстві «Ліра-К». Широка бібліотечна громадськість ознайомила з колективним науковим доробком Національної бібліотеки України для дітей. Видання стало подією року і зробило свій внесок в історію українського бібліотекознавства.

На конференції учасниками обговорювалися проблеми сучасної гуманітарної кризи в Україні і роль бібліотек у їх подоланні (виступи народного депутата України, засновника Фонду «Рідна країна», доктора політичних наук М.В. Томенка; голови Української Спілки ветеранів Афганістану (війна-інтернаціоналістів), Героя України, доктора філософії в галузі політології С.В. Червонописського; професора кафедри ювітознавства і бібліотекознавства Київського національного університету культури і мистецтв, кандидата педагогічних наук В.М. Медведєвої). Аналізувалися різні моделі бібліотечно-інформаційного обслуговування в зарубіжних країнах та трансформацію бібліотечних установ в Україні в умовах децентралізації та євроінтеграції (директор Державної бібліотеки України для юнацтва, кандидат педагогічних наук, доцент Г.А. Савриць; генеральний директор Київської обласної бібліотеки для дітей, президент Української асоціації працівників бібліотек для дітей, кандидат історичних наук, заслужений працівник культури України М.П. Зінченко).

Роль і значення Національної бібліотеки України для дітей у бібліотечній системі України висвітлювала заступник генерального директора з науково-методичної роботи Т.М. Турбеніст.

Історичне значення становлення бібліотечного соціального інституту як цілісної системи з організації значної читачини дітей (за матеріалами проведеного дослідження) розкрила Л.П. Каліберда – головний методист науково-дослідного відділу Національної бібліотеки України для дітей, кандидат історичних наук. Наукове значення виходу у світ монографії «Історія розвитку бібліотек України для дітей (кінець XIX-XX ст.)» для всієї бібліотечної спільноти підкреслила Л.А. Поперечна – керівник прес-служби Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.

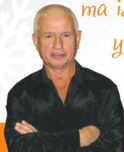
Про партнерство з бібліотечними установами відомляли у своїх виступах О.С. Матвійчук – доцент кафедри методики суспільно-гуманітарної освіти та виховання Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук; Богдар Н. І. – заступник генерального директора з наукової роботи Національного музею літератури України; М.А. Штолько – завідувач науково-інформаційного відділу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.

Робота секційних засідань «Бібліотека для дітей у системі життєдіяльності дитини», «Бібліотека для дітей і бібліотекар у контексті історичного розвитку», в яких взяли участь фахівці національних бібліотек України, Державної бібліотеки України для юнацтва, обласних бібліотек для дітей, Київського національного університету культури і мистецтв, відбулася згідно заявленої тематики, зокрема розглянуто історичний досвід діяльності бібліотек для дітей із бібліотечного обслуговування дитячого населення регіонів України (Ю.В. Ілій – заступник директора з наукової

роботи Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей імені Т.Г. Шевченка, П.М. Рудя – заступник директора Чернівецької обласної бібліотеки для дітей), формування та забезпечення доступу до бібліотечно-інформаційних ресурсів бібліотек для дітей (Л.А. Лугова – директор Львівської обласної бібліотеки для дітей, Н.М. Загоруйко – завідувач відділу комплектування фондів Національної бібліотеки України для дітей), методично-педагогічну діяльність обласних бібліотек для дітей (Т.А. Жайворонюк – директор Миколаївської обласної бібліотеки для дітей ім. В.О. Лягіна), бібліографічні видання про бібліотечних діячів як складову української бібліотекознавчої біографістики (Л.М. Лісова – директор Комunalного закладу «Рівненська обласна бібліотека для дітей Рівненської обласної ради»), особливості підготовки та підвищення кваліфікації працівників бібліотек, які обслуговують дітей (В.Ю. Черноус – директор Хмельницької обласної бібліотеки для дітей імені Т.Г. Шевченка) та інші питання. Обговоривши як нагальні проблеми бібліотечно-інформаційного обслуговування дітей, так і здійснивши екскурс в історію становлення і розвитку спеціалізованих бібліотек для дітей, учасники конференції ухвалили рекомендації. Проведена Всеукраїнська науково-практична конференція «Бібліотеки для дітей у контексті культурно-історичного розвитку України» підтвердила соціальний статус дитячих бібліотек як інформаційних центрів, інституцій формування значної духовної і культурного потенціалу нації. А науковий системний погляд на його роль і значення в представленій монографії «Історія розвитку бібліотек України для дітей (кінець XIX-XX ст.)», дозволяє нам, практикам, творчо підійти до вирішення сучасних проблем діяльності бібліотек та визначити перспективи його подальшого розвитку і удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування дітей в Україні. 📖

Про бібліотечну справу, інтеграцію та імплементацію бібліотек у сучасному українському істеблішменті

ЗНИЩЕНКО Микола,

генеральний директор Київської обласної бібліотеки для дітей, кандидат історичних наук, заслужений працівник культури України

20 листопада 2015 року сталося масштабна подія в бібліотечному просторі України: в приміщенні Національної бібліотеки України для дітей відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція під красномовною назвою «Бібліотеки для дітей у контексті культурно-історичного розвитку України».

Також у програмі конференції на широкій загал було введено презентацію монографії, створеної авторським колективом Національної бібліотеки України для дітей «Історія розвитку бібліотек України для дітей (кінець XIX–XX ст.)». У роботі конференції взяли участь як науковці та спеціалісти-бібліотекарі з бібліотечної справи, так і визначні політики-науковці: М.В. Томенко — доктор політичних наук, кандидат історичних наук, депутат Верховної Ради України; С.В. Черноописий — доктор філософії в галузі політології, голова наглядової ради Національної бібліотеки України для дітей, Герой України; від КНФУКМ — В.М. Медведєва, кандидат педагогічних наук, професор кафедри книгознавства і бібліотекознавства, заслужений працівник культури України; Г.Є. Шипота — кандидат педагогічних наук, професор кафедри книгознавства і бібліотекознавства; від Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського — Л.А. Поперечна, керівник прес-служби; від Національного музею літератури України — Н.І. Бондар, заступник генерального директора з наукової роботи; від Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України — М.А. Штолько, завідувач науково-інформаційного відділу;

від Київського університету ім. Б. Грінченка — О.Є. Матвійчук, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики суспільно-гуманітарної освіти та виховання; від Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН — Л.М. Татарчук, завідувач відділу наукової обробки документів; від Української асоціації працівників бібліотек для дітей — М.П. Зніщенко, кандидат історичних наук, президент асоціації, заслужений працівник культури України. Оргкомітет конференції, очолюваний А.І. Гордієнко та її заступником із науково-методичної роботи Т.М. Турбаніст, проробивши величезний обсяг роботи разом із творчим колективом Національної бібліотеки України для дітей, презентували бібліотечній Україні монографію «Історія розвитку бібліотек України для дітей (кінець XIX–XX ст.)»: Нац. бібліотека України для дітей; А.І. Гордієнко, А.С. Кобзаренко (керівники авт. колективу), наук. ред. Л.П. Каліберда, Н.О. Новікова. — К.: Видавництво Ліра. — К., 2015. — 592 с.

Ця фундаментальна праця зроблена завдяки організатору проекту — Герою України А.С. Кобзаренко, авторам: Г.І. Погребняк, А.І. Гордієнко, Т.М. Турбаніст, О.Б. Петренко, Т.В. Шамарін, В.М. Красножон, Н.О. Гажамен, Л.О. Гурбін, Г.І. Гудзій, Н.Г. Душенчук, Н.М. Загоруйко, В.І. Олійник, Н.Й. Дяобі, Л.П. Полікарповій, Н.О. Новіковій — кандидату педагогічних наук, Л.П. Каліберді — кандидату історичних наук і багатьом іншим працівникам бібліотеки. Ця велична подія була в полі зору Міністерства культури України і бібліотечної громадськості України, яку представляли директори обласних бібліотек для дітей — зірки бібліотечної справи України з дитячої бібліотечної педагогіки, з патріотичного, духовного, гуманістичного і націо-

нального виховання дітей у різних куточках нашої рідної країни.

Теоретичну основу дослідження становили висновки і положення:

- з освітньо-педагогічної системи — класики від Ярослава Мудрого, Г. Сковороди, І. Франка до С. Соропки;
- з філософії бібліотекознавства — від Д. Балли, А. Зелено, О. Чубар'яна, С. Соропки до М. Зінченка, К. Сильвестрової, М. Слободянчук;
- з історії розвитку бібліотек та бібліотечної науки в Україні — З. Гмальдиної, Л. Сидинової, Т. Кишар, А. Зелено до Л. Дубровіної, О. Оніщенко, Н. Носікової, М. Зінченка, М. Васильєвської;
- з бібліотечної дидактики — від Д. Доброї, Г. Марголіної, А. Зелено, Д. Балли до Т. Долбєнко, В. Медведєвої, М. Кушаренко;
- з удосконалення організації бібліотечної справи на державному та національному рівнях — В. Медведєва, Л. Тітова, А. Кобзаренко та ін.;
- з бібліотечної професіоналізації і підготовки бібліотечних кадрів — А. Чанко, В. Ільгачєва, Л. Каліберда, В. Бабін, М. Зінченко, І. Шевченко. Величезна за обсягом архівна база, майже 1,5 тисячі документів, була досліджена, оброблена і подана в трьох розділах монографії:

РОЗДІЛ 1. Бібліотечно-обслуговування дітей 1917-1940 рр.

РОЗДІЛ 2. Бібліотеки для дітей періоду Великої Вітчизняної війни (Другої світової війни) 1941-1945 рр.

РОЗДІЛ 3. Бібліотеки для дітей 1945-1991 рр.

У змісті монографії присутні атрибути з бібліографічної грамотності, а саме: вступне слово, передмова, вступ, розділи і висновки. Як засвідчує авторський колектив Національної бібліотеки України для дітей, дане дослідження матиме своє продовження і буде доповнюватися новими документами, фактами, подіями, іменами тих, хто «актуалізується у зв'язку з переходом бібліотечної практики на інформаційну парадигму з домінянкою загальнолюдських цінностей».

Особливо актуально ця «парадигма людських цінностей» із боку владних структур України від Президента, Кабінету, Верховної Ради України, Міністерства України стає в наш сучасний пістреволуційний період Помаранчевої революції 2004 р. і Революції Гідності 2013-2014 рр., підсумком яких, як не прикро стверджувати просту істину, є те, що «революції роблять романтики, а іменами людьми користуються негідники».

Зміна соціально-економічної формації з комуністично-ідеології до капіталістично-буржуазно-ідеології і поміщицько-феодалний спосіб життя призвели до відчуженого розшарування суспільства, появи збіднілої групи людей, до інтелектуальної і духовної деградації так званої управлінської ланки, до згорання соціальних і культурних програм. Це стало підґрунтям до створення сприятливих умов для проявів сепаратизму,

тероризму, що зрештою і призвело до Революції Гідності, і як наслідок — до нічиної втрати територіальної цілісності України — окупації Криму, війни на Сході України, і що найстрашніше, втрати через війну своїх найпрогресивніших, найвідоміших, найдуховніших людей, до їх загибелі, поранення, а також через зневір'я до влади — і до втрати перспективності життя в цій, Богом даній нам, країні під назвою — Україна.

Все прагнемо кудись — то в Європу, то в Європу, хоча всі знаходяться біля свого центру, яким є Україна, вона була, є і залишається душею і історичною колією європейських країн. Так і хочеться їм нагадати про те, що Конституція Пелига Орлика випередила Конституцію США на 70 років. Європі пощастило, що Данило Галицький зустрів суддівсько-буржуазне іго. Александре Україна не багато років потрапила під протекторат підступної Московії. Тож і шляхи виходу від обійми цього підступного сплута дуже важкі.

А що стосується бібліотечної справи, то найкраще, на що спромоглися бібліотеки України з 1991 по 2016 роки — це зберегти і примножити комуністично-більшовицькі стандарти 1924 року зі статистичної звітності, з оплати праці бібліотеків за кількісними показниками: кількість книговидач і кількість читачів, паперовими текстовими звітами та іншим бібліотечним анахронізмом, створеним за часів радянщини. Створити свої або заимити у бібліотечній Європі стандарти і нормативно-правові акти з оплати праці бібліотеків, як виявляється за 24 роки незалежності, не вистачає політичної волі. Тож і живе бібліотека України за москальськими стандартами. При цьому від бібліотекаря ще вимагається проведення безлічі різноманітних тематичних щоденних заходів.

Суспільство в особі міністра культури України і депутатів Верховної Ради України на державному рівні або в особі голови селищної, або в особі керівників районної ланки весь час мають необґрунтовані, надмірні претензії до бібліотеків, влада закликає бібліотеків до надання послуг, які бібліотеки України успішно надіють уже дано, хіба що бібліотекарі взяли і обґрунтували всі старі назви цих бібліотечних послуг. Українські бібліотеки раніше за «порядківні» пристосувалися до сучасних тенденцій розвитку і вимог українського суспільства і багато з них (бібліотек) успішно працюють у нинішньому буржуазному соціумі.

Нічого не зробивши для бібліотек у справі технічного забезпечення комп'ютерами, Інтернетом, бібліотечною програмою, нічим не захоплюючи працю бібліотекаря, нічого не вкладуючи в бібліотечну справу, влада хоче за рахунок благодійників із «Бібліомосту» або якогось терористичного угруповання на зразок «Русского мира» мати всі блага, що дає науково-технічний прогрес бібліотекам у розвинених країнах Європи.

Тож не дивно, що сьогодні Україна пасе зарідки у будівлях райпалат. Найпрогресивніші, найбільш активні, найдуховніші категорії людей в Україні — бібліотекаріма протягом 24 років незалежності представники іншої категорії населення країни постійно радять «оновлюватися», «удосконалюватися», «оптимізуватися» тощо. Бібліотекаріма України мають треба поміняти країну, щоб нарешті ця країна збагнула, в якій халупі вона знаходиться і що ця країна втрачає, закриваючи доступ до знань, інформації своїми ортодоксальними, геростратівськими діями, випускаючи 420 бібліотекаріма на рік для 42-мільйонної України, де половина з них ніколи не приїде працювати в установу, яку влада від сільської до мінерської ланки просто невидить. Проте влада дуже хоче мати патріотів для охорони своїх провадливих позицій і свої «тяжкою працею» зароблені статки. Якщор порівнювати часи правління В. Януковича і М. Азарова з нинішнім правлінням А. Яценюка і Н. Яценюка, то порівняння буде не на користь тих, хто прийшов до влади після Майдану 2013 року і Революції Гідності. Подати в вигляді військового збору, хоча війна нікому не оголошена, податки на пенсії, обмеження соціальних виплат, комунальне «вбивство» населення, збільшення пенсійного віку, банкрутство освітянських і медичних програм — все це лягло на плечі звичайних людей, трударів, і стало для них великою душевною трагедією.

Перебуваючи під цим пресом, громадяни не знаходять розради у нинішній владі й шукають її в доступних, демократичних, безкоштовних установах, якими залишаються бібліотеки, зокрема спеціалізовані бібліотеки для дітей.

Але і сюди сунуть свого носа невігласі і герострати різних мастей, які прикриваються «благими» намірами про надання населенню нових бібліотечних послуг, спонукають зробити із бібліотек шанок, місце для проведення желтовіва, місця для втіли тіла і життя, але аж ніяк не для місця розради душі, навчання, освіти. Вони обкладають бібліотеки податками за оренду приміщень і податками на землю.

Як приклад треба навести дії мерів і мера-боксера м. Києва з квітня 2015 р., які ввели свою грабничаку «методичку» про оренду приміщень бібліотек, де замість символічної плати за оренду приміщення Київської обласної бібліотеки для дітей у розмірі 97 коп. на рік згідно йогої «методички» бібліотеці виставлено плата за оренду приміщення в розмірі 36,5 тис. грн. на місяць. Любоє цієї нинішньої влади до дітей і бібліотек, що надають їм безкоштовні послуги, зашкалює своєю дискримінацією. Наякі наші листи, звернення до прокуратури, до людських чеснот у мера і депутата м. Києва успіху не мають. На мою думку, вони вже своїх «патріотів» виховали не в бібліотеках, а в бійцівських клубах. Тітушки сьогодні в Україні користуються більшим попитом, ніж ардувай, грамотні, патріотично налаштовані діти і молоді. Інтелектуальними дітьми і молоддю «віджимати» у когось майно не підеш. От

і виходить, що сьогодні Київ різнісі оголошеннями про набір у бійцівські клуби, де «стварять удар». Недаремно була донедавна в політичному соціумі України рунка партія Клеєва під назвою «Удар».

Повертаючись до монографії і науково-практичної конференції, хочу віддати шану і повагу своїм побратимам і сестрам по бібліотечній справі, які гідно слугують своїй бібліотечній справі, не дивлячись на стійкий опір невідомої, незрілої частини населення України, роблять свою справу зі зрощення патріотично налаштованих, інтелектуальних молодих бійців, які гідно будуть протистояти будь-яким сепаратистським і антиукраїнським проявам як в Україні, так і за її межами.

Беручи до уваги все вищевикладене, а особливо звістку про те, що робота над монографією буде продовжена, я словеняр оптимізу, що до наших нащадків дійдуть історичні, архівні, доказові свідчення про витоки всіх сучасних карликів України, починаючи від 1991 до 2015 років. Історична наука має здатність роздавати «нагородки», хто які заслужив, як це було зроблено у першій монографії «Історія розвитку бібліотек України для дітей (кінець XIX-XX ст.)», за часів Леніна і Сталіна, Хрущова, Брежньова, Горбачова, Кагановича, Зятонського і т.д. Геростратам — геростратівським нагородки, презирство від нащадків. Історія бібліотек за часів рударів зібрана і подана в розділах монографії.

На черзі висвітлення бібліотечної епохи за часів незалежності з 1991 по 2016 роки, від Л. Кравчука, Л. Кучми, В. Ющенка, В. Януковича з прем'єрами В. Пустовойтником, Ю. Тимошенко, В. Юцарком, В. Януковичем, А. Кічемом та ін., аж до А. Яценюка з Н. Яценюком. Сподіваюся, що в другій монографії не залишаться поза увагою дії міністра культури тих часів, коли йені «розбудовані» дії щодо бібліотек і бібліотечної справи в Україні були більше де-структивними. Дослідникам буде що пригадати і пред'явити деяким колишнім міністрам культури України від Л. Хорольця, І. Дрюби, І. Лихового, О. Білозір, Б. Ступиш, Ю. Бончука, М. Кулеяка, Л. Новохалька до нинішнього міністра В. Кириленка, про йені дослідження і про впливня йеніх мрій у розвитку бібліотечної справи в Україні. Що-що, а мрії таї поначли, замість того, щоб діяти на користь бібліотек для дітей — всі майстри...

Маю надію, що ніщо не залишиться поза увагою дослідників майбутнього другого тому монографії. В цьому їм допоможуть зацвівлені в історичній справедливості бібліотечні статистичні звіти, постанови Кабінету і укази Президентів, постанови, закони Верховної Ради України, рішення районних, селищних і обласних рад. Тож таємно обов'язково стане доступним для майбутніх поколінь, особливо це стосуватиметься бібліотечної справи в Україні і зокрема спеціалізованих бібліотек для дітей в Україні. Україна обов'язково буде знати про те, хто і як діяв про розвиток бібліотечної справи в країні, про роз-

вплив спеціалізованих бібліотек для дітей, бібліотек для молоді і юнацтва. Також громадськість і бібліотека України обов'язково буде об'єднана про тих, хто своїми героїстатистськими діями, прикриваючись всемогутністю, всеможливістю Інтернету, всією стимуляцією, всією заявкою розвитку спеціалізованих бібліотек для дітей в Україні і тим самим допомагає ворожій Росії в поширенні сепаратистських рухів серед населення, у зрощуванні на сході України і в Криму так званих «борців із фашизмом, із бандерівською хунтою».

Всім, хто направив свою діяльність проти існування спеціалізованих бібліотек для дітей в Україні слід запам'ятати, що спеціалізовані бібліотеки для дітей сьогодні є форпостами національної, проукраїнської, державницької ідеології, що саме вони роблять все можливе і неможливе у вихованні дітей патріотизму, любові до України всіма засобами і методами бібліотечної роботи. Економити на таких потрібних країні бібліотечних установах для дітей — це халатність, це злочин проти України. Як тільки в Україні завдяки їм «оптимізація», «руйнування» і «реорганізація» зникнуть бібліотеки для дітей, із мого світу зникне Україна. Патріотами, інтелектуалами не народжуються. Вони виховуються не тільки в сім'ї і в школі, а також виховуються в бібліотеках для дітей.

Також висловлюю надію, що в наступному дослідженні буде дана об'єктивна оцінка ролі провідних бібліотек Криму, Луганщини і Донецької в справі роздмухування у цих регіонах сепаратистських, проросійських, антиукраїнських, антидержавних настроїв, у справі оприяння просуванню терористичних організацій «Русского мира» та «Русского блока», а також у справі виховання антипатріотів України — так званих гітлерів. Усі події навколо ролі бібліотек цих регіонів обов'язково повинні бути висвітлені об'єктивно, і прізвиська героїв подій потрібно назвати обов'язково для того, щоб у майбутньому не повторювати подібних помилок, а також, щоб перевигованні і переосмислення у населення того, що сталося в Криму, на Сході та інших регіонах України, здійснювалося не «братніми» російськими «градами», «васильками», «бурачниками» та донецькими, чеченськими, кубанськими та удмуртськими терористами. Перевиговання мешканців сходу і Криму повинно вестися через утворення в Україні демократичних інститутів заможного життя, створення належних умов для розвитку культури, освіти, медицини, а також для створення відповідних умов для роботи спеціалізованих бібліотек для дітей.

З подій на Сході і в Криму слід зробити належні висновки як бібліотекарям, так і олігархічній буржуазно-поміщицькій владі України. Цій владі треба постійно нагадувати, що патріоти в бідності не виховуються. В злиднів умовах деміючою ідеологією стає комуністична, яку нікими указами Президента і постановами антинародного Кабінету не зупинити. Взагалі олігархо-капіталістичній владі в Україні треба читати класиків і не забувати,

що «правда ходить по Європі, правда комунізму». Чим сильніше буде експлуатація і зубожіння народу, тим рясніше буде процвітати серед людей утопічна комуністична ідеологія, тим сильніше буде протидія олігархо-поміщицькій злочинній владі у прояві сепаратизму і тероризму. Також слід нагадати невдалим монокліттардам, що, наприклад свої «отприцюки» у Сорбоннах і Кембриджах, вони їм роблять ведмежу послугу, бо українському національному патріотизму там, за кордоном, не вчать, тож і користі від їхніх знань для України — ніякої. Якимим садженням цієї недолугості є залучення іноземців-емігрантів у роботу Кабінету, хоча і свої українські теж не краді, бо громадське суспільство сьогодні має ознаки інфекційних ідеологічних хвороб, які треба терміново лікувати.

Також звертаю увагу авторського колективу монографії «Історія розвитку бібліотек України для дітей (кінець XIX–XX ст.)» на те, що хронологічні рамки їхнього дослідження починаються з 1917 року, тобто з часу встановлення комуністично-бolshevikської, репресивно-терористичної влади. Такий початок монографії, на мою думку, не відповідає задекларованій авторським колективом хронологічній назві: «Історія розвитку бібліотек України для дітей (кінець XIX–XX ст.)». Цій монографії доцільно було б дати назву: «Історія розвитку бібліотек України для дітей за часів радянщини (1917–1991 рр.)». Початок монографії особисто мені чомусь нагадує початок статті, надрукованої в часописі «Красный библиотечарь» у 1937 році «Спеціальне доточке бібліотеки до и после Октября» за авторством Г. Марголіної, яка в першому рядку своєї статті стверджує, що до революції 1917 р. такого доступного для дітей робітників і селян явища, як спеціалізована бібліотека для дітей, не існувало. Г. Марголіної повідомляє, що в Києві була бібліотека для дітей, але вона була приватна і платна, і більше ніяких пошанень шдд бібліотеки Д. Дробі. Г. Марголіної протягом своєї кар'єри не давала ніяких інтерв'ю стосовно Д. Дробі та її бібліотеки. Мабуть на це були свої причини та і страх брав верх... Хоча в цій бібліотеці — в Київській обласній бібліотеці для дітей», у колишній бібліотеці Д. Дробі, Г. Марголіної пропрацювала в методичному відділі до 1967 року.

Також зверну увагу на те, що деякі просвітянські товариства кінця XIX початку XX століть, зокрема «Київське товариство грамотності», «Лига защиты детства», «Український акульський рух», «Плать», товариство «Просвіта» теж сприяли вихованню українського патріотизму і свідомості у дітей через долучення до читання українськомовних книг. Багато досліджень про дореволюційний стан обслуговування дітей на liberoземній Україні було оприлюднено науковцями і опубліковано в часописах «Вісник Кієвської палати» в кінці XIX початку XX століть. Дореволюційна Західна Україна зовсім не відображена в цій монографії, але все це поправимо. Бажаю успіхів творцям монографії. ■

Свято друзів – наше свято!

ШАМАРИНА Тетяна,

заступник генерального директора з питань інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів Національної бібліотеки України для дітей

Сьогодні весело та гавірно у Національній бібліотеці України для дітей. Вестибюлем бібліотеки поважно походжать молоді дівчата у бальних сукнях зі своїми кавалерами, готуючись до виконання якогось старовинного національного танцю.

Молодші діти, вбрані у яскраві національні костюми, тихенько повторюють слова пісень та віршів. І вже потрапивши до актовій зали, прикрашеній в кольори українського та польського прапорів, розумієш, що бібліотека разом зі своїми польськими друзями святкує національне свято Польщі – День Незалежності.

День Незалежності – величне свято в історії будь-якого народу. 11 листопада 1918 року – день закінчення Першої світової війни та день, коли Польща знову змогла повернутися на карту Євро-

пи і стати незалежною державою після 125 років поділу між Пруссією, Росією і Австрією, пройшовши при цьому складний та тривалий шлях. Потім Друга світова війна, яка теж була тяжким випробуванням для поляків, тому і сповнені у цей день серця поляків та їхніх найближчих друзів гордістю за вільну і незалежну державу.

Довгі роки добросусідства об'єднують дві держави – Україну та Польщу, саме тому ми засвідчили повагу до братнього народу проведенням цього заходу спільно зі школярами, в яких вичають польську мову, хореографічними студіями та Спілкою поляків м. Києва. Дружба українського та польського народів надзвичайно важлива. Тепер, коли Україна обрала для себе європейський вектор розвитку, ми активно використовуємо польський досвід, реалізуємо спільні проекти розвитку стандартів і правил.

У день свята Національна бібліотека України для дітей перетворилася на осередок польської культури. На сцені бібліотеки виступали танцю-

валні колективи — Державна хореографічна студія «Барвіночок» із танцем мазурка; урочистий танець полонез нам представили учні ЗОШ № 175 ім. В. Марченка, які вивчають польську мову; музика Ф. Шопена звучала на скрипці у живому виконанні від бібліотекаря Дарини Донцової. Вірші польською мовою та легенда про давнє розселення слов'ян «Легенда про Леґа, Чеха та Руса» від учениць гімназії № 154 дозволили зануритися в далеку історію, культуру та мовний світ Польщі.

А ще на свято до бібліотеки завітали гості — голова Спілки поляків м. Києва Ганна Станіславівна Юрковська, яка привітала гостей зі святом. За її словами «День Польщі» у нашій бібліотеці був надзвичайно цікавим ще й тому, що і учасники, і глядачі свята вивчають польську мову та цікавляться польською історією, освітою, культурою, а особливо сучасними книгами для дітей і про дітей польських авторів. Тому асистент голови Спілки поляків м. Києва пані Гульнара, яка обрала польську мову своїм фахом та призначенням, прочитала на сцені дитячу книжку Беати Островіцкої «Dziakoludek». Слухаючи її, стало зрозуміло, наскільки українська та польська мови споріднені. Алла Іванівна Гордієнко, генеральний директор Національної бібліотеки України для дітей, яка минулого року перебу-

вала у Польщі з офіційним візитом, привітала гостей свята та вручила подяки нашим партнерам за активну допомогу у проведенні такого цікавого і корисного заходу. І поки всі бажаючи виготовляли на майстер-класі червоно-білі браслети і сердечка, Алла Іванівна з Ганною Станіславівною домовлялися про подальшу співпрацю. Маємо сподівання, що нашу бібліотеку у майбутньому відвідуватимуть і польські письменники, і художники-ілюстратори дитячих книг, і польські дитячі творчі колективи зі своїми піснями і танцями. У бібліотеці з'являються нові друзі, партнери — життя продовжується... 📖

«Рекомендаційна бібліографія в столітті знань»

ГАЖАМАН Наталя,

завідувач науково-бібліографічного відділу
Національної бібліотеки України для дітей

На від такої назвою 15—16 жовтня 2015 року в Одеській національній науковій бібліотеці імені М. Горького відбувся Всеукраїнський семінар фахівців.

Організатори семінару ставили за мету набуття бібліотекарями-бібліографами нових знань у створенні рекомендаційної бібліографічної продукції та її використання у роботі з читачами. 15 жовтня модератором зібрання була Л. В. Аригіна, заступник генерального директора з наукової роботи ОННБ ім. М. Горького. На відкритті семінару вступне слово виголосила генеральний директор ОННБ, заслужений працівник культури України О. Ф. Ботушанська, яка відмітила стрімке зростання ролі рекомендаційної бібліографії у роботі бібліотек, її важливість та актуальність у умовах виховання патріотизму, посилення ролі національно-патріотичного виховання дітей та молоді, донесення до громадян знань з історії та культури рідного краю та України у цілому. Національну парламентську бібліотеку на семінарі представили завідувач науково-бібліографічного відділу НЛБУ, заслужений працівник культури України В. О. Кононенко та координатор проєкту календарів знаменних дат «Дати і події» Л. Ю. Рогольчук.

В. О. Кононенко розповіла про збереження традицій та нові напрями рекомендаційної бібліографії на сучасному етапі, зростання значення текстової частини посібників і як результат — підвищення їхньої пізнавальної цінності та просування посібників до читачів. Вона також наголосила на використанні мультимедійних технологій у процесі підготовки посібників та освоєння реко-

мендаційних ресурсів Інтернету. Л. Ю. Рогольчук ґрунтовно проаналізувала ряд календарів обласних універсальних наукових бібліотек, вказала на допущені помилки, відмітила позитивні моменти у їхній структурі.

Цьогоріч уперше в практиці проведення таких семінарів на форумі були присутні бібліографи дитячих бібліотек та бібліотекарі шкільних бібліотек. Завідувач науково-бібліографічного відділу Національної бібліотеки України для дітей Н. О. Гажаман розповіла про особливості та специфіку рекомендаційної бібліографії для дітей, наголосила, що за роки незалежності рекомендаційне бібліографування у бібліотеках для дітей активно розвивалося, готувалися посібники для організаторів дитячого читання. З'явилися нові жанри, з кінця 90-х років почали використовуватися електронні технології. Вона також розповіла про напрацювання бібліотеки у галузі рекомендаційної бібліографії: посібники, спрямовані на допомогу учням у освіті, самоосвіті (серія «Українська наука у світовій науці»); створення серійних видань про українських дитячих письменників (серія «Лауреати Премії імені Лесі Українки» та «Українські дитячі письменники»). Акцентувала увагу на важливості саме друкованих видань для дітей та підготовці інтерактивних рекомендаційних ресурсів («Сім природних чудес України» тощо). Завідувач відділу бібліографії Одеської обласної бібліотеки для дітей ім. Н. К. Крупської та ЦМБ ім. А. Гайдара Л. В. Чернікова та З. В. Куксова, а також голосенні бібліограф бібліографічного відділу ЦМБ для дітей Т. Д. Ясинська, розповіли про свій досвід роботи щодо просування читання засобами рекомендаційної бібліографії, важливість

авичення ефективності цієї роботи, презентували ряд видань бібліотек.

Завідувач редакційного відділу ОНБ ім. М. Горького Н. Г. Майданюк у своєму виступі проаналізувала помилки, які були допущені у бібліографічних описах документів у процесі підготовки посібників. Було організовано також дуже корисний практикум для учасників семінару — «Анотація в рекомендаційній бібліографії: види та методики складання». Перший день завершився церемонією нагородження переможців регіонального конкурсу на краще методичне та бібліографічне видання публічних бібліотек Півдня України.

Наступного дня семінар модерувала завідувач науково-бібліографічного відділу бібліотеки Л. М. Бур'ян. Л. В. Глазунова, заступник директора з наукової роботи Харківської державної наукової бібліотеки, за допомогою скуре-зв'язку озвучила виступ на тему «Сучасна рекомендаційна бібліографія: термінологія, канали і засоби розповсюдження». Вона звернула увагу присутніх на актуальність питання, висловила жаль із приводу того, що й досі не створено українського державного стандарту з питань бібліографії. Розповіла про процеси конвергенції у РБ, удосконалення традиційних жанрів, створення нових еклектичних жанрів, які поєднують у собі первинну і вторинну інформацію. Л. В. Глазунова охарактеризувала такий жанр як бібліотрансформер, розповіла про електронні форми РБ: буктрейлер, буктубер, букслем, бібліографічну складову фанбуків (бібліотеки їх не створюють), лонгрид, рекомендаційні сервіси. Щодо каналів розповсюдження РБ, то це, у першу чергу, бібліотеки, книготоргові організації, соціальні мережі, окремі громадяни.

Головний бібліограф Дніпропетровської ОУНБ В. А. Покун презентувала бібліографічні проекти «Читання як мандри душі» та «Плекаємо патріотів». Фахівці Арбузьинської та Першомайської районних бібліотек О.О. Соломечка та Г. М. Усатюк розповіли про форми та методи популяризації РБ у районних бібліотеках. Завідувач бібліографічного відділу Полтавської ОУНБ ім. І. П. Котляревського С. М. Захарченко презентувала ґрунтовно підготовлений бібліографічний покажчик «Великий полтавець» Іван Петрович Котляревський». У виступі Л. І. Саснюк, завідувача відділу «Одесика» ОНБ ім. М. Горького, було озвучено критерії створення красномовних бібліографічних посібників.

На завершення семінару відбувся круглий стіл «Рекомендаційна бібліографія: вчора, сьогодні, завтра». У процесі зустрічі виступило багато учасників, які висловили свої думки щодо підтримки традицій у РБ, створення нових жанрів, акцентували увагу на відборі авторитетної інформації з мережі Інтернет (найбільша довіра освітнім сайтам), дотриманні правил, означених у стандартах, уникнення іноземної термінології. Бібліографи також обговорили питання соціальної ролі РБ, сучасні практичні форми та методи популяризації рекомендаційної бібліографії, її місце у сьогодишньому інформаційному просторі та майбуття цього дієвого напрямку бібліографічної роботи у просуванні читання, залученні до читання дітей, допомозі підростаючому поколінню в освіті, самоосвіті та виборі професії. В цілому обидва дні семінару пройшли у дуже доброзичливій, привітній атмосфері, були насичені діловими, професійними спілкуваннями, результативними підсумками. 📖

Які дитячі книги лідирують у читанні дітей:

погляд читача, бібліотекаря

БЕЗРУЧКО Олена,

повсякденний методист науково-дослідного відділу
Національної бібліотеки України для дітей

За матеріалами моніторингу НБУ для
дітей, ОБД для дітей «Книга року-2014»

Моніторинг «Книга року-2014» проводився з метою визначення читачького інтересу до книг українських і зарубіжних авторів та визначення кола книг у репертуарі дитячого читання з точки зору як самих читачів, так і бібліотекарів.

Базами проведення дослідження виступили обласні, районні, міські та сільські бібліотеки для дітей 20 областей України. У дослідженні взяли участь 1467 респондентів, з них – 1061 учень 5-9 класів та 406 бібліотекарів-експертів, зокрема 251 (23,6%) – з обласних бібліотек для дітей, 390 (36,8%) – з районних, 189 (17,8%) – з міських, 158 (14,9%) – з сільських, не вказали про адміністративно-територіальну підпорядкованість 73 (6,9%) опитуваних. В «Анкеті читача» учнем 5-9 кл. було запропоновано відповісти на два запитання:

ЯКА З ПРОЧИТАНИХ У 2014 РОЦІ КНИГ СПРАВИЛА НА ТЕБЕ НАЙБІЛЬШЕ ВРАЖЕННЯ?

ЯКА КНИГА, НА ТВОЮ ДУМКУ, ЗАСЛУГОВУЄ НА НАЙВИЩУ НАГОРОДУ У НОМІНАЦІЇ «КНИГА РОКУ-2014»?

На **перше** питання у відповідях усього було вказано 1008 авторів книг, у т. ч. за назвами – 1044 книги. В десятці прочитаних книг у 2014 році, які справили найбільше враження на дітей, розташувалися «Русалонька із 7-В...» М. Павленко, «Торевдори з Васюківки» В. Нестайка, «Гаррі Поттер...» Дж. Роулінг, «Лола...» І. Абеці, «Арсен», І. Роздобудько, «П'ятнадцятирічний капітан» Ж. Верна.

«Поліанна» Е. Портер, «Хроніки Нарії» К. С. Льюїса, «Часодії» Н. Щербі, «Пригоди Тома Соєра» М. Твена.

Серед прочитаних були названі книги із серій «Діти лави», «Капітан Фокс», «Сині води», «Чорний світ», «39 ключів», «Двочі історії». Дорість часто діти згадували науково-пізнавальну літературу, а саме «Енциклопедія історії України», «Енциклопедія сучасної України», «Познаємо світ разом», «1000 незабутніх імен України», «1000 питань про все на світі», «Енциклопедія для дівчаток», «Енциклопедія для хлопчиків», «Етикет для дівчаток».

У відповідях на друге питання діти назвали 917 книг. Із цієї кількості дв'ятикласниками було названо 129 книг (14%), восьмикласниками – 187 (20,4%), семикласниками – 196 (21,4%), шестикласниками – 199 (21,7%), п'ятикласниками – 206 (22,5%). Отже, в десятку книг, які на думку респондентів-дітей можуть бути номіновані як «Книга року-2014», увійшли «Кобзар» Т. Шевченка, «Русалонька із 7-В...» М. Павленко, «Арсен» І. Роздобудько, «Часодії» Н. Щербі, «Торевдори з Васюківки» В. Нестайка, «Гаррі Поттер...» Дж. Роулінг, «Лола...» І. Абеці, «Хроніки Нарії» К. С. Льюїса, «Поліанна» Е. Портер, «П'ятнадцятирічний капітан» Ж. Верна.

Як бачимо, серед читачьких уподобань усіх вікових груп читачів домінують українські та зарубіжні класики. Відрадно те, що усі читані називали твори Т.Г. Шевченка (2014 рік ЮНЕСКО проголосило роком Тараса Шевченка). Крім того, популярністю у дітей-читачів користувалися книги молодих українських авторів, зокрема Наталії Щербі, Марини Павленко, Ірини Волосівин, Катерини Булах, Галіни Ткачук, Лариси Дьвівської, Катерини Лебедєвої, Оксани Луцивської, Даринки Матвіш, Галіни Павличан, Світлани Поваляєвої, Наталки

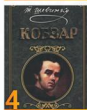
Снядєнко, Тетяна Щербаченко, Любка Дереша, а також місцевих авторів, авторів рідного краю.

З **406 бібліотекарів-експертів**, що взяли участь в опитуванні, були 100 працівників (24,6%) обласних бібліотек для дітей, 133 (32,7%) – районних, 89 (22%) – міських, 76 (18,7%) – сільських дитячих бібліотек. Не вказали своєї адміністративно-територіальної підпорядкованості 8 респондентів (2%). Серед них були директори, заступники директорів, завідувачі бібліотек, відділів, секторів; головні та провідні методисти, бібліографи, бібліотекарі. Більшість опитуваних експертів працює у бібліотеці понад 20 років – 210 осіб (51,8%); від 10 до 19 років – 94 особи (23,1%); від 1 до 9 років працюють 96 осіб (23,6%); до одного року мають стаж 4 (1%) респонденти; не вказали стаж роботи 2 особи (0,5%). Бібліотекарям-експертам також було запропоновано два питання:

ЯКА ДИТЯЧА КНИГА, НА ВАШУ ДУМКУ, КОРИСТУВАЛАСЯ НАЙБІЛЬШИМ ПОПИТОМ СЕРЕД КОРИСТУВАЧІВ-ДІТЕЙ У 2014 РОЦІ? ЯКА ДИТЯЧА КНИГА МОЖЕ БУТИ ЛІДЕРОМ У НОМІНАЦІЇ «КНИГА РОКУ-2014»?

У відповідях на перше запитання анкети бібліотекарям-експертами всього було названо 407 книг, із них за авторами та назвами – 404. Серед них представлені такі українські письменники, як Марієна Павленко, Ірен Роздобудько, Леся Воронина, Сергій Гридін, Марієна та Сергій Дячунки, Всеволод Нестайко, Володимир Рувіський, Валентин та Яна Бердт, Олександр Есаулов, Олександр Дерменський, Галина Малак, Наталка Снядєнко, Андрій Кокотюха, Олександр Гаврош, Мар'яна Прохаско, Василь Шкляр, Надія Гуменюк, Богдан Жолдак, Іван Андрусак, Марія Матиос, Іван Малкович, Оксана Луцківська, Іван Багряний, Віктор Близнець, Роман Демчук, Валерій Герланець, Юрій Ярмак, Ігор Снович, Алла Сокол, Сергій Руденко, Степан Процюк, Дмитро Чередишченко, Наталя Чуб, Василь Чухліб, Світлана та Юрій Ходоси, Іван Фраєма, Павло Загребельний, Василь Сухомлинський, Олександр Дрвоженко, Віктор Терен, Тетяна Щербаченко, Ярема Голяк, Любка Дереш, Петро Боярчук, Катерина Булах, Іван Андрусак, Єлієна Білак, Ліна Костенко, Володимир Лис, Андрій Курков, Сергій Оксєнєк, Галина Пагутяк, Катерина Павьо, Леся Мосич, Віра Марущак, Дарина Матишак та ін. Усього названо понад 100 авторів.

Традиційно вагоме місце в читанні дітей займає зарубіжна література, а саме Данієль Дефо «Робінзон Крузо», Артур Конан Дойл «Сповідання про Шерлока Холмса», Жюль Верн «Діти капітана Гранта», Олександр Дюма «Три мушкетери», Туве Янссон «Крайня Мумі-троліє», Льюїс Керролл «Аліса в Дивокраї»; класика, яка була серед кола читання старшого покоління (батьків, дідусяв, ба-

10 найзапитуваних книжок серед дітей-читачів ▶

бус), і це свідчить, про єдність поколінь на основі духовних цінностей; і сучасне світова література. **Десятька** найзацікавленіших книг за визначенням експертів виглядає так: «Дивовижні пригоди в лісовій школі» В. Нестайка, «Русалонька із 7 „В“...» М. Павленко, «Крайна Мумі-тролів» Т. Янош, «Тореддори з Васюківки» В. Нестайка, «Чарлі та шоколадна фабрика» Р. Дала, «Гаррі Поттер...» Дж. Роулінг, «Арсен» І. Роздобудько, «Лола...» І. Абеда, «Поліанна» Е. Портер, «Кіт да Віні» К. Матюшкіної.

У відповідях на питання «**Яка дитяча книга може бути лідером у номінації «Книга року-2014»**» бібліотекарі назвали 404 книги, з них за автором та назвою – 251, не назвали відповіді – 11 респондентів. На його думку, **десятьку** лідерів становлять такі книги: «Джури ...» В. Рутаського, «Арсен» І. Роздобудько, «Тореддори з Васюківки» В. Нестайка, «Поліанна...» Е. Портер, «Дивовижні пригоди в лісовій школі» В. Нестайка, «Кобзар» Т. Шевченка, «Чарлі та шоколадна фабрика» Р. Дала, «Мій друг Юрко Циркуль та інші» В. Берда, «Гаррі Поттер...» Дж. Роулінг, «Новенька та інші історії» С. Сайко.

Як свідчить рейтинг кюкоок, визначенні дитячі та бібліотекарями, вони майже одностайні у своїх уподобаннях.

Підсумовуючи результати моніторингу, можна сказати, що книга є часткою життя дітей, вона допомагає їм у навчанні та дозвіллі. І це незважаючи на те, що телебачення, відео-, комп'ютерні ігри, інші різноманітні захоплення заповнили інформаційний простір. Вагоме місце в наданні дітям доступу до інформації, до знань, можливість провести свій вільний час із книгою займає саме **бібліотека для дітей**. Одностайно – її роль унікальна, також вагома роль бібліотекаря, який володіє знаннями різноманітних аспектів особистості читача-дитини, в популяризації книжки як джерела знань. Важливим аспектом є те, що в читанні дітей українська література посідає чільне місце. У тому, що респонденти знають українських письменників, люблять їхні твори – заслуга бібліотечних працівників, які не лише рекомендують читачам книги, а й постійно презентують нові видання як у стінах бібліотеки, так і поза її межами, запрошуючи авторів. А також використовують інші ефективні форми масової та індивідуальної роботи з юними читачами. Співпрацюючи з видавництвами, Спілкою письменників України, краєзнавчими музеями та іншими закладами, які покликані сприяти розвитку у дітей почуття національної самосвідомості, бібліотекарі проводять літературні вечори, літературні подорожі, презентації книжкових виставок, прем'єри книг тощо, доносячи до читачів кращі зразки як класичної, так і сучасної літератури.

◀ 10 найзацікавленіших книжок серед бібліотекарів-експертів

Важливим є і надання користувачам оперативної інформації про нові надходження творів української дитячої літератури за допомогою електронних баз даних, інформаційних листів «Інформусмо, радімо», експрес-формування, обслуговування абонентів індивідуальною інформацією.

Одрук не можна не помітити, що юнек читачів у бібліотеці зустрічають, як і 25 років тому, книжки «старих» добре відомих авторів, і юні читачі та їх батьки часто не можуть назвати імена героїв дитячих українських книжок, надрукованих за роки незалежності України. Бібліотекарі в очікуванні українського Гаррі Поттера. В той же час статистичні дані свідчать, що видання дитячої книжки від загальних тиражів у 2013 р. складало 9%, а в 2014 р. ця цифра зменшилася.

Національною бібліотекою України для дітей уже проведена і буде продовжуватися робота з визначення кола кращих класичних сучасних творів для дітей та літератури для сімейного читання, читання вголос тощо.

Маємо бути відкриті й надалі для видавництва дитячої літератури з пропозиціями щодо збільшення репертуару, тиражів творів української літератури для дітей, які користуються попитом, творів нових молодих авторів, творів енциклопедичного, пізнавального, фантастичного жанрів, яких так не вистачає у репертуарі української книговидавничої продукції для дітей.

Вкрай необхідно продовжувати створювати і впроваджувати в життя літературні проекти з популяризації нових імен в українській дитячій літературі, оскільки сьогодні через відсутність фінансування бібліотеки для дітей не отримують літературу навіть із тих невеликих тиражів, що виходять. Наприклад, у 2014 р. кращими дитячими книжками визначено та внесено до найпрестижнішого Міжнародного каталогу «Білі круки»¹ такі книги українських авторів: «Хто зробить сніг» Тараса і Мар'яни Прохаських (Видавництво Старого Лева), «Із життя хитрих слів» Романа Скіби (Видавництво «Laurus») та «Лісова пісня» Лесі Українки в оформленні Поліни Дорошенко (Видавництво «Основи»), але ніхто з дітей та бібліотекарів не назвав ці книги через їхню відсутність у бібліотеках. Не було названо і роман-фентезі про українського Гаррі Поттера письменниці з міста Лудька Оршулі Фареняк «Айхо, або Подорож до початку» (видавництво «Твердиня»), нещодавно вийшла друга книга-продовження «Айхо, або Положення на шилунгу» (згодом буде видано ще 3 книги). Раніше до «Білих круків» уже потрапили книжки в ілюструванні Володимира Голозубова, Костя Лавра, Владислава Єрка, Сергія Саєнченка, поетична

збірка Василя Голобородька «Вірші поета рукавичка» з ілюстраціями художниці Інги Леви, «Казка про Старого Лева» Мар'яни Савки з ілюстраціями Володимира Штанка, народні казки «Рукавичка» і «Ріпка» в оригінальному оформленні творчої майстерні «Аграфка», а також «Вісім днів із життя Бурундука» Івана Андрусяка з малюнками Ганни Осцаро.

Слід відзначити, що орієнтування на дитячу аудиторію заважає непростоті. Дітей не можливо змусити читати щось нецікаве супроти їхньої волі, вони не візьмуть у руки книжку, яка їм не подобається. Приємність юнек читачів неможливо купити чи здобути в якомисьь іншій спосіб. Дітям цікаво книжка з чудовим змістом і оформленням. Дитяча книжка – це не тільки прибутковий бізнес, але й джерело знань, і витвір мистецтва. І тут доречно навести слова Андре Моруа, відомого французького письменника, літературознавця, історика, який казав, що книга, особливо дитяча, повинна вирішувати не лише завдання соціально-економічної ефективності, а й бути джерелом розвитку самосвідомості дитини та формування її духовності.

Роль державних інституцій пріоритетна в нарощуванні тиражів дитячої книги зокрема й через державну програму «Українська книга», примірники якої є далеко не в кожній бібліотеці для дітей.

Національна бібліотека України для дітей, обласні дитячі бібліотеки пропонують видавцям:

- збільшити та здешевити випуск дитячої літератури для всіх вікових груп читачів;
- книги авторів, твори яких введено до шкільної програми, видавати не тільки в скороченому варіанті в хрестоматіях, а й окремими виданнями і обов'язково у твердій палітурці для довготривалого використання;
- видавцтвам при формуванні річних планів враховувати результати соціологічних досліджень бібліотек, пов'язаних із визначенням попиту дітей та юнацтва на ту чи іншу літературу. Результати досліджень у вигляді списків літератури на видання та перевидання ми заложимо надаємо всім бажаним видавцтвам;
- надати бібліотекам, як і постійними замовниками літератури видавцтвам, пільгові цінові зняжки. Якщо держава зацікавлена в тому, щоб діти виховувалися на національних, духовних джерелах, пам'ятали свій рід, мали національну гідність, вона повинна враховувати інтереси бібліотек, які є каталізатором потреби населення і зокрема дітей. Без цього бібліотеки, що обслуговують дітей, не зможуть надавати дієву допомогу у вихованні нового покоління, яке мислить й інтересами країни, розмовляло державною мовою та переймалося гідним майбутнім України. 📖

¹ Міжнародний каталог «Білі круки» (The White Ravens) – це перелік 250 найкращих дитячих книжок із понад 40 країн світу, який виходить щорічно з 1936 року. Февальді обирають найкращі з книжок, що надходять з усією світовою бібліотекою молодіжної бібліотеки в Мюнхені. Серед критеріїв оцінки найкращих книжок – літературний стиль і драйв, універсальність теми, новаторські художні рішення. Каталог «Білі круки» вважають одним із класичних ориєнтирів у світі дитячої та підліткової літератури, який визначає світові тенденції для критиків, видавців, продавців книг.

Використання педагогічної системи Марії Монтессорі у дошкільних навчальних закладах та дитячих бібліотеках України

КУЛІНЧ Дарина,

головний бібліотекар відділу обслуговування дітей дошкільного та молодшого віку
Національної бібліотеки України для дітей

Непрямий досвід роботи
відділу обслуговування дітей
дошкільного та молодшого віку

Італійський педагог Марія Монтессорі, жінка, якій вдалося створити унікальне розвиваюче середовище, в якому навіть діти з розумовими проблемами без особливих зусиль здобували знання та навички такого рівня, що не поступалися, а часом навіть перевершували у розвитку своїх «безпроблемних» ровесників.

Марія звернула свою увагу на здоров'я дітей у той момент, коли зрозуміла, що вони відстають у розвитку від її нещасливих вихованців. Для звичайних дітей було створено Монтессорі-середовище. Марія знайшла ключ до втілення своїх ідей у повсякденній педагогічній практиці. І ключове слово методу Монтессорі – «свобода!». Основні принципи методики системи Монтессорі:

- «Допоможи мені зробити це самому!».
- Дитину потрібно зацікавити, а розвиватися вона буде самостійно.
- Дитина стає сама собою, коли ми слідуємо вказівкам природи, а не йдемо проти них.
- Повага до дітей — відсутність заборон, критики і вказівок.
- Дитина має право помилятися і доходити до всього сама.

Завдання методу полягає у підготовці дитини до життя, а не до школи. Але мета життя дитини не в тому, щоб бути одягнутою і нагородженою, її мета глибша: рухатися, розвивати інтелект, самовдосконалюватися.

Культура Монтессорі міцно побудована на незалежності мислення і дій та повазі до себе, одиниць, викладачів, дорослих і світу навколо.

Виховання за системою Монтессорі — це активна допомога, необхідна для природного розвитку життя дитини. «Дитя — це зростаюче тіло, в якому розвивається душа». Монтессорі писала, що «діти це слабкі людські істоти, що живуть серед сильних. Вони незрозумілі. Їхні потреби не визнані у суспільстві дорослих, і це тягне безорно непередбаченого зла».

Для того, щоб краще зрозуміти свою дитину та налагодити гарний зв'язок, взаєморозуміння, батьки звертаються за допомогою до спеціалізованих дитячих садочків та до дитячих бібліотек, де використовується дана система виховання.

В Україні на сьогоднішній день налічується велика кількість спеціалізованих садочків, що використовують систему Монтессорі, але на відміну від бібліотек послуги в них не безкоштовні.

Більш детально слід зупинитися на практиці даної системи у дитячих бібліотеках. Адже бібліотека — це той невідчужимий міст між дитиною та світом знань, який потрібно постійно вичитати, удосконалити, враховуючи інформаційні потреби сучасної особистості, оскільки наш світ не статичний, він змінюється щодня, щогодини.

Прищеплення любові до навчання починається з самого раннього віку. Дитя — найудяніші та найуважливіші слухачі. Їх часто приводять у бібліотеку мамі, бабусі, вихователі дитячих садків, тому на дитячу бібліотеку як спеціалізовану установу покладена місія професійно займатися питаннями дитячого читання. Використовуючи наявні в дитячій бібліотечі ресурси, бібліотекарі створюють оптимальні умови для культурного розвитку, задоволення освітніх, комунікативних та інших потреб дітей, утворюючи при цьому необхідне середовище розвитку дитини через книгу та читання. Одним із найкращих прикладів використання системи Монтессорі є Тернопільська обласна бібліотека

для дітей. У 2011 році бібліотека з проектом «Бібліомістечко» перемогла в конкурсі «Іноваційні послуги для дітей» за програмою «Бібліоміст». Цей проект розрахований на дошкільнят (від 1 до 6 років) та учнів молодшої школи (від 6 до 10 років). Це інтерактивна зона для розваг, де діти разом із батьками знайомляться з книгою та розвивають увагу через гру. Відвідувачі «Бібліомістечка» потрапляють у «Казковий двір», «Квартал розумників» на «Ігровий майдан», до «Інтернет-куточка», у майстерню «Мій рукопис» та на «Будмайстерню». Крім того, у бібліотеці працює «Школа величавих мовит», літературно-музична вітальня «У сім'ї муз».

Національна бібліотека України для дітей офіційно не працює за системою Монтесоррі, але як і решта бібліотек дещоюкою методами користується з давніх часів. Так відділ обслуговування дітей дошкільного та молодшого віку тісно співпрацює з дитячим психологом, отримуючи консультації щодо психологічного стану дітей у різному віці та особливостями їхнього розвитку. Такий досвід дозволяє краще розуміти наших читачів та створювати для них нові форми роботи, заходи, розвиваючі ігри та міні-проекти. Роль психолога у бібліотеці — значуща. У його руках фактично психічне здоров'я та гармонійний розвиток наших маленьких читачів.

Основні принципи та правила, які діють у творчій майстерні психолога:

- створення безпечного простору, де дитина може розвиватися;
- рішення дитини щодо присутності батьків на занятті;
- робота з голосом та іграшками (для створення ігрового простору);
- свобода для гри дотримання чотирьох правил: не бити себе, не бити іншого, не руйнувати кабінет, спеціальний одяг.

Майже всі заняття психолога закінчуються відвідуванням відділу обслуговування дітей дошкільного та молодшого віку, завжди й починається наша робота. Ми завжди враховуємо бажання наших маленьких читачів щодо сприйняття інформації та заходів, які ми готуємо.

Одним із головних принципів Марії Монтесоррі було створення розвивального середовища для дитини. Безпечний розвиваючий простір для дітей — це один з основоположних факторів для розвитку дитини.

Отже, у відділі обслуговування дітей дошкільного та молодшого віку використовуються наступні методи Монтесоррі:

- метод вільного саморозвитку дитини в спеціально підготовленому розвиваючому середовищі (вільний доступ до книжок та журналів, вибір місця перебування);
- емоційне розвантаження (робота психолога, казки, аудіоказки у дитячому будиночку, творча майстерня);
- відпочинок (квінати казок, дитячий будиночок);
- метод «Чекати і спостерігати»;
- «Допоможи мені зробити це самому» (майстер-класи, підбір літератури).

У відділі створений дитячий куточок, який має спеціальні меблі для маленьких дітей. На століках завжди підготовлена розвиваюча література. Поруч розташована книжкова виставка на допомогу батькам, що має назву: «У моїх батьків тепер є я». Співробітники відділу, не зважаючи на свій диплом, вік та посаду, завжди намагаються спілкуватися з дитиною мовою, зрозумілою саме їй, тобто її мовою, а для того, щоб краще зрозуміти та допомогти дитині, ми використовуємо всі свої знання та навички. Закінчити дитину читанням — одне з основних завдань бібліотеки, оскільки більшість інформації

дитина отримує через читання. Тому бібліотекарі постійно вдосконалюють свою роботу, даєзнав найрізноманітніших форм та методів повсякчас зростає та вдосконалюється.

Все починається з першого дня відвідування нашої бібліотеки. Під час проведення екскурсії дітям, які вперше завітали до бібліотеки, бібліотекарі намагаються в ігровій казковій формі розповісти про місце, куди вони потрапили, впродовж усієї екскурсії триває діалог між бібліотекарем та дітьми, у тому числі й для підтвердження того, що їм цікаво та вони уважні. У ході проведення екскурсії бібліотекар завжди намагається контролювати емоційний стан слухачів, інтуїтивно відчути та побачити момент, коли відвідувачі втомлюються чи втрачають інтерес до розповіді. Це дуже важливо, оскільки інформаційне перевантаження може лише відштовхнути дітей від читання. Виходячи з бібліотеки після екскурсії, дитина повинна отримати такі емоційні відчуття, ніби вона щойно була у Disneyland. Це не означає, що на ній чекають лише розваги. Бібліотекарі, йдучи шляхом пізнання дитячих цінностей та інтересів, надають своїм користувачам ту інформацію, яку вони зможуть не лише сприйняти, але й зацікавитися нею. Всі заходи та гуртки, що розробляються в нашому відділі, базуються на цьому ж принципі.

Національна бібліотека України для дітей має достатню кількість літератури за методикою Монтесорі. Матеріал, який поданий у книжках, дозволить батькам та педагогам вести роботу не на рівні традиційного вербального спілкування з дітьми, а співраючись на метод спостереження, який дає змогу простежити перебіг розвитку дитини, підготувати середовище, яке допоможе вести від простого до складного, від конкретного до абстрактного, спрямовувати і стимулювати дії дитини, її розвиток до відповідних сенсорних періодів.

Монтесорі-матеріал розвиває сенсорний та фізичний потенціал дитини, формує навички практичного життя, виховує самостійність мислення і бажання вчителя концентрувати увагу, мотивувати свої дії, дає змогу діяти робити все своїми руками, що формує координацію рухів, розвиває

м'язи. І найголовніше — дає можливість вибору дитиною тієї чи іншої діяльності. Увесь цей матеріал та багато іншої корисної інформації знаходяться у книжках: **Малишко, М.В. Монтесорі — ключ до світу** : Метод, посіб. для працівників дит. закл., вчителів почат. кл. / М. В. Малишко; Сисоєва С. Нариси з історії розвитку педагогічної думки : Навч. посіб. для студ. / Сисоєва С., Соколова І.; Якименко, С.І.

Педагогічні ідеї Софії Русової та Марії Монтесорі: порівняльний аналіз : монографія / Якименко, С.І., Міленіна, Г.С.; Коваленко, Є.І.

Історія зарубіжної педагогіки : хрестоматія / Є. І. Коваленко, Н. І. Болкіна; Динківська, І. М. / Інноваційні педагогічні технології : підручник / Динківська, І.М. — 2-е вид.

Ці книги знаходяться у вільному доступі, тому всі бажуючі мають можливість ознайомитися з даною системою та отримати значення досвід роботи за нею. Безумовно, система, яку створила Марія Монтесорі, має свої недоліки, як і все в цьому світі має два різні боки, але слід зазначити, що на сьогоднішній день система Монтесорі — одна з найбільш затребуваних методик розвитку дитини. Розвиток дітей за даною методикою — це свобода і дисципліна, захоплююча гра і серйозна робота одночасно.

Інновації в бібліотечній справі пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. Зараз створюються нові дитячі бібліотеки, характерною ознакою яких є інноваційність — здатність до оновлення, відкритість новому.

Всі ці явища вимагають пошуку нових моделей бібліотечного розвитку, що забезпечує життєздатність бібліотек як необхідного суспільству соціального інституту в контексті побудови відкритого інформаційного суспільства.

Дитячі бібліотеки як спеціалізовані, інформаційні, культурно-освітні заклади, повинні реагувати на відкриття такого рівня, особливо у сфері педагогіки. Оскільки використання подібної методики, яка має результативну практику, дасть можливість удосконалити та урізноманітнити роботу дитячих бібліотек. ■

Колекція «Бібліотеки Дори Доброї» у фондах НБУ для дітей

ТУРЧИН Наталія,

Т.о.о. заступник відділу рідкощ та цінних видань
Національної бібліотеки України для дітей

Вивчення відділу рідкощ і цінних видань визначав певний етап в історії кожної бібліотеки, є результатом планомірної роботи з формування колекції пам'яток друку та писемності і безумовно свідчать про наявність та розвиток наукового, історико-культурного напрямку в її діяльності.

Робота з вивчення фонду багатогаспектна. Це і відбір та формування бази даних книг, що можуть бути включені до Державного реєстру національного культурного надбання [2]; підготовка та видання ретроспективних бібліографічних покажчиків [6, 7, 8]; аналіз кількісного та якісного складу фонду.

При візуальному ознайомленні з фондом, гортаючи сторінки видань, привернув нашу увагу штамп «Детская библиотека Д.Ю. Дорой. Киев, Прорезная, 5». «Бібліотечні помпкі, залишені на книжках, дають можливість реконструювати й визначити склад тієї чи іншої бібліотеки (державної, церковної, громадської, приватної)» [5]. Ми знаємо, що життєвим та творчим шляхом Дори Доброї як непересічної особистості та високоосвіченого фахівця, яка стояла у витоків заснування бібліотек для дітей, завдяки дослідницькій діяльності М.П. Звіщенка [3], директора Київської обласної бібліотеки для дітей.

Дора Юдєлієна Добра – талановитий педагог, активний громадський діяч, член бюро «Київського Фребельового общества для содєйствія дєлу воспитанія», спадкоєва дочка громадянки м. Києва, меценат. Вона заснувала у серпні 1909 року першу приватну, окрему спеціальну бібліотеку

для дітей, підлітків та спеціалістів, що працюють із дітьми. Само Дорую Доброю була започаткована, розроблена і застосована на практиці «дитяча бібліотечна педагогіка», якої до цього часу не існувало. Вона вважала, що бібліотеки повинні не тільки мати та видавати дтям корисні, змістовні та високохудожні книги, а й активно сприяти вихованню читача з дитинства, прицільовати йому звички та вміння, які залишаться на все життя.

Бібліотека активно обслуговувала читачів; займалася формуванням якісного фонду; популяризувала книги та періодичні видання; організовувала виставки-продажі вибраних дитячих творів та брала участь у виставках дитячих книг, організованих Фребельським товариством; вела заняття з творчого розвитку дітей; проводила вивчення читачських уподобань; реалізовувала просвітницьку роботу з батьками; здійснювала методично-консультативну діяльність із питань організації діяльності бібліотек Одеси, Харкова, Миколаєва, Майкопу, Казані, Сибіру та Кавказу. Неодразу бібліотека Дори Доброї стала науково-методичним центром бібліотек м. Києва з надання практичної допомоги у створенні окремих бібліотек для дітей та організації книгозабезпечення; виховання і наукового ставлення до вивчення проблем дитячого читання. Завдяки взаємодії Бібліотеки з благодійним товариством «Ліга захисту дитинства» у 1916 та 1917 роках у місті було відкрито дві перші безоплатні бібліотеки-читальні для дітей і підлітків. Першочерговим завданням Бібліотеки було якісне змістовне формування бібліотечного фонду. Базувався добір книг на основі каталогу, укладеного Комісією з дитячого читання при учбовому відділі Московського товариства розповсюдження технічних знань. Серед критеріїв якісної хорошої книги Комісія вбачала доступність за змістом і відпо-

відність віковому розвитку дитини; зацікавленість, необхідність спонукати читача думати, відчувати та уявляти прочитане; правдивість відображення оточуючого світу; простоту, образність та виразність мови; привабливий вигляд та художню ілюстрації. Книги повинні впливати на розвиток у дитини позитивного ставлення до життя.

У фондні на момент відкриття Бібліотеки нараховувалося 1839 томів: із них російською мовою — 1493 томів, іноземними — 346 томів. Варто відзначити той факт, про який писала Д. Добра на сторінках журналу «Новости детской литературы» у 1914 році, що характерною особливістю Києва був попит на книги іноземними мовами. Крім того, це було ще й багатонаціональне місто, тому великою новою вимогою до бібліотеки — наявність книг на рідній для дитини мові. Книг українською мовою не було, оскільки вимоги на них були недостатньо чисельними.

У фонді відділу рідніших та цінних видань НБУ для дітей у 2015 році було сформовано колекцію «Бібліотеки Дори Дорної», яка налічує 204 примірники книг. Вона включає 114 примірників книг російською мовою, 90 — іноземними мовами, зокрема 57 — німецькою, 27 — французькою та 6 — англійською. Серед українських авторів представлено лише російськомовне видання Марко Вовчок «Сказки и быль» (1904 року). На основі вивчених джерел бібліотека Д. Дорної сформулювала українськомовне зібрання, користуючись списком, який упорядкувала С.Ф. Русова.

До вибору книг у іноземній відділі бібліотеки Дори Дорної підходили дуже ретельно і відповідально. При комплектуванні книг німецькою мовою сама засновниця зверталася до спілки німецьких учителів, які надідали список рекомендованих книг. У нашій колекції представлені казки Г. Х. Андерсена та братів Грім (2 видання), твори відомої дитячої німецької письменниці Ельзи Авердх (4 видання), швейцарської письменниці Іоханни Спрі (8 видань) та інші. Книжки мають яскраві високохудожні кольорові ілюстрації.

Складніше було з французькомовною літературою. Ніякого закладу чи організації, до яких можна було б звернутися за рекомендаціями з даного питання, не було. Тому Д.Ю. Добра самостійно вивчала французьку книгу для комплектування бібліотечного фонду. У нас зберігаються унікальні видання Жуль Верн (8 примірників); книга видавця, з яким Ж. Верн підписав перший контракт на видання власних творів, П'єра-Жуль Етцеля; твори Жорж Санд та інших французьких письменників.

За окремою згодою до іноземного відділу надходила і література зарубіжних авторів у перекладах російською мовою. В нашій колекції представлено 14 видань, серед них твори П'єра Мопссана, Еміль Золя, Альфонса Доду, Іваньеса Бласко, Вільяма Драйздейла, Корделлі (Віргіні Треверс), Вільяма Лонга, Ксав'є де Местра, Вацлава Серошевського, Марка Твена, Сервантеса, Рихарда Густафсона.

В досліджених щиро вивченні читачської попити у бібліотеці Дори Дорної відзначалося, що найбільшою популярністю серед читачів користувалося белетристика (захоплююча пригодницька література, художня література історичного характеру), а також твори російських класиків. Колекції цієї бібліотеки містить 28 примірників науково-познавальної тематики, зокрема 23 видання природничої тематики. Це книги Миколи Березіна, Сергія Покровського, Германа Вагнера та інші.

Російська художня література та фольклор представлені 61 виданням. Це художні твори Василя Жуковського, Всеволода Гаршина, Дмитра Маміна-Сибіряка, Миколи Білінова; науково-популярні нариси з життя творців Олександра Чаглова, Сильвестра Пospelова; окремі видання та збірники фольклорних творів «Буренушка», «Василиса Прекрасная», «Лалти-лалтици», «Морозко», «Русские народные сказки», «Русские народные сказки и прибаутки», а також авторські збірники казок і переказів Степана Аніфіна, Євгена Баранова та інші.

Дора Юдєліна зазначала: «Считаю, що в дитячій бібліотеці повинні знаходитися також і педагогічні книги та журнали, бібліотека устроїла і педагогічний відділ, в якому існують найбільш відомі й цікаві твори по вопросам педагогике» [1, с. 3]. Колекція відділу містить 11 примірників книг критико-біографічної тематики. Це монографії Гната Владиславлева «Русские писатели XIX-XX ст.: опыт библиографического пособия по новейшей русской литературе», два випуски «Детская и народная литература» Олексія Лебедева (книжки для батьків, бібліотекарів і народних учителів із представленням вибраних книг окремо для молодших і старших читачів). Є також збірка популярних нарисів, лекцій і статей із педагогічних питань Генріха Пудора «О первых ювенальных картинках для малюток», «Ступень самобразования» (бесіди про вибір та читання книжок для дітей та підлітків до 15 років), видання «Указатель книг для детского чтения: (в возрасте 7-14 лет)» Олександра Флерова, посібник «Что читать детям?» (збірка реценцій на кращі дитячі книги та журнали, в якій представлено близько 1600 назв книг). Ця література призначена для фахівців-дослідників дитячої книги та читання.

До нашій колекції віднесені й примірники книг, які не мають штампу «Бібліотека Д. Ю. Дорної», але інформація про них була вивчена працівниками відділу цінних та рідкісних видань НБУ для дітей у досліджених джерелах під час вивчення діяльності Дори Дорної та її бібліотеки. Серед них посібник для учнів «Внеклассное чтение в начальной школе» в трьох частинах (відповідно для дітей 7-9 років, 9-11 років та 11-13 років; дві частини збірник «Постепенное чтение для детей второго возраста» (тексти). Також монографія Георга Брандеса «О чтении», Генріха Вольфа «Проблемы детского чтения», Євгена Єланіна «Сборник статей

по вопросам детского чтения», Олексія Лебедева «Детская и народная литература», посібник бібліографії з питань дитячої літератури і дитячого читання «Детская литература».

Також хочеться наголосити, що завдяки унікальному примірному журналу «Новости детской литературы» № 9-10 за 1914 рік ми мали можливість ознайомитися з прижиттєвими публікаціями засновниці дитячої бібліотеки та її працівниці М. Фінкельштейн про діяльність самого закладу, його особливості та зміст роботи.

У фондів відділу рідкісних та цінних видань зберігаються і примірники журналів, що згадуються у статті М. Фінкельштейн «Что и как читают дети?» (анкета Київської бібліотеки Д.Ю. Доробой [9]). Ще навесні 1913 року бібліотека Д.Ю. Доробой провела анкетування серед дітей м. Києва з питань дитячого читання. Загальна кількість питань, які були запропоновані в анкеті – 21, серед них було і наступні: «Які журнали ви читаете?», Аналізуючи результати, автор наводить назви журналів, рейтинг їхньої популярності серед читачів різного віку. У нас зібрані примірники журналів «Солнышко» (9 номерів за 1916 р.), який за даними анкетування був найпопулярнішим серед читачів молодшого віку, та «Светлячок» (25 номерів за 1904, 1915, 1916, 1917 рр.); примірники журналів «Путеводный огонек» (річні зшитки за 1905-1906, 1917 рр.) та «Семья и Школа» (річні зшитки за 1906-1908 рр., 1910-1911 рр., 1913-1917 рр.), що активно читалися дітьми середнього віку. Є і примірники найпопулярнішого на той час серед читачів старшого віку журналу «Задуманное слово» (зшиток, 52 номер за 1912 рік). Також ми маємо журнал «Маяк» (18 прим. за 1913, 1915, 1917 рр.); журнал «Родник» (16 прим. за 1888, 1891, 1893 рр.); журнал «Юная Россия» (4 номер за 1916 р.); цікаве видання енциклопедичного змісту, добре ілюстрований журнал «Нива» (зшиток №№ 9-49 за 1902 рік). Інтерес науковцям можуть викликати і журнали для читання. Це щомісячні ілюстровані журнали «Детское чтение» (8 номерів за 1872, 1878, 1901, 1903 рр.) та «Семейные вечера» (43 номер за 1875, 1880, 1881, 1882, 1885, 1886, 1888, 1889, 1893 рр.), який був призначений для сімейного читання і виходив двома книжками для старшого та молодшого віку, включав не лише художні твори, а й історичні нариси, статті з природничих наук та критико-біографічні матеріали. Цікавим буде і науково-популярний ілюстрований журнал «Юный читатель» (№ 4 за 1900 р. та № 18 за 1901 р.). Педагогічні журнали критико-бібліографічного спрямування «Что и как читают детям» (31 номер за 1912, 1913-1914, 1915-1916 рр.) та «Новости детской литературы» (54 номер за 1911-1916 рр.) сьогодні можуть знайти своїх читачів серед бібліотекознавців.

Усі вищезгадані видання представлені на сайті НБУ для дітей у віртуальній виставці колекція «Би-

блиотеки Дори Доробой» у фондах НБУ для дітей [4]. В окремому розділі віртуальної виставки «Література про життя та діяльність Дори Доробой» представлено бібліографія та вебграфія про діяльність дитячого бібліотекаря, факція своєї улюбленої справи, розробника власних методик організації бібліотечного обслуговування дітей та вивчення дитячого читання. У розділі «Знання бібліотеки Дори Доробой» представлено фундаментальний внесок та оцінку професійного рівня сучасними поціновувачами і дослідниками її творчої спадщини.

Якщо вас зацікавила наша колекція, і ви маєте відомості про діяльність першої спеціальної бібліотеки для дітей, про засновницю Дору Доробой та її колектив, у наших фондах є у наявності видання цієї унікальної бібліотеки – будемо раді співпраці. 📖

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Доробой Д. Ю. «Детская Библиотека» Д.Ю. Доробой в Киеве / Д. Ю. Доробой // Новости детской литературы. – 1914. – № 9-10. – С. 1-7. – Існує електронна версія (Режим доступу: <http://www.ch.kiev.ua/elibrary/Book/Show/128>).
2. Державний реєстр національного культурного надбання (ДРНКН) [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України ім.В.І. Вернадського : веб-сайт. – Режим доступу: <http://rtns-nbu.gov.ua/fond/register/register.html>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 20.11.15.
3. Знаною М. Доробой Д. Ю. як засновницю першої публічної бібліотеки для дітей / М. Знаною; Київська обласна бібліотека для дітей. – Київ, 1997. – С. 15. – Існує електронна версія (Режим доступу: http://chid-library.kiev.ua/files/znschenko_11.pdf).
4. Колекція «Бібліотеки Дори Доробой» у фондах НБУ для дітей [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України для дітей : веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.ch.kiev.ua/default.aspx?id=7103>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.09.15.
5. Ковальчук Г. Традиційні колекції відділу стародруків та рідкісних видань. Проблеми формування / Г. Ковальчук [Електронний ресурс] // Medeview : веб-сайт. – Режим доступу: http://www.medeview.org.ua/2013/03/blog-post_8657.html. – Назва з екрана. – Дата звернення: 20.11.15.
6. Українська книга у фондах державної бібліотеки України для дітей: 1574-1923 роки : каталог. Вип. 1 / Державна бібліотека України для дітей ; підгот. Н. В. Загайча. – Київ, 1992. – 49 с.
7. Українська книга у фондах державної бібліотеки України для дітей: 1574-1923 роки : каталог. Вип. 2 / Державна бібліотека України для дітей ; підгот. Н. В. Загайча. – Київ, 1993. – 15 с.
8. Українська книга у фондах державного закладу «Національна бібліотека України для дітей»: 1574-1923 роки : бібліогр. покажч. / Державний заклад «Національна бібліотека України для дітей»; уклад. Н. В. Загайча; ред. Н. М. Осоморовська. – Київ, 2008. – 68 с.
9. Фінкельштейн М. Что и как читают дети? : анкета Киевской библиотеки Д. Ю. Доробой / М. Фінкельштейн // Новости детской литературы. – 1914. – № 9-10. – С. 7-15. – Існує електронна версія (Режим доступу: [http://www.ch.kiev.ua/elibrary/Book/View/128?page/8\(mode/2\)z](http://www.ch.kiev.ua/elibrary/Book/View/128?page/8(mode/2)z)).

Сімейний конкурс «Книга пам'яті мого роду»

НЕВМЕРЖИЦЬКА Наталія,

завідувач відділу обслуговування дітей середнього і старшого віку та організатора дитячого читання Національної бібліотеки України для дітей

«А що я знаю про свій рід? Хто були мої предки? Де моє коріння?»

Приблизно такі питання приходять на думку всім, хто знайомиться з роботами учасників Всеукраїнського сімейного конкурсу «Книга пам'яті мого роду», представленими на виставці в Національній бібліотеці України для дітей або в електронному вигляді на сайті головної дитячої книгозбірні країни. Але про все по порядку.

На початку 2015 року Національна бібліотека України для дітей за підтримки Державної служби України у справах ветеранів та учасників АТО, Української спілки ветеранів Афганістану, Національного видавництва дитячої літератури «Веселка» оголосила про початок Всеукраїнського сімейного конкурсу «Книга пам'яті мого роду». Конкурс було започатковано до 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні. До участі запрошувалися діти віком від 6 до 16 років. Згодом до організації конкурсу долучилися Організація ветеранів України та Український фонд пошуку «Пам'ять».

Метою сімейного конкурсу було виховання шанобливого ставлення до пам'яті про Перемогу і ветеранів Другої світової війни, збереження знань про історію свого роду, своїх предків, виховання на цій основі поваги до старших поколінь та високого вкладу у відстоювання незалежності України. Учасники конкурсу в одній із двох номінацій на вибір – сімейна книга пам'яті або відеокнига – разом із батьками мали підготувати книгу пам'яті

свого роду, гарно оформлену, з розповідями про представників родини, які брали участь у Другій світовій війні – на фронті, в тилу, в партизанських загонах, у підпіллі, були вивезені до Німеччини.

Підсумки першого туру конкурсу – обласного – було підведено 9 травня 2015 року. Всього у конкурсі взяли участь 1077 сімей із 19 областей нашої країни. На другий тур у Національну бібліотеку України для дітей на розгляд головного журі надійшло 185 робіт – 127 паперових книг пам'яті та 58 відеоробів. До складу журі входили і представники організаторів конкурсу, і ветерани, і мистецтвознавці. Після першого ж погляду на сімейні книги пам'яті було зрозуміло – членам журі не позавдаши. Усі роботи були настільки цікаві, оригінально оформлені, що перед головним журі стояло дуже незалежне завдання – назвати переможців конкурсу.

185 розповідей про долю родини в ХХ столітті, 127 родинних дерев, на яких частина гілок обла-

мувалися в період з 1939 по 1945 роки. Під час знайомства з роботами перед очима поставала історія нашої країни, з якою тісно пов'язана історія кожної родини: важка праця, колективізація, голод 1932-1933 років, розкуркулення та примусове виселення селян у Сибір, переселення цілих сіл, де проживали етнічні українці, з території Польщі на територію України, боротьба з так званим «бандитизмом» (членами УПА). А основа розповіді – про Другу світову війну. Хтось одразу потрапив на фронт, когось залишили в підпіллі, когось разом із сім'єю вивезли до Німеччини – або в концтабір, або для роботи. Більшість залишилися в окупації – виживали, допомагали партизанам, рятували єврейські сім'ї та поранених воїнів, були арештовані або розстрілені. Про все це розповідають і живі свідки, і документи, і фото. Виявляється, що дуже багато родин зберегли цілі сімейні архіви, де зберігаються світлички ще з позаминулого та минулого століття і документи, наприклад, листи з фронту або з Німеччини, записна книжечка з віршами, які писала бабуся, перебуваючи в неволі, своєрідний щоденник, який він дідусь на війні, нагородні документи, а інколи, на жаль, і похоронки.

Під час сімейного конкурсу «Книга пам'яті мого роду» ми вперше запропонували учасникам створити відомості – розповідь про свою сім'ю та долю її членів у Другій світовій війні. Завдяки цьому можна було побачити та почути наживо свідок тих важких часів – дідусів, які розповідали про свої фронтові дороги, стареньких бабусь, які сиділи в колі численної родини і намагалися знайти слова, щоб передати свої переживання в ті дні. Люди, які принесли Перемогу на нашу землю. І як тут вибрати найкращу роботу?

Але, як би важко не було, головне журі визначалося з переможцями конкурсу, додаючи, однак, до основних номінацій ще 7 додаткових.

Нагородження кращих робіт відбулося 4 листопада 2015 року. Ще з самого ранку до Національної бібліотеки України для дітей почали з'являтися гості – учасники конкурсу з 11 областей. Їхали цілими сім'ями – і це, на мою думку, правильно, адже над створенням книг пам'яті працювали часто всією сім'єю, про що чесно і писали в самій книзі – хтось згадував, хтось записував слогани, хтось редагував, а хтось займався оформленням. До початку офіційного нагородження дітям та їхнім батькам завдяки допомозі постійного партнера нашої бібліотеки КП «Київпастрас» та Національного музею історії України у Другій світовій війні було проведено захоплюючу екскурсію Києвом та меморіальним комплексом.

Саме свято збило велику кількість почесних гостей, співorganizаторів конкурсу, членів журі, друзів, партнерів, меценатів, які брали активну участь у церемонії нагородження. Зокрема, подарунки та грамоти вручали перший заступник міністра культури України Ігор Дмитрович Ліхочей, відділ бібліотек управління соціокультурного розвитку регіонів Міністерства культури і мистецтв України Марія Григорівна Височанська, співробітник Українського інституту національної пам'яті Сергій Вікторович Громенко, генеральний директор КП «Київпастрас» Сергій Петрович Майзель, колишня читачка бібліотеки, а нині мадрестра «Першого добровольного мобільного шпиталю ім. Миколи Пирогова» Вікторія Зубкова, голова правління громадської організації «Муниципальна ліга Києва» Олександр Вікторович Федоренко, голова правління благодійного фонду «Подаруй надію людям» Валентина Сергіївна Дамганська, ректор Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва Владислав Вікторович Корвінко. Кожен із переможців отримав книги від Національного видавництва дитячої літератури «Веселка» та різноманітні подарунки від благодійного фонду «Україна – Наше Майбутнє», фонду «Рідна країна», благодійного фонду «Подаруй надію людям».

Якравішим захід допомогли зробити виступи вихованців ліцею-інтернату № 23 «Кадетський корпус» та студентів Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва.

Отже, ще раз вітаємо переможців!

у номінації «СІМЕЙНА КНИГА ПАМ'ЯТІ»,
вікова категорія 6-11 р.

1. СИПНИК Дмитро
(Кіровоградська обл.);
2. ТАТАРОВСЬКИЙ Дмитро
(Херсонська обл.);
3. ТОЛСТЕНЬОВА Яна (Запорізька обл.);
3. ЛУСТЮК Марія (Рівненська обл.)

у номінації «СІМЕЙНА КНИГА ПАМ'ЯТІ»,
вікова категорія 12-16 р.

1. ЩЕРБАЧЬ Владислав
(Полтавська обл.);
2. Зінченко Наталія
(Кіровоградська обл.);
3. Воловик Софія
(Київська обл.);
3. Краснюк Богдан
(Миколаївська обл.);

у номінації «ВІДЕОКНИГА»,
вікова категорія 6-11 р.

1. НИЧІПОРУК Арсеній
(Житомирська обл.);
1. КОЛБАБЧУК Софія
(Херсонська обл.);
2. БОГАН Олег
(Хмельницька обл.);
3. ХЛОБИСТОВ Богдан
(Полтавська обл.);

у номінації «ВІДЕОКНИГА»,
вікова категорія 12-16 р.

1. ПРОХОРОВ Павло
(Херсонська обл.);
2. МАЛЬОН
Катерина (Харківська обл.);
3. НОТИН Анна
(Херсонська обл.);

ДОДАТКОВІ НОМІНАЦІЇ

«ЗА ЗНАЧНУ ПОШУКОВУ
РОБОТУ» —
ПРОЦЕНКО Вікторія
(Черкаська обл.)

«ЗА ГЛИБИННЕ ЗНАННЯ
ІСТОРІЇ
СВОГО РОДОВОДУ» —
ШЕВЧЕНКО Максим
(Запорізька обл.)

«ЗА АКТИВНУ УЧАСТЬ
НАЙМОЛОДШОГО ЧЛЕНА
РОДИНИ» —
СИМОНЕНКО Єва
(Запорізька обл.)

«ЗА ОРИГІНАЛЬНІСТЬ
ТА КРЕАТИВНІСТЬ
В ОФОРМЛЕННІ РОБОТИ» —
СЕРУС Руслан
(Київська обл.)

«ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ
І ВПОРЯДКУВАННЯ
РОДИННОГО АРХІВУ» —
ПУЧА Максим і Давід
(Хмельницька обл.)

«ЗА ОРИГІНАЛЬНЕ
ДИЗАЙНЕРСЬКЕ РІШЕННЯ» —
АНТОНОВА Катерина
(Запорізька обл.)

ГРАН-ПІРІ КОНКУРСУ —
КОТОВЩИК Ілона та Павло
(Київська обл.)

Конкурс закінчився. Але для того, щоб дізнаватися та зберігати пам'ять про своїх предків, про минуле свої сім'ї, родини, роду не обов'язково брати участь у якомусь конкурсі. Потрібно просто розуміти, що без минулого немає майбутнього. І важливо не заціпеніти розпитати про це мину-

ле у старшого покоління, зберегти їхні спогади, щоб передати далі, вже своїм дітям, онукам. Адже так важливо знати, що ти – частина величезного могутнього родового дерева. Можливо, серед ваших предків є справжні герої... Чи не час дізнатися про це?

Пам'ятаючи перемагаємо

ДРАПАТА Тетяна,

завідуюча ПШБ с. Шубків
Рівненської районної ЦС ПШБ

Завершився Всеукраїнський сімейний конкурс «Книга пам'яті мого роду».

У Національній бібліотеці України для дітей відбулося нагородження переможців, серед яких учениця Шубківської ЗОШ І-ІІІ ступенів, читачка публічно-шкільної бібліотеки с. Шубків Марійка Лустюк. Разом із батьками та завідувачем ПШБ с. Шубків вони віддали головну книгозбірню України для дітей, де на них чекала захоплююча екскурсія красиво оформленими відділами бібліотеки із багатим книжковим зібранням, під час якої кожен учасник конкурсу знайшов власну творчу роботу на виставці «Книга пам'яті мого роду». Подарунком для дорослих і дітей стало відвідування Національного музею історії України у Другій світовій війні. Екскурсія грандіозним меморіальним комплексом справила на всіх незабутнє враження. Особливо примітно було спостерігати, з якою цікавістю діти слухали розповіді екскурсовода, уважно розглядаючи експонати, зосереджено намагаючись запам'ятати невідомі дати, імена, прізвиська. Найочікуваніша подія цього переповненого емоціями дня - нагородження переможців. Свято такої значущості та масштабу зібрало велику кількість почесних гостей, співorganizаторів конкурсу, членів журі, друзів, партнерів, медіацентів, ЗМІ. Бібліотеку відвідав перший заступник міністра культури України Ігор Дмитрович Лиховий, який у своєму зверненні до гостей святя підкреслює важливість та необхідність повернення до свого коріння, історії свого роду, народу.

Конкурс ініційовано з метою виховання якісно нового, духовно збагаченого покоління дітей та молоді на засадах поваги до пам'яті про Перемогу і ветеранів Другої світової війни, формування серед юних громадян патріотичних цінностей, національної свідомості, збереження та усвідомлення знань про історію свого роду, рідних та близьких. Конкурсні роботи розглядалися у 2-х номінаціях - сімейні книги та відео-книги у 2-х вікових категоріях - 6-11 та 12-16 років.

У конкурсі взяли участь 1077 дітей з 19 областей України, до фіналу на розгляд Головного журі до Національної бібліотеки України для дітей було надіслано 185 робіт переможців обласного туру: 127 - у номінації сімейні книги та 58 - у номінації відео-книги. Упродовж місяця журі конкурсу визначили 24 переможці із 11 областей України. Organizаторами конкурсу були Міністерство культури України, Державна служба України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, Українська Спілка ветеранів Афганістану (війни-інтернаціоналістів), Національне видавництво дитячої літератури «Веселка», Український фонд пошуку «Пам'ять», Організація ветеранів України, благодійний фонд «Україна - Наше Майбутнє», фонд «Рідна країна» та громадська організація «Муниципальна ліга Києва».

Урочиста церемонія нагородження принесла приємні й хвилюючі миті. Кожен із запрошених на сцену organizаторів конкурсу або членів журі відкривав конверт та оголошував ім'я переможця. Зі словами подяки до сімей-учасників конкурсу звернулася генеральний директор Національної бібліотеки України для дітей Алла Гордієнко. Вона повідомила, що ІІ місце у номінації «Сімейна книга пам'яті» (вікова категорія 6-11 років) посіла Марійка Лустюк.

Книга Марійки Лусток – це розповідь про людиність в часи жорстокості, про повагу до інших народів, вміння розуміти вні страждання, про горе і біль, що приносять війна, про необхідність цінувати життя кожної людини. У книзі вміщено багато цікавих фактичних даних та порушено ряд актуальних проблем. Під час церемонії нагородження відбувся концерт, на якому вшанували всіх воїнів, які віддали своє життя, захищаючи Україну від ворогів. Концерт був надзвичайно зворушливим, у глядачів на очах брилилися сльози. Своїми враженнями ділитися Марійка Лусток:

«Дуже сподобалося. Дізналася більше про Другу світову війну, була душевна розповідь про ті події. Дякую спонсорам за чудові подарунки, бібліотекарям Національної бібліотеки України для дітей за гостинність та змістовні заходи, які вони для нас провели.

Я представила на конкурс книгу про родину Герасимчиків. Ця сім'я із села Шубків Рівненського району, в роки війни вони рятували сім'ю євреїв, яких німці мали розстріляти. Сім'я Герасимчиків наважилася на небезпеку себе, допомагаючи їм.

ЯК ТИ ВВАЖАЄШ, ЦЕ ПОДВИГ?

Так, звичайно. 18 місяців переховуючи сім'ю євреїв, даючи їм їжу, одяг, вони щодня ризикували життям. У цій сім'ї німці вбили дівчинку, Ханелю було тоді 11 років. Моя ровесниця. Вона була розумною, красивою і талановитою дитиною. Її переховував інший чоловік в с. Тучин. Він злякався і видав її німцям. Мені її так шкода. У неї ж могли бути діти, онуки, правнучки...

А ЯК БИ ВАША СІМ'Я ВЧИНИЛА?

Ми допомогли б.

ДЕ ТИ ШУКАЛА ІНФОРМАЦІЮ, КОЛИ ПИСАЛА КНИГУ?

В бібліотеці с. Шубків, в газетах, книгах, в інтернеті, з розповідей батьків та учасників тих подій.

ЯК ВИ ДУМАЄТЕ, НАСКІЛЬКИ ВАЖЛИВІ ТАКІ КОНКУРСИ? – загляну маму Марійку Юлію Аркадіївну, вчителька за фахом.

Дякую організаторам конкурсу, що дали можливість розвивати творчі здібності дітей, проявити себе як пошуковців, істориків-краснознавців, спонукають до подальшого вивчення історії

свого роду та краю. Не можна собі дозволити ходити вулицями рідного села чи містечка, не знаючи його минулого.

Війна жорстока і безжална. Вона забирає життя людей. Може трапитися так, що нещодавно дорого для когось родинні фотографії не буде кому переглянути. Цього не можна допустити. Людина живе доти, доки про неї пам'ятають. Тому ми й створили в Шубківській ЗОШ І-ІІІ ступеня музей історії школи та села, написали та видали книгу про село, тому сільський бібліотекар займається вивченням найбільшої кількості інформації про край, яка зафіксована в документах, та постійно знайомить з нею читачів.

ЩО ВАМ ДАЛА РОБОТА НАД КНИГОЮ ?

Допомагаючи дитині, я вчилася сама. Наприклад, мене вразила єврейська мудрість щодо цінності людського життя. Єврейські мудреці підкреслювали, що життя кожної людини – це цілий світ; вбивця губить не лише життя одної людини, а й тих, хто не зможе стати її нащадками. Тому рятуючи одну людину, рятівник дає вижити і його потомству.

Нагороджують Праведника грамотою і медаллою, на якій викарбовано текст: «Той,

хто рятував життя, подібний тому, хто рятував цілий світ». А звичайна сільська сім'я не читала Танах і Талмуд. Вони просто були добрими, вміли відчувати чужий біль як свій, безкорисливо допомагали, не дивлячись на смертельну небезпеку.

Зараз в с. Шубків живе одна із героїнь нашої книги 87-річна Галина Гавришук, яка разом із батьками, братом та сестрою отримала почесне звання «Праведник народів світу». Звертаючись до молоді, вона вчить: «Робіть добро і стійте за правду».

ЯКІ ЩЕ ПРОБЛЕМИ ПОРУШЕНО В КНИЗІ?

Проблема історичної пам'яті, ставлення до минулого, вдячності. Зараз багато пишуть про національну ідентичність, історичну пам'ять українців. Вважаю, що формування історичної пам'яті народу починається з формування у дитини пам'яті про минуле її родини. Тому кожна людина повинна цікавитися і детально вивчати історію свого роду».

Видавці і Книгині

КУШНІР Борис,

головний редактор Всеукраїнського державного
ордена Дружби народів видавництва «Карпати»,
заслужений працівник культури України, м. Ужгород

Якось один наш колега запитав, що бібліотекарі (а це практично завжди дівчата і жінки) є найуважнішими читачами і посередниками між душею письменника і душею читача. Недарма ж Григорій Білоус називав їх книгинями.

І коли на початку 2015 р. спільно з колективом Закарпатської обласної бібліотеки для дітей та юнацтва видавці започаткували обласний конкурс дитячого читання з нагоди 70-річчя від часу заснування Всеукраїнського державного ордену Дружби народів видавництва «Карпати», то відверто поклали надію саме на креативність і професійну майстерність колег із книгозбірні. Підстави для такої надії були вагомими: книгині – у свою чергу безпосередні посередники між нашими виданнями і найвдачішою на світі читачською аудиторією – за останні півтора десятиріччя (відколи видавництво започаткувало програму відродження дитячої книги) завжди уміли активно відкуватися на новинки «Карпат», презентуючи малечі й підліткам передусім творчість тих авторів, які адресують свої повісті, оповідання, казки, вірші та п'єси наймолодшим читачам. Саме завдяки незвичерній фантазії і вигадливості у першу чергу заступника директора з питань обслуговування дітей Ірини Хмарі, заступника директора з питань обслуговування юнацтва Тетяни Вудмаски, завідувача відділу обслуговування учнів 5-9 класів Нателли Терещенко, завідувача

відділу обслуговування дітей дошкільного віку та учнів 1-4 класів Тетяни Шестогалової, провідного бібліотекаря відділу обслуговування учнів 5-9 класів Тетяни Лендел школярі мали можливість відсвяткувати разом із авторами появу на літературному горизонті книг Степана Жулянича і Галини Малик, Лідії Пових і Василя Шкірі, Петра Ходанича і Оксани Фулімки, Світлани Коваль і Юлії Драгун, Мирослава Бугіра і Тетяни Демури, Ольги Тимофіївої та багатьох інших.

Отже, творчий конкурс «Льшдар книги» для книг читачів Закарпаття був спрямований передусім на підвищення читачкої активності дітей, які прочитали найбільше книг, що побили світ у нашому видавництві, і розповіли про це у своїх щоденниках й ілюстраціях, та на популяризацію творчості закарпатських письменників. Відразу уточнимо, що видавництву було що пропонувати школярам, адже за свої 70 років у світ вийшли майже 4500 назв книг українською, угорською, румунською, російською, чеською, словацькою, ромською мовами загальним тиражем понад 50 мільйонів примірників (практично для кожного українця). І неві шорсок у видавничих планах завжди мінимум два-три видання, які адресовані дітям.

Перший етап конкурсу проходить із лютого по вересень 2015 р. в усіх спеціалізованих бібліотеках для дітей області. Творчо підійшли до його проведення Великоберезнянська, Воловецька, Міжгірська, Тячівська, Хустська РДБ та Мукачівська МДБ. Готуючись до конкурсу, його учасники багато дзанилися про історію, архітектурні пам'ятки, природні ресурси, багаторічне національне культурне і мистецтво рідного краю, були зачаровані народними казками та баладами Срібної землі, горнули у магію художнього слова закарпатських майстрів пера. Відзначимо, що нас приємно

здймувала активність школярів і вня сумлінність у підготовці і представленні своїх щоденникових вражень від прочитаного, ілюстрацій, цитрих рецензій і оцінок.

Учасники заключного етапу, а це – 17 дітей з усіх куточків Закарпаття, які вибороли перемогу серед своїх однокласників, дились із присутніми своїми враженнями та емоціями про прочитане. За кожного з учасників конкурсу вболівали герої повістей закарпатської дитячої письменниці Галини Малюк – Аля та Сашко.

Вручення всім учасникам фіналу (зрозуміло, і місцевим юнгозбірням) спеціальних дипломів, сертифікатів і новельних бібліотечок книг видавництва, а першам трьом переможцям ще й медалей «Лідар книги», було не тільки урочистим, а й театраліно-видовищним і піднесеним. До слова, медалі створила і виготовила безпосередньо для конкурсу наша уже досить знана художниця-ілюстратор Ольга Ладкець – влуча прославленого письменника Володимира Ладкеця, лауреата літературної премії імені Лесі Українки.

І згадаймо поіменно: у номінації «Найкращий читач» першість виборола дев'ятикласниця Мукачівської спеціалізованої ЗОШ І-ІІІ ступенів № 4 Валерія Марейчєва (міська бібліотека для дітей ЦБС м. Мукачєва); у номінації «Найкращий критик» члени журі одностолосно віддали першість учениці Волясьєвської ЗОШ І-ІІІ ступенів Ірині Галич (Великоберезнєвська центральна дитяча бібліотека); у номінації «Найкращий ілюстратор» медаль отримала п'ятикласниця Тур'я-Бистрянської ЗОШ І-ІІ ступенів Оляся Швед (районна бібліотека для дітей Перечнєвської ЦБС).

Обласний конкурс «Лідар книги» закінчився, але переконані, що конкурс повинен продовжитися і проводиться в майбутньому. Отож, разом із колективом головної дитячої юнгозборні Закарпаття – директор – заслуженої працівниці культури України Валентина Чика ми уже готуємо презентації нових книг для дітей, які народжуються у «Карпатах». І в першу чергу – унікальної зборки вибраних поезій Володимира Ладкеця «Ой болить у мене зуб...», на яку з нетерпінням чекають читачі й читачки усієї України.

Ти можеш не читати – ми читаємо тобі!

ГОРБЕНКО Наталія,

провірний бібліотекар відділу документів іноземними мовами
Національної бібліотеки України для дітей.

Будь-яка справжня книга –
нескінченна...

Міхель Ейде

Величезна кількість досліджень підтверджують, що читання – найефективніший спосіб для розвитку мови і розширення словникового запасу. Інтерактивне читання – це метод читання, при якому діти вчаться говорити, викладати свої думки, вести діалог і отримувати задоволення від книги.

У цифрову епоху, коли безліч пристроїв забирає наш час і увагу, особливо важливо прищепити любов до читання. Якщо ви особисто не дуже любите читати книги, ви все одно зобов'язані читати їх дитині – і читати правильно. І тоді це заняття перетвориться на захоплюючу пригоду, яка припаде до душі дорослим і дітям. Щоб скористатися розвиваючим потенціалом книги, дорослі повинні створити для дитини досвід саме інтерактивного читання.

Цей спосіб не зводиться до спільного проведення часу дитиною і дорослого за книгою, його суть – у діалозі між дитиною і книгою. У тому, щоб ставити дитині запитання, що починаються з питальних слів, підтримувати її інтерес і спонукати не обмежуватися односкладовими відповідями, а розгорнуто висловлювати свої думки. Важливій не тільки сам факт того, що ви читаєте дитині, важливі і те, як ви читаєте, причому прийомі правильного інтерактивного читання доступні кожному. На сьогоднішній день до інтерактивного читання долучаються не лише батьки, а й учителя, психологи, бібліотекари.

Щорічно під час весняних канікул у бібліотеках України для дітей проходить Всеукраїнський тиждень дитячого читання. Цьогоріч у Національній бібліотеці України для дітей проілюструємо «Тижень шаленого читання», а саме так він називається, відрізняючись оскільки не тільки книжкою відкрити, а й зустріти з авторами книг та знайомство з новими друзями.

Намагаючись залучити до бібліотеки дітей, які ще не стали завзятими читачами, бібліотекарям постійно доводиться придумувати щось нове та креативне. Цьогорічнею ідеєю Тижня стало інтерактивне читання, а головний девіз звучав так: «Ти можеш не читати – ми читаємо тобі!». Щодня у відведеній «Час читання» у п'яти відділах бібліотеки дітям різного віку читали п'ять популярних книжок сучасних авторів. Назви книг були оголошені під час відкриття «Тижня шаленого читання» і представлені авторами: Олександром Держманським, Галиною Тіканук, Вітчеславом Купрієнко, Мариною Рубалко та представником Ульріха Хуба – адміністратором відділення «Час майстрів» Аліною Меход.

Відділ документів іноземними мовами представляє книгу німецького письменника Ульріха Хуба «Біля ковчегу о восьмій». Це незвичайна книга — діалог про Бога, про ті важливі запитання, які завжди ставлять діти, а дорослі не завжди знаходять на них відповідь. В основі сюжету — велика пригодницька тріада трьох артистичних пінгвінів, які розмірковують про Бога, про відповідальність за власні вчинки, про пінгвініну сутність і неможливі критерії простоти. Ця кумедна пташиня тріада з захопленням усе своє життя сперечалося, сварилося, мирилося та когало одне одного, якби не веселий потоп і шанс врятуватися на Новаму ковчезі. Отримавши квитки на Нів ковчег, пінгвіни опиняються перед складним вибором: у них тільки два квитки, а кількість місць на ковчезі суворо обмежена. І тоді вони вирішують потягати провести з собою на борт трьохго... Ось тут і розпочинається справжня пригодницька драма кумедних пінгвінів.

Зазначу, що книга написана на релігійну тему, але на відміну від багатьох книг подібної тематики, автор не намагається переконати читачів у сталості істини. Дуже зрозуміло для дитячої мови, автор досліджує важливі питання, відповіді на які кожен знайде самостійно, байдуже, сьогодні чи завтра, у розмові з дорослим чи під час спілкування з іншими дітьми. Одного разу дитина почне запитувати: «Чи існує Бог? Як люди будуть з ним стосунки? Чи чує він нас? Хто насправді придумав всі ці правила?». Єдине, у що змушує беззаперечно повірити книжка Ульріха Хуба, так це у цінність дружби, задля якої ризикують місцем на рятівному ковчезі, і любові, яка не знає ніяких меж. «Біля ковчегу о восьмій» є прекрасним зразком поєднання у дитячій мові розважальної та філософської літератури. Тут є усе необхідне для того, аби захопити увагу дитини: і чудові інтриги, і справді смішні жарты, і неочікувані повороти сюжету, і яскраві ілюстрації.

Читання книжки «Біля ковчегу о восьмій» проводилося в інтерактивній формі. Щодня бібліотекар вкрито читав захоплюючу історію про трьох пінгвінів, у той час як діти, перебуваючи у невимушеній, комфортній атмосфері, занурювалися у сюжет книги. Читання відбувалося протягом трьох днів, і кожного разу діти вилучали: «Хочу ще!». По закінченню читання, розпочалися живі обговорення: про доброту і дружбу; про відповідальність за свої вчинки. Про те, чому віра не потребує доказів. Про те, як і в чому може виявлятися божественне начало. Герої твору постійно розмірковують про Бога, але це не звучить поначально. Швидше за все, це привід задуматися про мотив людських вчинків.

Окрім обговорення книги, діти спільно з бібліотекарем створювали і вигадували «Досьє автора». І дізналися, що німецький артист, режисер і драматург Ульріх Хуб написав п'єсу «Біля ковчегу о восьмій» (An der Arche im acht, 2006) дев'ять років

тому, коли одне з німецьких видавництв запропонувало п'ятьом театрам створити виставу для дітей на релігійну тематику. Робота над п'єсою, за словами драматурга, тривала близько року. Ульріх Хуб уважно перечитав Старий Заповіт, і історія про ковчег підштовхнула його до даліших міркувань на серйозні теми. І хоча тексти «на замовлення», особливо дитячі, дуже рідко бувають вдалим, п'єса Хуба вийшла така чудова, що була одразу ж відзначена двома нагородами, а вже за рік з'явилася у вигляді великої повісті з кумедними ілюстраціями Йорга Моле. Сьогодні книжка «Біля ковчегу о восьмій» читають у багатьох краях світу. Ця книга видана двадцятьма мовами сайту і стала бестселером дитячої літератури в Німеччині. В Україні книга з'явилася у 2013 році у видавництві «Час майстрів» з оригінальними ілюстраціями та в перекладі Володимира Чайковського.

Озброївшись знаннями, читачі нашої бібліотеки розпочали справжню «пінгвінаду». Спочатку вирішили провести тематичний майстер-клас. У результаті в усіх вийшли чудові листівки з пінгвінами. Далі всі дружно грали в карти. Та хіба у бібліотеці можна грати в азартні ігри?! Так, якщо це карти із гри «Нів ковчег» (Noah's ark). Діти так захопилися грою, що не хотіли йти по домівках.

Проте й це ще не все. У Міжнародний день дитячої книги, який відзначається в день народження

ня видатного казкаря Ганса Хрістіана Андерсена, кожна читачка команда театралізовано представляла свою книгу. Команда «Пінгвін» разом зі своїм лідером-бібліотекарем зробили міні-постановку, намагаючись донести до глядача сюжет книги та передати кумедний характер пінгвін. І хоча перше місце наша команда не отримала, міні-вистава так сподобалася представнику видавництва «Час майстрів», що юних артистів запросили взяти участь у дитячій програмі V Міжнародного фестивалю «Книжковий арсенал». І у Всесвітній день книги і авторського права читачі Національної бібліотеки України для дітей спільно з видавництвом «Час майстрів» успішно презентували книгу Ульріха Хуба «Білий ковчег» у Мистецькому арсеналі.

Під час закриття «Тижня шаленого читання» найактивніші учасники отримали у подарунок книгу з автографом письменника, а всі інші учасники – сертифікат на екскурсію містом «Казковим трамвайчиком» – спільним проектом бібліотеки та комунального підприємства «Київтранс». Подаровані у синьо-жовті кольори трамвайчик курсував від Подолу через Куренівку аж до самісінької Оболоні. Подорожуючи Києвом, маленькі читачі слухали цікаву розповідь екскурсовода про історію міста, його вулиць, провулків, річок, про незвичайні старовинні будинки. Діти були в захваті!

Особисто для мене інтерактив за цією книгою не закінчився: разом зі своєю восьмилітньою донькою ми долучилися до оголошеного Гете-Інститутом конкурсу «Комікс із класиків». Умовою конкурсу було створення невеличкого, на одну сторінку, коміксу за мотивами книжки свого улюбленого німецького автора. Звісно, вибір відразу ж був зроблений – книга «Білий ковчег» у восьмилітнього Хуба. І не важливо, що ми посіли лише третє місце. Найважливіше, що сам процес створення коміксу – мовлення і складання сюжету був надзвичайно захоплюючим і творчим.

Отже, щоб долучити дитину до читання, необхідно в першу чергу її зацікавити та сформулювати мотивацію для читання.

Читайте разом. Разом із дитиною знайомтеся з книгою, комп'ютерним додатком, електронною або аудіоною – будь-яким носієм літературного тексту. Створіть якомога більше запитань. Адже запитання – це основа інтерактивного читання, а ставити їх можна навіть дитині, яка ще не вміє говорити. Обговорюйте деталі книги. Показуйте малюнки, які вам найбільше подобаються, розігруйте історії в особах. Так ви допоможете дитині встановити зв'язок між поняттями й словами, а це нарізний камінь інтерактивного читання.

Діліться думками про книгу, переривайте читання, щоб обговорити прочитане. Дитячі книжки – ідеальний матеріал для цього, оскільки відрізняються простими сюжетами із кумедними поворотами. Розширюйте межі знань дитини. Покажіть дитині світ за межами її безпосереднього середовища проживання. Не забувайте вибирати для читання книги про найрізноманітніші місця і події, підтримуйте і поглиблюйте зацікавленість дитини.

Користуйтеся тими прийомами, які найкраще підходять до конкретної книги або ситуації. Сподіваюся, що ви знайдете власні шляхи для того, щоб зробити читання невід'ємною частиною життя вашої дитини. 📖

Навіщо у бібліотеці цирк?

ГУДЗИМА Галена,

завідувач відділу мистецтв
Національної бібліотеки України для дітей

Невеличине проникнення цифрових технологій у повсякденне життя знижує інтерес до читання, і як наслідок цього — до бібліотек. Це розуміють усі.

Можливість отримати з Інтернету якщо не все, то дуже багато, позбавляє читачів стимулу прийти до бібліотеки. Людство настільки захопилося технологіями, що нормальне читання відійшло на другий план. Дефіцитні раніше літературні твори покриваються пилом на стелажах, читальні зали пустують, а бібліотекарі «ламають голову» над тим, які послуги запропонувати користувачам ери цифрових комунікацій, щоб знову зробити бібліотеки привабливими для них. Перед сучасними публічними бібліотеками стоїть завдання комплексних змін і модернізації бібліотечно-ного обслуговування, використання нових методів і принципів взаємодії з читачами, створення бібліотеки, яка відповідала б бажанням та потребам користувачів. Але як? Як залучити дитячого читача і звернути його увагу на ресурс бібліотек. Адже бібліотекам приходиться зовсім не солодко, оскільки конкуренція велика... І не серед бібліотек (очою в наш час різні за типом бібліотеки раді «затягувати» до себе читачів різних категорій). У населених пунктах, особливо в містах, заздалює багато місць, де можна провести дозвілля в більш комфортних умовах, ніж пропонують бібліотеки. Звичайно, справа не лише в рівні комфорту, але і в інших причинах: розвиток Інтернету, падіння загального рівня потреби суспільства в інтелектуальному дозвіллі та ін.

Перше, з чого починають більшість дитячих бібліотек, — привертати увагу до себе, нагадувати про те, що вони взагалі існують та можуть бути цікавими і корисними. Форм і методів досягнення цієї мети дуже багато. Дитячі бібліотеки виходять на вулиці міст і містечок. Освоєння нових майданчиків, проведення масових заходів поза стінами бібліотеки — все це робиться з метою залучення нових читачів, привертання уваги суспільства до проблем дитячого читання, підняття престижу читання.

Найбільшого розмаху різного роду заходів із залучення читачів досягають у рамках спеціальних акцій, які отримали назву «Інч у бібліотеці», або «Бібліонін». Під час бібліоніні бібліотекарі не лише залучають відвідувачів із послугами бібліотеки, а також проводять запис користувачів до неї. Як правило, такі заходи освітлюються в пресі, що також окремим інтересом до бібліотек.

Окрім цього, часто-густо дитячі бібліотеки приходять до читачів самі. Бібліотекарі з переносними касковими будиночками, з наметами йдуть до дитячих садочків, проводять дні бібліотек у школах та ін. Теоретичний потенціал і фінансова бібліотекарів надзвичайно високі, тому є надія, що в найближчому майбутньому читачем будуть запропоновані й інші інноваційні форми обслуговування, які зможуть змінити імідж бібліотек, перетворюючи їх із нудних закладів на активно працюючі центри культурного дозвілля і просвіти. Та дорого оцінувати не прийдемося. Вже сьогодні дитячі бібліотеки все більше перетворюються на центри дозвілля для юних читачів та їхніх батьків. Іноколи вони виступають як майданчик для проведення заходів, але завжди намагаються «прив'язати» заходи, які в ній відбуваються, хай і опосередковано, але до книжкової тематики.

Особливості дозвілльової діяльності в роботі дитячих бібліотек полягають у тому, що бібліотекарі

застосовують на практиці майже всі сфери дозвілля, і основна робота базується на розвитку художньої творчості дитини-читача, виховання у неї художнього смаку у галузі літератури. На наш погляд це дуже важливе положення, оскільки організація дозвілля в бібліотеці – заняття широке поняття. Змістовий аспект дозвілля читачів-дітей у бібліотеці має свої особливості завдяки близькості книжкової скарбниці, де висвітлені різноманітні галузі знань.

Бібліотеки, втілюючи оригінальні культурно-дозвіллі програми, організовуючи літературно-музичні салони та вітальні, естетичні студії, гуртки і клуби за інтересами, дискусії, презентації, читальні конференції, тематичні вечори, творчі зустрічі, круглі столи, сприяють створенню оптимальної інфраструктури для організації відпочинку в бібліотеках різних типів, а також сприяють диференціації рекреаційних запитів відвідувачами, з урахуванням потреб сучасного українського суспільства. Працюючи над питанням популяризації літератури з різних видів мистецтва, працівники проаналізували її використання відвідувачами. Для нас не стало несподіванкою, що ця література використовується рідко, нік хопілося б, хоча відділ мистецтва у бібліотеці користується чи не найбільшою популярністю. Стоже потрібно ширше кативально мінати.

Змнілися дозвіллі переваги дітей, їм цікавіше та читальні інтереси, джерела одержання інформації. Які форми можуть бути застосовані ними, на які заходи вони пійдуть так, як їдуть на улюблену рок-групу, улюблений блокбастер або спортивне змагання? Звичайно не ті, які їм близькі по духу, за формою проведення та інтерактивної напрузі. Ос і викликають бібліотекарі для користувачів оригінальні форми роботи, тільки б вони йшли до бібліотеки, а там, дивись, хтось і книгу візьме. Зараз у дитячих бібліотеках організовуються вечори-коктейлі, літературні раї, книжкові та прос-бари, бібліокафе, Тижні тижденька в бібліотеці та Тижні журнальних і книжкових відкриттів. Саме у відділі мистецтва почали проводити більшість заходів у форматі живої книги, тобто запрошувати до бібліотеки цікавих і знайомих людей мистецтва: артистів цирку, балету, естрадного мистецтва, архітекторів та ін.

Чи могла я колись подумати, що у бібліотеці буду організовувати ярмарок циркових професій? Щоразу на сцені акторської зали будуть виступати клоуни, жонглери, ілюзіоністи, лялькарі та інші представники циркових жанрів. І не аматори, а справжні актори, хоча ще й студенти. І що вони придуть до бібліотеки без примусу, за власним бажаннями та ще й безкоштовно. А діти – користувачі бібліотеки зможуть насолоджуватися цирковим виступом від душі, спілкуватися з артистами, бути асистентами у різних номерах. Звичайно, ні.

Кожен виступ актора – наймоєрні подія. Адже це значення з цирковими жанрами та прекрасний досвід як для виконавців, так і для глядачів.

Чим примітний цирк? Це мистецтво, яке зрозуміле в будь-якій країні без знання рідної мови артистів-виконавців, навіть якщо зі сцени чути його мову. Це по-особливого універсальне і доступне всім мистецтво, народжене для публіки будь-якого віку і соціальних прошарків. У цирк ходять сім'ями, і в цьому особлива заслуга захоплюючих циркових виступів, до нього не буває ні старому, ні малому. Безумовно, похід на цирковий захід є розвагою, відпочинком, задоволенням, і в той же час – своєрідним уроком. Чого може навчитися дитина, яка прийшла на циркову виставу? Вона побачить артистів-героїв, що долають перешкоди, і зрозуміє, що краса, фізична техніка повітряних гимнастів, фокусників-ілюзіоністів, лялькарів, мимів та представників інших циркових жанрів немислява без любові до професії, без працьовитості, наполегливості, волі, відваги, самовіддані та відчуття прекрасного.

Самі служительні маневри завжди підкреслюють, що в їхніх колективах панує особлива атмосфера підтримки, взаємовиручки, партнерства, бо без духу товариства і благородства в екстремальній роботі-творчості досягти успіху не можливо. При перегляді циркових вистав читач-глядач має можливість ознайомитися з іншими, дотичними до нього, видами мистецтва. Якщо основою художніх образів у літературі є слово, а в музиці – звукова інтонація, то першоосновою художньої мови цирку є

трок — складна для виконання та емоційно вражаюча дія-вистава. Ді-трики в супроводі музики, хореографії, слова, художнього оформлення утворюють цирковий номер — зразок синтезу мистецтв. Хоч цей вид мистецтва популярний серед юного населення міста, та як виявилось, мало хто відвідує цирк. Причєн я перелічувати не буду, бо про них усі знають. Тому вирішили створити свято для наших користувачів у бібліотеці, а разом познайомити їх ближче з літературою про цей вид мистецтва. Крім того, сподівалися, що активна реклама про цирковий заклад у бібліотеці сприятиме притоку нових користувачів.

З цією пропозицією ми звернулися... Ні, не до працівників цирку, а до майбутніх циркачів. Благо, ми розташовані у столиці й маємо таку можливість. Ректор Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва, заслужений діяч мистецтв України Владислав Вікторович Корнієнко відгукнувся на нашу пропозицію про співпрацю (яка і не відразу). Можливо він мав сумніви щодо її результативності. Сподівалося, що його думки відносно цього ви зможете прочитати на сторінках нашого журналу в наступних номерах. Тому його реакцію і ставлення до проведення заходів у бібліотеці (відвідував він майже кожен заход) оповідає не стану. Скажу одним реченням — вони позитивні.

Тож повернуся до організації ярмарку циркових професій, бо саме в таких рамках бачив ці заходи пан Корнієнко. Та, мабуть, він мав рацію, тому що чимало наших користувачів бачили себе в майбутньому клоунами, ілюзіоністами, акторами львівських театрів, жонглерами, естрадними співаками, виконавцями сучасного танцю тощо. Та ще й при проведенні кожного жанрового заходу студенти та викладачі закладу розповідали про особливості тієї чи іншої професії, потребуваність її у нашій країні та за кордоном. Отже, протягом року у рамках ярмарку циркових професій «Цирк запалює вогні» відбулося шість циркових вистав та заключний гала-концерт до Дня Святого Миколая. Творче співробітництво бібліотеки та академії можна назвати взаємно цікавим та корисним. А яка користь — хтось запитає... Для бібліотеки —

про нас дізналися багато людей міста, прийшов новий читач (найрізноманітнішого віку — від однорічок до...), хоч ця програма розраховувалася на учнів 8-9 класів. Мабуть, шановні колеги, ви подумайте, що збільшилася виділена література про цирк... Та не особливо... Попри те, що під час заходів були підготовлені слайд-фільми про відомих майстрів цирку різних жанрів; транслювалися відомі ролики про найвидатніших циркачів світу; номери студентів подавали перевернувши номери деяких маестро цирку, естрадних співаків та інших хореографів; влаштувалися цікаві перегляди книжочок — дефіцит у виданні тематичної літератури не було, хоча при підготовці кожної презентації було піднято з книгошовища та вищено не мало літератури, яка знаходиться у фондів бібліотеки в одному примірнику. Не багатьох читачів цікавить книга про цирк, а ось відвідати виставу — оце клас. Але задоволені ми й такими результатами. Популяризація циркового мистецтва відбулася, діти отримали масу задоволення, вони знову і знову придуть до нас, бо їм тут цікаво!

А що ж від цього Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва? Думаю, вони теж задоволені. Це і популяризація закладу та професій, яких там навчають, можливість виступу студентів перед глядачем, так сказати — практика... Перформанси, квести, всілякі ігри, версісажі, інсталяції, ярмарки мистецтв та багато іншого щільно ввійшли в арсенал бібліотек. Можна почути думки, що все це веде бібліотеку в інший бік від її головного призначення — популяризації книги та читання. Але якщо на це подивитися під іншим кутом зору, то можна побачити, що цікаве, пізнавальне та захоплює проведення довілля організує саме бібліотека, а не боулінг-клуб чи торговельно-розважальний центр, то нічого поганого в таких акціях не бачиться. Головне — зробити бібліотеку необхідним та відкритим для загальної простором, відвідувати яку хотілося б усім. Зберігати традиції, вони повинні чутило реагувати на світ навколо них. Сучасна дитяча бібліотека повинна бути відкритим простором із багатьма функціями та сервісами. 📖

Форум, який об'єднав серця

ТРОХИМЕНКО Галина,

директор Харківської обласної бібліотеки для дітей

Нотрібен мир, щоб зникла ненависть. Страждають діти з обох боків барикади, а такі заходи потрібні для того, щоб не допустити розбрату у майбутньому. Їх потрібно цьому вчити.

*Максим Тищенко,
учасник бойових дій на Сході України.*

Харківська обласна бібліотека для дітей за підтримки Департаменту культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації провела Обласний патріотичний форум «В граніті, в броні, у серцях...»!

Для бібліотеки організація великомасштабних заходів із залученням усіх дітей регіону – справа не нова. У цьому вона має вже чималий досвід, адже недарма ось уже майже 80 років із гордістю і відповідальністю несе статус обласної. Однак поміж інших знакових масових заходів Форум посідає особливе місце, адже він відбувся у неординарний для всієї України час, коли кожен громадянин відчуває велику відповідальність за свої дії і вчинки. ХОБД активно долучається до розв'язання питань патріотичного виховання, формування активної життєвої позиції своїх читачів. Тож мета Форуму, який проходив під гаслом «Сила нескорених», це бажання донести до широкого загалу думку, що разом ми сильні, непереможні, адже маємо надзвичайно талановиту молодь, яка шанує пам'ять своїх пращурів, яка готова жити і діяти заради процвітання рідної Батьківщини. Також під

час Форуму відбулося нагородження переможців і лауреатів двох великих Всеукраїнських конкурсів «Книга пам'яті мого роду» та «Найкращий читач України – 2015».

Звичайно, для розміщення такого великого зібрання гостей стін бібліотеки виявилось замало. На допомогу прийшли друзі й партнери. Свої двері перед учасниками і гостями Форуму люб'язно відчинив Комунальний заклад «Обласний організаційно-методичний театральний-концертний центр».

ЯК ЦЕ БУЛО. ДІТИ

Яскраво й по-справжньому незабутньо подію для майже сотні дітей із всіх куточків області стала участь в Обласному патріотичному форумі.

Насамперед, усі делегації пройшли офіційну процедуру реєстрації, на якій окрім загальних рекомендацій діти-учасники одержали аксесуари, що у подальшому допомогли їм орієнтуватися під час нагородження.

Прикрасивши свій і без того ошатний одяг браслетами жовтогогарячого чи синього кольорів,

а дехто бодяками з промовистим написом «ПЕРЕМОЖЕЦЬ», діти з головою занурилися у заходи, що проходили у межах IV Літературного фестивалю «Книжковий зорепад». Сзборіваїсь пугівниками та заручиваїсь супроводом волонтерів (студентів Харківської державної академії культури під керівництвом Валерії Павлівни Жукової), діти пройшли стежками захоплюючого літературно-пригодницького квесту «Мрій. Читай. Перемагай».

Продемонструвати перед однокласниками свої знання та вміння, рівень ерудиції, спритність і навіть силу, учасники команд мали змогу на станціях «Козацька», «Солдатська», «Задержалія». Вони дописували вправно, як справжні джурки, перетягували канат та «варили» куліш, змотували бєлти, відшукуючи відповідальність за надання першої необхідної допомоги потерпілому, стійко витримували мозокї атаки і навіть на проханє Аліси смішали Червову Королеву, яка погрозувала відтїяти всім голови... Словом, нудьгувати не доводилося. Відстань же від станції до станції долали, вигукуючи різноманітні гасла на кшталт: «Якщо читає дитина, Україна буде вільна і сдєна!», «Ми – ребята-патриоты! Наш успіх сродни полєту!».

Розробляючи маршрути, бібліотекарї провели велику підготовчу роботу, враховуючи сферу зацікавленостї дітей та підлітків, їхні смаки та уподобання.

Щє більше розваг очікувало дітей на станції «Мистецька». Разом з Іриною Алмазовою та Оленою Дрошою («Адаптаційно-культурний центр») учасники Форуму з власними оригінальними малюнками склали панно «Мій дїм – Україна», яке відтепер прикрашає одиє із поверхів Обласного театрального центру і тїшить око його відвідувачів.

Майже усім без винятку, і дітям, і дорослим, було цікаво хоч і не створити шедевр, то хоча б на дотик спробувати диво під назвою підсєна анімація, яке демонструвала Анастасія Мелендрова (студія Light line).

Чимало дітей захопилися петриківським розписом – антистрєс-розмальовкою для дітей та дорослих від Олєси Вакуленко. А деякі навіть ставали

ли у чергу, щоб зробити бодї-арт із національною символікою (обов'язки мистецької розподілки між собою співробітниць бібліотеки – Віра Коломєєва та Вікторія Лопата).

Для багатьох присутніх на цьому патріотичному Форумі відбулося перше знайомство з глянцуваними. Дві молоді глянцувани на чолї зі стачиною Олєсою Коробко (НСОУ – Гласт, Станція Харків) розповідали про крайовий Гласт, історію створення його організації, навчали дітей техніці в'язання вузлів тощ.

ХУДОЖНІ НОМЕРИ

Харківщина по праву може пишатися своєю талановитою молоддю. Продемонструвати свої вміння виявили бажанє колективи з різних районів області. На Форумі лунали пісні, вірші, музичні композиції і навіть відбулося світлодіодне шоу, що потїшило допитливе око глядача.

Загалом зміст художніх номерів цілком відповідав патріотичній спрямованостї Форуму. Дарина Веселкова з Лозівського району майстерно прочитала вірш І. Калїніченка «Моя Україна». Літературно-театральну композицію за поемою Миколи Грицика «Спогади бабусї Ганни Пилипівни» представила театральна студія «НКА» Богодухівського РЕК. Усіх слухачів вдалося занеппити «за живе» Полїні Байрачєй (м. Валків), яка надзвичайно швидко виконала пісню з символічною назвою «Відмінїть війну».

Читачі Колоденської сільської бібліотеки Дворічанського району поспішали у своєму художньому номері «Дякуємо за небо» – літературні тексти, театральну постановку і навіть гру на баяні. Але й цього старєним і талановитим артистам виявилось замало. Тож окрім мистецького, вони зі словами глибокої вдєчності вручили директору бібліотеки ще одиє подарунок – надвичайно запашний, красивий і смачний (перевірено усім колективом бібліотеки) коровай.

Порадувала й вокаліст Влада Ситник – читачка Зміської ДБ, яка вдало виступила з пісєною «Моя Україна» (сл. Юрія Рибчєнського, муз. Ніколи Петраша). А Марина Цумбал із Нової Водо-

лаги виконала пісню, у якій звучав надзвичайно актуальний на сьогодні заклик, звернений до усіх воїнів-захисників – «Повертайся живим!».

Насамкінець неогамовною енергією вибухнув флоріаней і загальний флешмоб «Єдина Україна» у чудовому виконанні колективу дитячого хору «Гармонія» під керівництвом Катерини Капустенко (харківська школа «Початок мудрості»).

НАГОРОДИ, ПОДАРУНКИ, ЯК УСЕ ВІДБУВАЛОСЯ
Чи не найпривабливішим дієством для дітей, і це зрозуміло, стала церемонія нагородження. Вважаю участь у таких престижних і знайомих конкурсах всеукраїнського рівня й гарно вгоравшись, вони цілком заслужено оцінювали на гідну відзнаку своєї праці.

На Форум завітало чимало поважних відомих людей краю, які надавали стимул і моральну підтримку заходу. Так Олександр Мамалуй – харків'янин, який змінив мантію судді на військову форму і вже другий рік зі зброєю в руках захищає нашу Батьківщину, зі своїм бойовим побратимом Максимом Тищенкою нагородили переможців Всеукраїнського сімейного конкурсу «Книга пам'яті мого роду», оголошеного з нагоди 70-річчя Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні. Цілком впадено і авторитетно він зазначив: «... Якби ветерани чесно розповіли дітям і онукам правду про війну, то ніхто б і ніколи не хотів воювати. Я вважаю, що такі Форуми дуже потрібні».

Почесне право вручити грамоти і цінні подарунки переможцям і лауреатам конкурсу «Найкращий читач України – 2015» вилало Олену Анатоліївну Яцені, директору Департаменту культури і туризму Харківської ОДА. Звертаючись до присутніх, він відзначив надзвичайно важливу роль читання у становленні та розвитку особистості й побажав усім дружити з книжкою. Адже тільки люди, які читають, можуть критично мислити, що вкрай важливо сьогодні, в умовах агресивної інформаційної ситуації, в умовах неоголошеної війни.

Своєрідною подякою за нагороди від усіх конкурсантів був виступ харківського колективу «Ліцейські зорі» та Максима Ковалія – володаря Гран-прі конкурсу «Найкращий читач України – 2015». По-справжньому урочисто і символічно прозвучала у великому виконанні пісня «Україна – це я!», яку охоче підспівував майже весь зал.

Так, дійсно, майбутнє – за нашою молоддю. Однак, без знання історії свого роду, рідної землі неможливо стати справжнім патріотом. Не випадково на Форумі зібралися люди, яких об'єднує головне – любов до Батьківщини і віра, що тільки спільними зусиллями і наполегливою працею ми нарешті здобудемо мир у нашій державі. «Перш за все, ми повинні зупинити війну розумом...», – вважає один із лауреатів конкурсу «Книга пам'яті мого роду», харківський школяр, вимушений переселенець із Луганська.

Закінчився Форум переглядом вистави від зразкового театру дітей «Тимур» — «Тамішня кілець...» або Як все почалося... за мотивами творів К.С. Льюїса (художній керівник – Антон Жигалков). Ця вистава також заставляє замислитися над питаннями добра і зла, порушує проблему права вибору і відповідальності за свої вчинки.

Колектив Харківської обласної бібліотеки для дітей щиро дякує всім друзям і однодумцям, які допомагали в організації і проведенні Форуму. Сподіваємося, у дружній родині дитячих бібліотек Харківщини незабаром з'явиться привід зібратися знову, щоб обговорити наболіле, поділитися здобутками, скласти плани на майбутнє. Тож до нової зустрічі! 📖

Креативні ідеї та проекти в дитячій бібліотеці:

бібліокафе

«Книжкова смакота»

ТЯНУТОВА Тетяна.

завідувач відділу обслуговування дошкільників та учнів 1–4 кл.
Чернівецької ОБД ім. М. Островського

Як це приємно знати, що книжочка, хоч яка б вона була — товста чи тонка, друкується не для того, щоб лежати десь на вітрині або в шафі, а щоб її досить смачно проковтнули, з'їли, перетравили сотні дітей. Тому дякую всім, хто, сказати б, її... їстиме. Сподіваюся, що вона буде вам до смаку. Смачного!

Джанні Родарі

У XXI столітті і у дорослих, і у дітей змінилося ставлення до книги. Вона сприймається тепер не як «підручник життя», а лише як одна зі складових медіаконфлексу — Інтернету, періодики, телебачення, радіо тощо.

Проблема читання — одна з найгостріших у сучасному соціумі. Світ б'є тривогу: настає «епоха нечитання»!

Нечитаюча дитина — це не тільки серйозна перепона у становленні особистості, це і великий ризик для суспільства, якщо хочете — безпека країни. Головна функція сучасної бібліотеки полягає в тому, щоб привернути увагу вибагливого читача до книги за допомогою унікальних проектів та креативних ідей. Саме таким несподіваним для читачів та їхніх батьків став проект бібліокафе «Книжкова смакота», що діє з травня 2014 року на базі відділу обслуговування дошкільників та учнів 1–4 класів ЧОБД ім. М. Островського. Проект передбачає новий підхід до читання та використання сучасних технологій. Сама ідея такого способу залучення дітей до книжкового світу — нова і смілива, бо спонукає постійно шукати золоту середину між тонким світом книги та конкретними реаліями сьогодення.

ЯК ПРАЦЮЄ ЦЕЙ ПРОЕКТ?

Він має власний логотип. Це своєрідний фірмовий знак, за яким кожен читач впізнає нас. Відвідувачам роздаються закладки, проспекти, прапорці, що містять інформацію про послуги та адресу. Наш власний рекламний ролик, що демонструється під час екскурсій, можна побачити на сайті бібліотеки (ostrovskogo.com.ua).

Господар бібліокафе — кіт Кекс, це ексклюзивна велика м'яка іграшка, яку виготовили спеціально для цього проекту. Він є учасником усіх заходів, а

також відеоогляді, де бібліокіт з'являється дітям у віртуальному образі.

Як у справжньому кафе у нас є меню, яке пропонує поспікувати різними-іншими літературними стравами:

- банес-ланч для вихователів та вчителів початкових класів (підбірка методичних матеріалів та періодик);
- смачне читання для гурманів (тематичне слайд-шоу);
- літературна страва (юнга або журнал);
- юнжові асорті (юнжові виставки на різну тематику);
- мкс улюблених журналів (виставка періодик).

Всі читачі запрошують продегустувати фірмові страви кафе «Книжкова смакота» (екскурсії до бібліокафе).

До вподоби дітям й інші страви:

- бук-фреш (відеоогляд нових надходжень);
- бук-трейлер (трейлер на юнгу);
- відеоогляд книжок «Для всієї родини»;
- особливі частунки від кота Кекса (тематичні відеоогляди).

Дуже подобаються читачам юнжові корпоративи (дуже цікаві зведені масових заходів для однієї групи), десерт-коктейлі (розважальні та ігрові форми роботи), рецепти гарного настрою від кота Кекса, десерт «Мультишка», вітамінки настрою (після презентації новінок літератури кожен присутній отримує солодкий подарунок).

У нашому кафе навіть виставки незвичайні. «Знайомі незнайомці» — виставка у 3D форматі розповідає дивовижні історії про добре знайомі речі — юнгу, телефон, годинник і ляльку. Одягнувши 3D окуляри, діти бачать, як оживають зображення на картинках, стають об'ємними, майже реальними. Своєрідним сюрпризом для малюваних ласунів є виставка «Солодкі таємниці». Вона присвячена улюбленій темі дітей — солодощам та пригодам всіх цукерками. Родзинкою виставки став справжній сервіс, із яким залюбки граються юні відвідувачі.

Наше бібліокафе із задоволенням відвідують групи читачів та діти з батьками.

У 2015 році бібліокафе знову здивувало і привабило відвідувачів оновленим меню. До нього увійшли «літературні страви» національної кухні, які з натхненням готують наші працівники: скриньки-сюрпризи «Рецепти смачного читання», «Козацькі секрети». Найоригінальніші читачі знайдуть тут поради від шеф-кухаря «Як стати козаком», бук-трейлери на книги українських письменників «Знай наших», експрес-виставку та мультдесерт «Смакуй українське», виставку-вінегрет «Дарунок рідної землі», літературні страви дня «Читай українське». Спочатку ми широко рекламували проект, потім відбулося його урочисте відкриття для дітей, батьків, колег за участю ЗМІ.

А сьогодні бібліокафе «Книжкова смакота» працює дуже активно, його із задоволенням відвідують усе нові й нові читачі.

Усім, хто й досі вважає бібліотеку місцем обміну юнго, наш проект бібліокафе «Книжкова смакота» доводить, що сучасна бібліотека — територія креативу, гарного настрою та веселого дозвілля. Улюбленець дітлахів бібліокіт Кекс дарує усім дуже смачний і простий рецепт гарного настрою.

НЕОБХІДНІ ІНГРЕДІЄНТИ:

- затишна кімната;
- приємна компанія;
- зручне крісло;
- цікава книжка.

СМАЧНОГО ЧИТАННЯ!

Віртуальний ЛітПортал: Від тих, хто пише – тим, хто читає

YUPCA Світлана,

завідувач відділу Інтернет-послуг
Комп'ютерного закладу «Харківська обласна бібліотека для дітей,
м. Дніпрова Чайки» Харківської обласної ради

Серед робіт, представлених Харківською обласною бібліотекою для дітей ім. Дніпрова Чайки на Всеукраїнський огляд-конкурс обласних бібліотек для дітей, найвищу оцінку – Гран-прі конкурсу – здобув проєкт, який об'єднав сучасні інформаційні технології і класичну читачку діяльність, кreative знахідки бібліотекарів і дитячу творчість, радість особистого спілкування творців художнього слова і їхніх шанувальників.

Сучасна дитина все менше і менше уваги приділяє читанню, натомість у великій відстані від занять у школі час знаходить у віртуальній світ комп'ютерних мереж. Добре знаючи цю ситуацію та сподіваючись залучити своїх користувачів до активного читання, співробітники відділу Інтернет-послуг Харківської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрова Чайки у 2013 році започаткували новий проєкт «Віртуальний ЛітПортал: від тих, хто пише - тим, хто читає». За допомогою модерних веб-технологій бібліотекарі створюють сприятливий простір спілкування між письменниками та читачами, організуючи віртуальні зустрічі не лише із сучасними українськими письменниками, а й з авторами з усього світу! Саме цей факт вважасмо важливим для бібліотекарів та вчителів, а особливо заманливим – для дітей. Географія наших зустрічей «у порталі» вже досить широка: звичайно це і українські літературні столиці – Київ та Львів, і зарубіжні держави – Сполучені Штати Америки, Росія, Ізраїль... Важливий нюанс полягає в тому, що наші автори-співрозмовники працюють у різних жанрах, стилів та для різної читачької аудиторії. Галина Вривчанню – автор дитячих повістей із незвичними головними героями, Валерій та Наталя Ланіжурі разом пишуть підліткові детективи та фентезі, Оксана

Лущевська – прозу як для підлітків, так і для найменших читачів, Мар'яна Савка – авторка віршованих історій, Леонід Сорока – неперевершений майстер гумористичної поезії, Катерина Матюшина – автор серії казкових детективів та чудових дитячих віршів, Олена Хрустальова та Валентин Постніков – автори дитячих пригодницьких книг, а Олег Рой – творець чарівного світу симпатичних «дизайн-ліків».

За два з половиною роки, що йснує проєкт, уже проведено десять онлайн-зустрічей із дев'ятьма письменниками, активну участь в яких узяли понад 340 читачів.

До проведення того чи іншого сайн-спілкування активно приділяються співробітники й користувачі відділу обслуговування дошкільників і читачів-учнів 1-4 класів та сектору абонементів – залежно від того, яка з яких група дітей запрошена на захід.

Обираючи, кого з популярних авторів запросити на наш «портал», які твори презентувати й обговорювати, звертаємо увагу перш за все на те, чи, що отримали захоплені відгуки наших читачів, мають гарну поліграфію, стали переможцями літературних премій.

Далі – вже справа техніки (у переносному її буквальному значенні): бібліотекарі зв'язуються з авторами особисто за допомогою онлайн-сервісів, через персональний сайт письменника чи сторінки в соціальних, а подальше й звертаються до видавництва, в якому книжки письменника побачили світ. Ми радіємо з того, що деякі літератори, дізнавшись про наш проєкт через мережу Інтернет чи в особистому спілкуванні з колегами-авторами, що вже були запрошені у нашу віртуальну вітальню, самі розшукують нас і виявляють бажання провести таку зустріч, наприклад пан Леонід Сорока. Варто відзначити, що запросити когось із сучасних письменників на віртуальне рангву мають змогу не лише працівники бібліотеки, а й наші читачі, і це є однією з переваг – прийти на зустріч із автором, якого сам обрали!

Ми не працюємо за шаблоном, тому зміст заходів у рамках проекту ніколи не повторюється. Щоразу вигадуюмо нові теми та різноманітні форми, наприклад: «Слідство ведуть читачі» (скайп-діалог із Катериною Матюшкіною), «Бери юнцюку за річку» (з Галиною Вдовиченко), «Машиню часу до Країни Дитинства» (з Наталією та Валерієм Ланікурами), «Ми разом розмалюємо світ» (з Валентином Постниковим), «Казковий мідняк із американським присказком» (з Оксаною Лудською), «Квітета казок» (з Оленою Хрустальновою), «У королівстві «Старого Лева» та «Школярів вірш про ковчег» (з Мар'яною Савкою), «Вийшли букви на базар...» (з Леонідом Сорокою), «Повелитель книг, або Пригоди дивовижів у бібліотеці» (з Олегом Росом).

На визначення форми та теми заходу найчастіше надихає зміст самих творів авторів, запрошених на «ЛітПортал». Ми відшукуємо неоповізану «родзинку», притаманну кожній творчій постаті та її доробку, щоб по-особливому відкрити її читачам. Детективний сюжет для зустрічі із Катериною Матюшкіною підказав її книжковий серіал із героїнями-детективами; нотний стан – музичні «Мишкової машини» Галини Вдовиченко; подорож у часі, що відбулася під час скайп-мосту з літературним подорожником Наталією та Валерієм Ланікурами, – той факт, що вони написали про особистість різних епох; святкову веб-дужецію з Оксаною Лудською – «смачення ка» «Солька і кудур Тара-пала»; форму ярмарку підказала одна з книг Леоніда Сороки. А ще діти та бібліотекарі й самі дивовижно перетворювалися на мешканців казок (зазвичай – це Оленою Хрустальновою) і навіть на звірт – мешканців лісу (зустріч із Мар'яною Савкою).

Практика проведення найпершого заходу підказала нам наступні кроки. Перш за все – відсутність шаблонності не означає відсутності цілісного задуму в проекті: кожній віртуальній зустрічі передусім підготовлена робота. Перш ніж потрапити на «портал» запрошені на захід діти знайомляться із творчістю письменника. Після адекватного огляду вони отримують «домашнє завдання»: прочитати книгу автора та підготувати за нею певну творчу роботу. Діти залюбки беруться до цієї справи, адже їм подобається бути не пасивними спостерігачами під час підготовки та проведення онлайн-зустрічі, а її активними учасниками. Саме це, на нашу думку, являється і робить даний проект незвичайним та оригінальним.

Співпрацюючи з учителями та шкільними бібліотекарями, ми дізнаємося про таланти школярів та залучаємо дитячих до творчих інтерактивних дій. Це дозволяє уріноманітнити заходи. Наприклад, наші читачі-учасники під час скайп-зустрічі зробили подарунок Наталії Ланікур – заспівали для письменниці її відому пісню-коліскову, щоб порадувати Мар'яну Савку, Сергію Кожаків намалювали «Галаццке море», бо поетеса мріє, аби біля її улюбленого міста було бурхливе море. Вихованці школи-інтернату ім. Т. Шевченка подарували Галині Вдовиченко нову власноруч вишиту рушавичку до її колекції.

Ми активно залучаємо до цих зустрічей дітей, які є постійними активними користувачами бібліотеки та відвідувачами її численних клубів. Так, наприклад,

юні поети із літературної студії «Контур» склали та зачитали «херсонські» вірші за мотивами твору Мар'яни Савки «Казка про Старого Лева». А ще «контурівці» залюбки приготували власні оповіді за мотивами серії казок Олега Роя «Дивні глеви». Кожна наша віртуальна зустріч – інтерактивна, з обов'язковим елементом театралізації. Як уже було сказано, авторами виступають як бібліотекарі, так і діти. Для кожної такої зустрічі ретельно готуються атракти, костюми.

До речі, і наші віртуальні співрозмовники також нерідко під час зустрічі проводять для дітей творчі майстер-класи, навіть беруть дітяків у співатори майбутньої книжки!

Денні такі зустрічі, щоб додати інтриги, ми приурочуємо до свят. Скажімо, наше перше скайп-спілкування з Катериною Матюшкіною відбулося в рамках святкування дня народження бібліотеки, із Галиною Вдовиченко – під час Всеукраїнсько-го тижня дитячого читання, із Валентином Постниковим та Олегом Росом скайп-знайомства були приурочені до Всеукраїнського дня бібліотек, а з Оксаною Лудською зустріч відбулася у чудовий передурочиний час...

Щоб відвідати цікаву зустріч могли не тільки школярі одного чи двох спеціально запрошених класів, а й усі шанувальники письменника, бібліотекарі заздалегідь розміщують рекламні постери на бібліотечному сайті та у соціальних мережах, при вході до бібліотеки, у відділах-координаторах і звісно ж запрошують активних клубівців і читачів за допомогою друкованих запрошень чи під час бесід.

І ще одна важлива річ: зазвичай письменники, приємно вражені спілкуванням, на знак подяки бібліотеці та її читачам наділяють доріж для нас подарунки – свої книжки з автографами, а часом – і з віршованими присвятками!

Про всі проведені на «Віртуальному ЛітПорталі» зустрічі можна прочитати в Інтернеті на сайті нашої бібліотеки (<http://www.librarykherson.ua>), у соціальних мережах.

Нам дуже приємно, коли самі письменники висвітлюють онлайн-спілкування зі своїми херсонськими шанувальниками на власних ресурсах. Прикладом можуть бути відеоки Наталії та Валерія Ланікурів (<http://www.grani-t.com.ua/about/news/3369>), Леоніда Сороки (<https://www.facebook.com/leonid.soroka1>), Галини Вдовиченко (<http://www.grani-t.com.ua/about/news/3308>), Катерини Матюшкіної (http://vk.com/katya_matushkinia).

Завдяки проекту «Віртуальний ЛітПортал» від тих, хто пише – тим, хто читає – чимало книжок із бібліотечних полиць знайшли своїх нових читачів, а Херсонська обласна бібліотека для дітей імені Дніпрової Чайки – активних та відданих друзів.

Проект триває. Вже 14 грудня 2015 року відбувається нова зустріч з українською дитячою письменницею Тетяною Щербаненко, яка є і скарбницею редактором видання «Бара Бук» і весело мандує трьох доньок.

Шановні автори улюблених дитячих книжок, якщо ви ще не спілкувалися з херсонськими читачами на віртуальному літературному порталі, тоді ми чекаємо вас! 📖

Літературні премії та відзнаки творців дитячих письменників України за роки незалежності

Інформаційний список

Список підготувала ГАЖКАМАН Наталія,
завідувач науково-бібліографічного відділу Національної бібліотеки України для дітей

В Україні за останні два десятиліття творчість письменників, які пишуть для дітей, не залишалася поза увагою держави, громадськості. З'явилися нові літературні премії журналів, видавництва, приватних осіб; конкурси; рейтинги; форуми та фестивалі як конкретно для творців саме дитячої літератури, так і номінації юначок для дітей інших літературних премій; рейтингів тощо. Пропонуємо вашій увазі інформацію про найголовніші нагороди та відзнаки цих подій за роки незалежності, яка відбиралася із газети «Літературна Україна», «Урядовий кур'єр», електронних порталів «Простір української дитячої книги – Vaga-Books», порталу літературної критики «ЛітАкцент», мережевої енциклопедії Вікіпедії. А також було використано інформацію, надану обласними бібліотеками для дітей, про регіональні та обласні літературні премії та конкурси.

НАЦІОНАЛЬНА ПРЕМІЯ УКРАЇНИ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

1993 р.

Голян Ярема Петрович —

за повість «Там, де Лесяювкова скрипка».

2010 р.

Лавро Костянтин Тихонович —

за ілюстрування творів класичів вітчизняної літератури

та розписи на теми українських народних казок у Київському академічному ляльковому театрі.

2012 р.

Рутківський Володимир Григорович —

за історичну трилогію «Джури»

(«Джури козака Швайки», «Джури-характерники», «Джури і підводний човен»).

ПРЕМІЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ ЗА ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ТВОРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

(до 1991 р. див. список «Лауреати премії імені Лесі Українки» на сайті НБУ для дітей)

1991 р.

Олійник Микола Якович —

за роман «Дочка Прометей».

1992 р.

Харчук Борис Микитович —

за збірку повістей «Зазимки і весни».

1993 р.

Орач (Комар) Олег Юхимович —

за збірку віршів «Журвалікова пісня».

Павленко Лесюк Оксентійович —

за збірку легенд «Квіт палороти».

Слабошлицький Михайло Федотович —

за повість «Душі на вітрах» та збірки прозаїчних творів

«Пагула з осінньої гілки», «Озеро Олдан».

1994 р.

Жупанин Степан Ілліч —

за збірку казок, загадок, скоромовок «На високий голови» та співаник для дітей «Закриглатіли візерунки».

Костецький Анатолій Георгійович —

за збірку казкових, фантастичних та пригодницьких повістей «Мінакс — жовтоногий дракон, або День без батьків», збірку віршів «Як зробити день веселим», «Наз

батьки не розуміють», повість «Постукай у моє вікно».

Чуб (Нитченко) Дмитро Васильович (Австралія) —

за науково-художню книжку «Слідами Миклуко-Маклая», збірку оповідань «Стежками пригод»,

книжку «Живий Шевченко».

1995 р.

Василяшко Василь Федотович —

за збірку віршів «Чи Україна ти сон?».

Лучук Володимир Іванович —

за збірку віршів «Найрідніші слова» та «Казкова орбіта».

1996 р.

Чухліб Василь Васильович —

за збірку оповідань і казок «Олень на тому березі»,

«Куди летить рибалочка» та «Калисова для ведмедів».

- 1997 р.**
Білоус Дмитро Григорович — за збірку віршів «Чари баранків»,
Бригун-Шанта Леся (Канада) — за збірку казок і оповідань «Золотий горішок»,
 1998 р.
- Степмах Богдан Михайлович** — за збірку віршів та казок «Пісанка»,
Яненко Микола Михайлович — за збірку оповідань «Цілує в океані катя»,
 1999 р.
- Голод Марія-Ана** — за збірку прозових творів «Лістра пана Севастіана»,
Довжик Василь Михайлович — за збірку повістей «Уперта хата»,
 2000 р.
- Камінчук Анатолій Семенович** — за книгу віршів «Котикові верби»,
Шморган Євген Іванович — за книгу оповідань «Мова аєла»,
 2001 р.
- Людкевич Марія Йосифівна** — за збірку віршів «Дровик без черевик»,
Степмах Ярослав Михайлович — за збірку повістей та оповідань «Голодний, алий і дуже небезпечний»,
 2002 р.
- Качан Анатолій Леонтійович** — за книгу віршів «До синього моря хмарина плыве»,
Рутківський Володимир Григорович — за повість-легенду «Сторожова застава»,
 2003 р.
- Малик Галина Миколаївна** — за повість «Злочинці з паралельного світу»,
 2004 р.
- Гриненко Галина Олександрівна** — за книгу поезій «Життя і строфи»,
Міщенко Олексій Михайлович — за ілюстрації до книжки «На тилі води, на яні зорі»,
 2005 р.
- Білоусов Євген Васильович** — за повість-казку «Тарасове перо»,
Лавро Костянтин Тихонович — за ілюстрації до книжки «Радяна рукавичка та «Ніч перед Раддом»,
 2006 р.
- Пшінка Микола Сергійович** — за ілюстрації до книжок «Олімп. Книга 1», «Олімп. Книга 2»,

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПРЕМІЯ ІМЕНІ ОЛЕНИ ПЧІЛКИ

- 1993 р.**
Федорук Олександр Касьянович — за книжку «Хрипо Устянович»,
 1994 р.
- Листопад Антоніна Іванівна** — за книжку «Біла молитва бреліка»,
 1995 р.
- Литвин Микола Степанович** — за книжку «Струни золоті»,
 1996 р.
- Газька Ольга Ярославівна** — за книжку «Ділопоміть англіку» (США),
 1997 р.
- Слабошпичкий Михайло Федотович** — за книжку «Норвезький кіт у намисті»,
 1998 р.
- Куфко Ніна Броніславівна** — за книжку «Зачає крамничка»,
- 1999 р.**
Давидов Анатолій Іванович — за книжку «Цілющий камінь»,
 2001 р.
- Білоус Дмитро Григорович** — за книжку «За Україну молосся»,
 2002 р.
- Шейко-Медведєва Нелла Семенівна** — за книжку «Зачеклована карета»,
 2003 р.
- Ковальчук Вікторія Володимирівна** — за книжку «Благослови, мати» та «Побрежчя для Яремики»,
Міщенко Олексій Михайлович — за ілюстрації до книжки «На тилі води, на яні зорі»,
 2013 р.
- Терен Віктор Васильович** — за книжку «Хлопчик з планети «Ч» та Волни Пои»,

ЛІТЕРАТУРНА ПРЕМІЯ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА КОРОЛЕНКА

(за кращу книгу прози та твори для дітей і юнацтва (1991 р.))

1999 р.
Силась Борис Дмитрович —
 за книжку «Хлопці з Холодної гори».

2005 р.
Славич Станіслав Кононович —
 за книжку «Мальчик Дима и его жемчужина».

ЛІТЕРАТУРНА ПРЕМІЯ ІМЕНІ ВІКТОРА БЛИЗНЕЦЯ «ЗВУК ПАВУТИНКИ»

2003 р.
Слабошлицький Михайло Федотович —
 за книжку «З голосу нашої Кліо».

2006 р.
Камінчук Анатолій Семенович —
 за книжку «Чумацький шлях». «Легенди Полісся».

2004 р.
Качан Анатолій Леонітович —
 за поетичну творчість для дітей.

2008 р.
Петренко Микола Євгенович —
 за книжку «Пливла у небо казка».

2005 р.
Рутківський Володимир Григорович —
 за книжку «Сині Води».

2013 р.
Гуменюк Надія Павлівна —
 за книжку «Шуршак В. та інші».

ЛІТЕРАТУРНА ПРЕМІЯ «ВЕЛИКИЙ ІЖАК»

(перша українська державна премія українськомовних книжок для дітей, заснована 2011 року)

2012 р.
Бердт (Бердута) Валентин Корнійович —
 за повість «Мій друг Юрко Циркуль та інші».

ПРИВАТНА МИСТЕЦЬКА ПРЕМІЯ «ДЖУРИ»

2013 р.
Паленко Максим —
 за ілюстрації до трилогії «Джури».

2015 р.
Марченко Наталія Петрівна —
 книгознавець, літературний критик.

2014 р.
Качан Анатолій Леонітович —
 за збірку поезій «Листи з осіннього саду».

ЩОРІЧНА ПРЕМІЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ «УКРАЇНЬСЬКА КНИЖКА РОКУ»

(у номінації «За сприяння у вихованні підліткового покоління»)

2012 р.
Воронина Леся (автор), Шлагина Катерина
 (ілюстратор) — за книгу «Син Ганса Християна».

2014 р.
«Кіровоградщина. Історія рідного краю»
 за редакцією Ірини Козир.

2013 р.
Кіркене Генс, Сас Петро Михайлович —
 за книгу «Холми-Сина бітва 1621 —
 бітва за Центральну Європу».

2015 р.
Топачевський Андрій Олександрович —
 за книгу «З Божого саду: рослини і тварини
 у Святому Письмі».

КНИЖКОВА ПРЕМІЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ПОРТАЛУ «ЛІТАКЦЕНТ»

(номінація «Поезія і проза для дітей»)

2013 р.
Прохасько Мар'яна, Прохасько Тарас Богданович —
 за книгу «Хто зробить сніг».

2014 р.
Ткачук Галина Сергіївна —
 за книгу «Вечірні крамничі вулиці Волоскої».

ДИТЯЧА КНИЖКОВА ПРЕМІЯ «ЛЕВЕНЯ»

(у рамках книжкового Форуму видавців у Львові)

2011 р.
Вдовиченко Галина Костянтинівна —
 книжка «Мишкові миші» (номінація «Оригінально
 оформлене та проілюстроване видання»);
«Рукавичка»: українська народна казка —
 Гран-прі за графічний проєкт книги;
Думанська Оксана Іванівна —
 за книжку «Собаче життя kota Хитруна»
 (номінація «Видання для молодших школярів»);
Роздобудько Ірен Віталівна —
 за книжку «Пригоди на острові Клаварен»
 (номінація «Оригінальне видання для підлітків»);
Чуб Наталя —
 за книжку «Поні, який хотів побачити море»
 (номінація «Видання для дошкільнят»).

2012 р.
Вінграновський Микола Степанович —
 за книгу «Козак Петро Мамарига. Гурьотко»;
«Історія України в казках та легендах»,
Нестайко Всеволод Зіновійович —
 за книги «Дивовижні пригоди в лісовій школі»;
 («Сонце серед ноні», «Пригоди в Павутині»);
Павленко Марина —
 за книгу «Юсалоцька із 7-В в тенетах лабіринту»;
Іван Франко — дітям (упоряд. Іванчицька Дарія);
Читай Володимир —
 за книгу «Історія чарівного лісу»;
Шарібжанов Р. В., Шарібжанова Г. О.
 «500 найцікавіших питань та відповідей щодо народів
 України».

2013 р.
Гузева Наталія — за книгу «Я тебе дуже люблю».
«Займатика для розумної дитини»:
 книга для читання дорослими дітям.
Нестайко Всеволод Зіновійович —
 за книгу «Пригоди журавлика».
Осадко Ганна — за книгу «Пластинівий Загадки».
Сергійчук Тарас Іванович —
 за книгу «Античність в особах: видатні й відомі

представники античності в замальовках сучасного
 письменника».
Терен Віктор Васильович —
 за книгу «Хлопчик з планети «Ч» та Волшебі Поем».
Чеповецький Юхим Петрович — за книгу
 «Пригоди шахового Пешкина. Твоя шахова абетка».
Щербаченко Тетяна —
 за книгу «Як не заблукати в павутині».

ЩОРІЧНА ПРЕМІЯ «НАЙКРАЩА КНИГА ФОРУМУ ВИДАВЦІВ»

2014 р.
Прохасько Мар'яна, Прохасько Тарас —
 за книжку «Куди зникло море».

2015 р.
Князевич Мар'яна —
 за книжку «Шустрік».

ЛІТЕРАТУРНА ПРЕМІЯ «БЛАГОВІСТ»

2011 рік.
Радущинська Оксана Петрівна — за книжку «День полив'яної казки».

МІЖНАРОДНА ЛІТЕРАТУРНА ПРЕМІЯ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

2015 р.
Шутько Людмила — за книжку «Гуртожиток у лісі».

ПРЕМІЯ ІМЕНІ ПАНТЕЛЕЙМОНА КУЛІША

2013 р.
Дзюба С. — за книжку «Потігуський».

МІЖНАРОДНА ЛІТЕРАТУРНА УКРАЇНО-НІМЕЦЬКА ПРЕМІЯ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

2009 р.
Радущинська Оксана Петрівна — за книжку «Українські свята».

ВСЕУКРАЇНСЬКІ РЕЙТИНГИ ТА КОНКУРСИ

РЕЙТИНГ «КІЛЬКА РОКІВ У НОВАЦІЇ «ДІТЯЧЕ СВЯТО»
 2004 р.

Воронина Леся —
 за книгу «Суперагент 000. Таємниця золотого кенгуру».
 2005 р.

Винничук Юрій —
 за книжку «Історія одного поросятка».
Малкович Іван Антонович — за книжку «Лоз та Тіом».
 100 казок. Т. 1. — збірка,
 видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».
 2006 р.

Мензатюк Зірка Захарівна —
 за книгу «Казочки-кудасюстики».
 2007 р.

Малик Галина Миколаївна —
 за книгу «Вуйко Йой і Лидиє».
 2008 р.

«Велика ілюстрована енциклопедія України»,
Гаврош Олександр Діолович —
 за книгу «Пригоди трьох славного розбійника Північ».
 «100 казок» Т. 2. — збірка,
 видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».
 2009 р.

Малик Галина Миколаївна —
 за книгу «Принцеса Мішель і король Грифайки».

Рутківський Володимир Григорович —
 за книгу «Джурі-характерники».
«Український космос»,
 видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».
 2010 р.

Дерманський Олександр Степанович —
 за книгу «Чудове Чудовисько в країні Жаківськ».

**«Океанологія. Правдивий звіт про подорож
 на «Наутилусі»**,
Рутківський Володимир Григорович —
 за книгу «Джурі і підводний човен».
 2011 р.

Горняк Марина —
 за книгу «Леся Українка і я».
Горняк Марина —
 за книгу «Княгиня Ольга і я».
Левецька Віта, Катіна Тетяна —
 за книгу «Тарас Шевченко і я».
Левецька Віта —
 за книгу «Степан Бандера і я».
Малик Галина Миколаївна —
 за книжку «Незвичайна книжка».
Рутківський Володимир Григорович —
 за книги «Сині Води». Кн. 1, 2.
Ручай Ганна —
 за книгу «Іван Мазепа і я».
Савка Мар'яна Орестівна —
 за книгу «Казка про Старого Лева».
 2012 р.

«Енциклопедія винаходів і відкриттів»,
Прасолов Максим —
 за книгу «Дарюнок. Анталійська гостролі».
«100 казок», Т. 3. — збірка,
 видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».
 2013 р.

Коновенко Олексій —
 «Українська міфологія та культурна спадщина».
Прохасько Мар'яна, Прохасько Тарас —
 за книгу «Хто зробить соні».

Рутківський Володимир Григорович — за книгу «Потерчата».

2014 р.

Денисенко Анастасія —

за книгу «Мій маленький Київ. Маршрут № 1».

Оксеник (Іванюк) Сергій Семенович —

за книгу «Лісом, небом, водою».

Франко Іван Якович — за книгу «Фарбований Ліс».

КОНКУРС КНИЖКА РОКУ ВВС-У НОМІНАЦІЇ «ДІТЯЧА КНИЖКА РОКУ ВВС...»

2011 р.

Рутківський Володимир Григорович —

за трилогію «Сині Води».

2012 р.

Воронина (Вороніна) Леся —

за книгу «Там де Товариство Богунів та Брекунів».

2013 р.

Прохасько Мар'яна, Прохасько Тарас —

за книгу «Хто зробить сніг».

2014 р.

Штанко Катерина Володимирівна —

за книгу «Дракон, вперед!».

2015 р. (довлий список)

Альошичова Анастасія —

за книгу «Пані Фалка і чарівний колосся».

Аренас (Пузія) Володимир —

за книгу «Парок із драконів кисток».

Бачинський Андрій —

за книгу «140 децибелів тиші».

Вдовиченко Галина Костянтинівна —

за книгу «36 і 6 котів».

Лушевська Оксана Василівна —

за книгу «Мені не потрапили

до «Книги рекордів Гіннеса».

Матіяш Давіда —

за книгу «Марта з вулиці Святого Миколая».

Прохасько Мар'яна, Прохасько Тарас —

за книгу «Як зрозуміти козу».

Сіяника Антон —

за книгу «Івасик Телевояк».

«РЕЙТИНГ КРИТИКА: НАЙКРАЩІ ДІТЯЧІ ТА ПІДЛІТКОВІ КНИЖКИ РОКУ» (ЗАПЧАТКОВАНО 2014 р.)

2014 р.

Аренас (Пузія) Володимир —

за книгу «Душ-ида».

Бабкіна Катерина Богданівна —

за книгу «Гарбузовий рік».

Власюк Олександр —

за книгу «Казки Лірика Сашка».

Кирпа Галина Миколаївна —

за книгу «Скільки? How many?».

Лушевська Оксана Василівна —

за книгу «Про кіла».

Прохасько Мар'яна, Прохасько Тарас —

за книгу «Куди зникло море».

МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС ДІТЯЧОЇ КНИЖКИ «BOLOGNA RAGAZZI AWARDS»

(у рамках міжнародного щорічного ярмарку дитячої книжки Bologna Children's Book Fair, Болонья)

2014 р.

Романишин Романа, Лєсів Андрій —

за книгу «Зроби і мовчи зерніта»

(відзнака за інноваційний дебют «Opera Prima»).

2015 р.

Романишин Романа, Лєсів Андрій —

за книгу «Війна, що змінила Рондо» (співвідзнака журі у категорії «Нові горизонти»).

МІЖНАРОДНИЙ КАТАЛОГ «БІЛІ КРУКІ» (The White Ravens) (зкладають щоріку фахівці Міжнародної бібліотеки для дітей та юнацтва у Мюнхені)

2010 р.

Козова Олена —

за книгу «Пратські історії».

2011 р.

Голобородько Василь Іванович —

за книжку «Вршів пова рукавичка».

2012 р.

«Рукавичка» —

народна казка у оформленні Аграфки.

Савка Мар'яна Орестівна —

за книжку «Казка про Старого Лева».

2013 р.

Андрусак Іван Михайлович —

за книгу «Всім днів із життя Бурдука».

«Ріпка» — народна казка у оформленні Аграфки.

2014 р.

Прохасько Мар'яна, Прохасько Тарас —

за книжку «Хто зробить сніг».

Скіба Роман —

за книжку «Із життя зирки слів».

Українка Леся —

«Лісова пісня» у оформленні П. Дорошечко.

2015 р.

Денисенко Анастасія —

за книгу «Мій маленький Київ. Маршрут № 1».

Романишин Романа, Лєсів Андрій —

за книгу «Війна, що змінила Рондо».

«КОРОНАЦІЯ СЛОВА»

Міжнародний літературний конкурс романів, п'єс, кіносценаріїв, пісенної лірики та творів для дітей

2010 р.

Савчук Людмила Павлівна —

за твір «Цікава абетка» (діплом).

2011 р.

Гаврош Олександр Долович —

за п'єсу «Цірк Івана Силія».

Грабовський Микола —

за пісенну лірику «Я у мамі пам'ятаю».

Драгун Ю. Ю. —

за книжку «Горнято доброти».

Зубченко Олександр —

за книжку «Перемігачи долю».

Лінов Каріна —

за пісенну лірику «Равлик».

Пасічник Наталія Іванівна —

за книжку «Терезка з Маріїної пенери».

Радущинська Оксана Петрівна —

за книжку «Зелені дні».

або Чарівні русалчині корали».

Чаїров Євген —

за кіносценарій «Острів здичавілих свиней».

2012 р.

Андрієнко Віктор, Писемний Ігор —

за кіносценарій «Карпатський кролик».

Бердт (Бердута) Валентин Корейович —

за книжку «Все починається в тринадцять».

Вдовиченко Галина Костянтинівна —

за книжку «Літа негарних шкарпеток».

Кукоба В'ячеслав — за пісенну лірику «Рік».

Радущинська Оксана Петрівна —

за твір «Грибок-господарник».

Слоньовська Ольга —

за книжку «Дівчина на кулі».

Цимбаліст Катерина —

за п'єсу «Лісова царина і Зорегляд».

2013 р.

- Бендаровська Алла** — за пісенну лірику «Усмішка матусі».
- Лана Ра** — за кіносценарій «Гудзи-Мудзи Королева Крайні Забулених Гудзика».
- Мельничук Богдан, Шулим Галина** — за п'єсу «Чотири червоні перлини».
- Фариняк Оршуля (Осійчук Ореста)** — за книжку «Айко, або Подорож до початку».
- Читай Володимир** — за п'єсу «Цап-цар».

2014 р.

- Васюк Юрій** — за кіносценарій «Комарик».
- Колінько Ольга** — за книжку «Вітри Великого Лугу».
- Мироненко Віктор** — за п'єсу «Казка про казку».
- Чайкіна Тамара** — за пісенну лірику «Жаб'яча мрія».

2015 р.

- Коршунєва Алена** — за книжку «Комп і компанія».
- Смільянець Марина** — за п'єсу «Крайна серйозність».
- Тарасова Ольга** — за кіносценарій «Ворашній день».
- Шенкарук Володимир** — за пісенну лірику «На старому горіщі».

**ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
НА КРАЩІ ПРОЗИ ТА ТВОРИ ДЛЯ ДІТЕЙ
«ЗОЛОТІЙ ЛЕЛЕКА»**

2007 р.

- Павленко Марієта Степанівна** — за книжку «Міколичин історі».
- Симчак Надія Вікторівна** — за книжку «Казки про нечисту силу».

2008 р.

- Андрусяк Іван Михайлович** — за книжку «Хто боляше Зайчиків».
- Гуменюк Надія Павлівна** — за книжку «Тамачія Княжко горин».
- Крижанівська Олена** — за книжку «Мідне сьєндр».

2009 р.

- Булах Катерина** — за книжку «Не все коту масляна».
- Ткачук Галина** — за книжку «Віюю до собаки».
- Чуйко Олег** — за книжку «Не-тинейджер».
- Штанко Катерина Володимирівна** — за книжку «Яскрава сонячна нін».

2010 р.

- Шмурикова-Гаврилук Ніна Миколаївна** — за книжку «Червоні сопліка» (II премія).

**ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
«НАЙКРАЩА КІВІГА УКРАЇНИ»
(НОМІНАЦІЯ «СВІТ ДИТИНСТВА»)**

2011 р.

- Вдовиченко Галина Костянтинівна** — за книжку «Миджові мидш».
- Діплом за III місце у номінації «Мистецтво друку».

**ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС НА КРАЩІ ТВОРИ
ДЛЯ ДІТЕЙ «КОРНІЧУВСЬКА ПРЕМІЯ»**

2013 р.

- Бондаренко Станіслав Григорович** — за вірші «Миджа хоскорьлий і толька-симгзюлька».

- Бордонєс Маргарита Іванівна** — за повість «Вітамінка добротли».
- Васильчук Віктор Борисович** — за оповідання «Лосєва поміста».
- Возієнов Микола Кирилович** — за вірші «Де спить сонєчко».
- Володарський Олександр Юхимович** — за п'єсу «Вредєвє Настя».
- Гончаров Олег Васильович** — за казку «Зоряєв».
- Корнієнко Тетяна Геннадівна** — за казку «Надстрєга».
- Круглик Михайло Семенович** — за мюзикл «И так мы будем жить в Одессе!».
- Луценко Марія Сергіївна** — за вірші «Эльфовє башня».
- Надємлинський Олексій Юрійович** — за казку «О маленькой ведьмочке, Коте Ученое и Лукоморье».
- Нестеренко Тамара Іванівна** — за повість «Приключения гуски Сани».
- Нікітінський Юрій Володимирович** — за казку «Дом дворников».

**МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС НА КРАЩІЙ ТВОР
ДЛЯ ДІТЕЙ «КОРНІЧУВСЬКА ПРЕМІЯ»**

2014 р.

- Бродяк Роман Ісаакович** — за вірші «В первий раз».
- Возієнов Микола Кирилович** — за вірші «Метелик-мореплавец».
- Гаврош Олександр Дюлович** — за твір «Сказання Сьєної Русі».
- Комєва Олена Борисівна** — за казку «Принцєссы такіє різєнє».
- Корольєк Ніна Іванівна** — за казку «Король птиц».
- Кузьменко Дмитро Вікторович** — за твір «Зоопарк із тарганєми».
- Мордовина Олена Володимирівна** — за твір «Прирак с Покровєки».
- Потоцький Ігор Іосипович** — за п'єсу «Малєнький принц».
- Сушєнкова Юлія Олександрівна** — за вірші «Лєра і мадєвєл».
- Черєп-Перєганєч Тетяна Павлівна** — за п'єсу «Вітерєць і Україна».
- Шєвєрдєна Анастасія Петрівна** — за твір «Крємєндєя цєстє».

2015 р.

- Аренєт Катєрина Олександрівна** — за твір «Дрєки-матєрє».
- Васильчук Віктор Борисович** — за п'єсу «Дивєвєни і пригоди самоплєки».
- Заржидєка Єліна Іванівна** — за повість «Это любовь... или Двадцать дней из жизни Гаврошиньєк».
- Зінченко Олена Василівна** — за п'єсу «Гордєсть Сєвєнєч».
- Качєн Анатолій Леонтійович** — за пролієну творчєсть.
- Кобзар Володимир Федорович** — за повість «Зєлєх фєлєки».
- Комєва Олена Борисівна** — за «Сєдєки из-под подушки».
- Кузьменко Дмитро Вікторович** — за казкову повість «Сєдєки о двєєчє из двєрє».
- Кукєнна Наталія Анатоліївна** — за цикл віршєв «Вєгон врємєчє».
- Марущєк Анатолій Петрович** — за вірші «Лєтєло лїтє в лїтєку».

Поліщук Кирило Миколайович — за сповідань «Дівчина, яка летала на Мсяці».

ВІДЗНАКА -ЗОЛОТИЙ ПИСЬМЕННИК УКРАЇНИ-
(серед письменників для дітей)
2012 р.

Нестайко Всеволод Зіновійович.

**РЕГІОНАЛЬНІ ТА ОБЛАСНІ ЛІТЕРАТУРНІ ПРЕМІЇ
ТА ВІДЗНАКИ КНИЖОК ДЛЯ ДІТЕЙ**

ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ

Обласна літературно-мистецька премія
імені Марка Вовчка
(письменники-лауреати, які пишуть для дітей)
2007 р.

Вітенко Олена Андріївна.

Сторожук Валентина Петрівна.

Яковенко Тетяна Василівна.

2012 р.

Приймачек Фаїна.

Подільська літературно-мистецька премія
«Кришталева вишня»

1998 р.

Подолиний Анатолій Мусійович.

2000 р.

Рабенчук Володимир Семенович.

2001 р.

Яковенко Тетяна Василівна.

2010 р.

Гарматюк Н. М.

Літературна премія імені Михайла Стелмаха
журналу «Вінницький край»

2008 р.

Яковенко Тетяна Василівна.

2010 р.

Сторожук Валентина Петрівна.

2012 р.

Кобець Василь Дмитрович.

ВОЛИНСЬКА ОБЛАСТЬ

Обласна літературно-мистецька премія імені родини Косачів
за книги для дітей

2013 р.

Струцюк Йосип Георгійович —

за книжку «Пригоди за всієї погоди».

Обласна літературно-мистецька премія
імені Апатангела Кримського

2014 р.

Горик Ніна Петрівна —

за книжки «Казочки і колосанки для Максима і Оксани».

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ

Обласна літературна премія
імені Валер'яна Пдмошляного

2004 р.

Прокопенко Ірина Миколаївна.

2010 р.

Девіль (Кравченко) Олександр.

2012 р.

Дружок Марія.

Обласна літературна премія імені І. Сокульського

2008 р.

Омельченко Олександр.

Обласна літературна премія імені Д. Кедрина

2009 р.

Стариков Олексій.

Дніпропетровська мистецька літературно-мистецька
премія імені П. Юрченка

2011 р.

Бідняк Григорій.

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

Обласний конкурс «Життя Др-Басу»,
номінація «Дітячя книга»

2005 р.

Хаткіна Марія Олександрівна —

за книгу «Листи до Тарасика»: подарок Україною у
листах до малого сина».

2006 р.

Герланець Валерій Ілліч (спеціальний диплом) —

за книгу «Оле-ка, Катруся та Милошу Безсмертний»: перші
п'єси.

Куц Павло Вікторович —

за книгу «Котівсяні»: літопис.

Хаткіна Марія Олександрівна —

за книгу «Ця, мій сину, твоя Україна»: подарок
у просторі та часі.

2007 р.

Герланець Валерій Ілліч (спеціальний диплом) —

за книгу «Лена, Катя і Милошу Безсмертний»: вибрані твори провідання.

2009 р.

Костира Іван Сергійович —

за книгу «Білі голуби дитинства».

2010 р.

«День Святого Николая»: антологія провідання донецьких письменників.

2012 р.

Герланець Валерій Іванович (автор).

Богдан В. М. (художник) —

за книгу «Художник з озер та інші веселі дачні історії».

2012 р.

ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ

Обласний конкурс «Краща книга року»

2010 р.

Пономаренко Марія Антонівна —

за книжку «Соняне крає — моя Україна»
(номінація «Мій край»).

2011 р.

Васильчук Віктор Борисович —

за книжку «Пригоди Снежики та його друзів»
(номінація «Світ очима дитинства»).

Зіновчук Марія —

за книжку «Шкільні світлички»
(спеціальний приз).

Пономаренко Марія Антонівна —

за книжку «Подружчю» (номінація «З глибини значень»).

Розбицька Марійка —

за книжку «Веселе сонечко»
(номінація «Кращий літературний дебют»).

2013 р.

Штатська Світлана Миколаївна —

за книжку «Жва сонет».

2014 р.

Пономаренко Марія Антонівна —

за книжку «Соняне заміччя».

Обласна премія «Ділова казка»

2009 р.

Пономаренко Марія Антонівна —

за творчість для дітей.

2011 р.

Комашня Ніна —

за книжки «Мелодія душі», «Сороченка на вірності»,
«Червоний кошач».

2012 р.

Павленко Марія — за книжку «Калинова сопліка».

2013 р.

Васильчук Віктор Борисович —

за книжку «Пригоди Снежики та його друзів».

2014 р.

Зіновчук Микола Миколайович — за творчі набутий в царині літератури для дітей.

2015 р.
Штатська Світлана Миколаївна —
за книжку «Ква-сонет».

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСТЬ

Обласна літературна премія ім. Ф. Погосяка
2003 р.

Жупанин Степан Ілліч —
за упорядкування і підтримку навчального посібника
з літературного краєзнавства «Верховинщина».

2005 р.

Салай Барбара Миколаївна —
за книжку «У гай зеленім» (угорською мовою).

Щіря Василь Васильович —
за книжку «Іван Сила і брати-розбійники».

2006 р.

Малек Галина Миколаївна —
за книжки «Сміятися заборонено»
та «Пригоди в зачарованому місті».

2007 р.

Певч Лідія Петрівна —
за книжки «Біла хатка на горбку», «Школяр-школярчик».

2008 р.

Малек Галина Миколаївна —
за збірку «Назви-найди пригоди Алі».

Ходячих Петро Михайлович —
за книжку «Там-и-тиця кагіцца Перуна».

2009 р.

Керита Христина Василівна —
за книжку «Ви чули про пима?».

Феденцинець Володимир Степанович —
за книжку «За котом і без кота».

2011 р.

Малек Галина Миколаївна —
за книжку «Назви-найди книжечка».

2013 р.

Гаврош Олександр Долович —
за книжку «Дідо-всесідо».

2014 р.

Щіря Василь Васильович —
за книжку «Там-и-тиця Смерекового замку».

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Міська премія ім. Івана Франка

2014 р.

Багірова Віра Михайлівна —
за книжки «Золота пазка», «Місто кохане моє»,
«Ми чекаємо Миколу».

Премія ім. Марійки Підгірянки

1995 р.

Гураль Андрій Іванович — за поезії про українську
мову для дітей, рідну землю, Україну.

2000 р.

Багірова Віра Михайлівна —
за книжку «Свята земля».

2003 р.

Чир Нестор — за книжку «Котичий обід».

2005 р.

Дорошенко Я. — за книжку «Васильятка».

2007 р.

Рудковський М. — за книжки для дітей та юнацтва,
публіцистику.

Премія Автономної Республіки Крим
у номінації «За роботу для дітей та юнацтва»

1995 р.

Фролова Валентина Сергіївна —
за роман «Ветри Боофор».

1996 р.

Ягупова Світлана Володимирівна —
за роботу у журналі «Кримуша».

1998 р.

Орлов Володимир Натанович —
за книжку «Приключення каштанчика» та інші збірки.

Білоусов Євген Васильович —
за серію книг «Історія Криму для дітей».

2000 р.

Мельников Іван Карпович —
за збірку «Ми не втручали повісток».

2001 р.

Колесніков Віктор Леонідович —
за книжку «Нескучная книжечка».

Огурцова Лідія Вікторівна —
за книжку «Дівочка і дельфін».

2003 р.

Печаткіна Галина Олександрівна —
за книжки «Ліки Тавриди», «Поезія, природа і лю-
бов», «Улиця мого дитинства», «Рибка для Парамона»,
«Домашній зоопарк».

2004 р.

Тимохіна Ольга Георгіївна —
за книжки «Волшебный Крым», «Мышка и книжечка»,
«Казки у вранку» та переклади українською мовою
творів кримських поетів.

2005 р.

Іванова Ольга Олександрівна —
за книжки «Осень, краса, музика і світ», «Улыбка на
ладони» та інші.

Сивельникова Любов Іллівна —
за книжки «Азбука кримських цветів», «Кто обитает
в Крыму», «Анютка», «Морок», «А лець растет» та ін.

2009 р.

Кілеся В'ячеслав Володимирович —
за книгу «Історія, розказаніе вчора».

Юрченко Михайло Володимирович —
за книжки для дітей (збірка, розмальовки, загадки).

Севастопольська міська літературна премія
імені Льва Толстого

1998 р.

Павень Людмила Михайлівна —
за книжки «Мальчик на белом коне», «Шерлок Холмс
из Севастополя».

2011 р.

Корнієнко Тетяна Геннадіївна —
за повість «Кімімара Светка Пилетичина».

Міжнародний фестиваль «Кримська Альгамбра».

2001 р.

Сірченко В. І. —
за оповідання-казку «На поліє Красного Клева».

2002 р.

Корнієнко Тетяна Геннадіївна —
диплом за оповідання «Кудь» за кращий твір для дітей.

Всеукраїнський конкурс
письменників-мариністів України

на кращий твір у жанрі «Мариністика для дітей»

2010 р.

Матвеева Л. В. — за оповідання «Старий якор».

Премія «Літературний Крим»

2013 р.

Ягупова Світлана Володимирівна —
у номінації «Дитячий письменник Криму-2013».

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ

Обласна премія імені Панаса Мирного

2006 р.

Нездойминого Валентина Яківна —
за книжки «Азбука на канікулах», «Від весни до весни».

2012 р.

Гриць Надія Іванівна.

2015 р.

Нечитайло Микола —
за книжку «Дітм про дтей війни».

Премія імені Леоніда Бразова

2015 р.

Сердюк Віктор Володимирович — за книжки «Чарівне скельце, або Подорож за сміливістю», «Тамничка радянськ подарунків»,
Премія імені Володимира Малика

2013 р.

Захарченко І. К. — за книжку «Забулена дорога»,
Павленко Марина — за книжку «Русалочка із 7-Б, або Прокляття роду Кулаківських».

2014 р.

Гриць Надія Іванівна — за книжку «Крилаті друзі»,
Нездоймиго Валентина Яківна — за книжку «Наша група «Теремок».

РІВНЕНЬСЬКА ОБЛАСТЬ

Премія у галузі дитячої літератури імені Леоніда Кулуща-Зінкева

2010 р.

Шморган Євген Іванович — за значний внесок у галузі дитячої літератури,
2011 р.

Солоневський Ростислав Тимофійович — за збірку «З-ий нашчик»,
Титченко Василь Григорович — за книжку «Горді левеня».

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ

Обласна премія у галузі культури (у номінації «Театр для дітей та юнацтва імені Івана Блажківича»)

2013 р.

Семеняк-Штангой Валентина — за книжку «Спитай у свого інгола».

2014 р.

Баліцька Марія Йосипівна — за книжки «Веселове диво», «Вшшіванка для Ісуса», «Марі-ччє колісани», «Пелюстки маминого щастя», «Душа бржіоли», «Мар'янині секрети».

ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ

Обласна літературна премія імені Василя Симоненка

2003 р.

Слабошлицький Михайло Федотович — за книгу «3 голосу нашої Кію».

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Чернігівська обласна премія імені Михайла Коцюбинського

1995 р.

Зуб Петро Григорович — за книжку «Початок дороги».

2013 р.

Сенцовський Володимир Іванович — за книжку «Глибина, повіта туманом»,
Сенцовський Володимир Іванович — за книжку «Лева під каштаном».

Обласна літературна премія імені Леоніда Глібова

2012 р.

Дяуба Сергій Вікторович — за книжку «Душа на облітні».

2012 р.

Бедрик Юрій Іванович — за книжку «Тютя Бегемота».

2013 р.

Буденний Василь Йосипович — за книжку «Вундеркінди з нашого під'яду».

Буденний Василь Йосипович — за книжку «Ряно-вранці на зорі».

Міжнародна літературна премія імені Миколи Гоголя «Триумф»

2014 р.

Шутько Л. — за книжку «Закон радості» (Італія),
Обласний конкурс «Краща книга року»

1999 р.

Дяуба Сергій Вікторович — за книжку «Краклуничек — кленовий бог».

2001 р.

Струтинський Василь Миколайович — за книжку «Тамничка каштаного міста».

2002 р.

Ткач Микола Михайлович — за книжку «Зимові сорозирі»,
Ульяницька Людмила Степанівна — за книжки «Веселі зарядки», «Лосеві кравчині».

2003 р.

Дяуба Сергій Вікторович — за книжку «Голки для краклуничка».

2004 р.

Бордонос Маргарита Іванівна — за книжку «Мишка-хвастунишка»,
Буденний Василь Йосипович — за книжку «У школі і вдома»,
Православні свята (упорядник Н. Трубіло),
Сокол Алла Володимирівна,

Конечна Олена Михайлівна — за книжку «Моя країна — Україна».

Сокол Алла Володимирівна — за книжку «Петрикові кан-кулі».

2005 р.

Гольцов Віталій Володимирович — за книжку «Воскрєєнтяко з кашкової торби»,
Конечна Олена Михайлівна — за книжку «Колійчичі мандрів»,
Сокол Алла Володимирівна — за книжку «Дірожня азбука малюткам»,
Сокол Алла Володимирівна,

Конечна Олена Михайлівна — за книжку «Етикет — це королівство і цкаво».

Сокол Алла Володимирівна — за книжку «Лосеві художники».

Ткач Михайло Михайлович — за книжку «Ласий ведмідь».

Цє — серйозно: аудіокассети (упорядник О. Лукаш).

2007 р.

Ткач Михайло Михайлович — за книжку «Анота».

2008 р.

Ткач Михайло Михайлович — за книжку «Свято весни».

2009 р.

Пакалюк Тетяна Павлина — за книжку «Про вперту Аноту і смену отруту»,
Пакалюк Тетяна Павлина — за книжку «Рядо зустріча діток наш веселий дитсадок»,
Сенцовський Володимир Іванович — за книжку «Народження Ісуса»,
Штанга О. — за книжку «Прокідайтесь, діти, сонечку радити».

2010 р.

Араамасова-Калена Л. В. — за книжку «Лилека, або Кулаківська одсєєє».

Пакалюк Тетяна Павлина — за книжку «Не хочі читати».

2011 р.

Бордонос Маргарита Іванівна — за книжку «Кожна пригода — до мудрості дорога»,
Карпенко Любов — за книжку «Кіца Пуца»,
Лопата А. І. — за книжку «Хлопці з Оборі»,
Пакалюк Тетяна Павлина — за книжку «Розмова про мову»,
Сенцовський Володимир Іванович — за книжку «Гришки».

Сенцовський Володимир Іванович — за книжку «Казки з місячного режана».

2013 р.

Пакалюк Тетяна Іванівна — за книжку «Тамничка старого Сєднєва». Ч. 1, 2.

Ткач Л. — за книжку «Істи хочі і лежати».

Шутько Л. — за книжку «Закон радості» (Італія).

2014 р.

Бордонос Маргарита Іванівна — за книжку «Фруктові цікавинки для кожної дитинки»,
Пакалюк Тетяна Іванівна — за книжку «Моя душа».

Благословенна буду, моя незаймана дівчице Десно...

До 60-річчя повісті О. Довженка
«Зачарована Десна»

ОСАДЧА Юля,

провідний методист відділу науково-методичної роботи
та бібліотечного маркетингу
Національної бібліотеки України для дітей

... **У** це було схожим на сон.
Чи на маячіння на грані сну,
дійсності та уяви: коли
не знаєш, чи насправді усе
відбувається, чи ні...
У страшній суміші вибухів,
крику та стогону раптово
вчувалося kleпання коси,
до звичних запахів московської
квартири долучався запах
деснянської води та скошеного
сіна, а у безсонні ночі ніби
вчувався голос прадіда
Тараса: «Цить, Сашку, не плач,
от поїдемо на Десну, накасимо
сіну, наваримо каші...».

І він знову опинявся у просторі старої хати; не завжди це повернення було радісним, тому що раз-один раз почути батьківське голосіння-пліч над трунами братів («Сини мої, сини, дітки мої, соловейчики»), то материну пісню, теж схожу на плач... і пам'ять нещадно перекидала його у тільки-но звільнений Київ («Мамо, де батько? Нема?..»), то почула чорною гадюкою душити туга за рідною Україною і гірке передчуття, що не побачить він її більше, не побачить..., то дивилася тоскою чорними очима кінч із далекого-далекого дитинства — і в його очах він бачив усе темне, що було тоді, в тих роках... Але частіше все-таки спогляди були ніби оповиті світлом. З усмішкою згадував свій перший

«грих» та прокльони прабаби Марусі, з неюністю — схожого на Бога — діда Семена, батька, матір, і знову ж — з теплотою ностальгією та вічною любов'ю — Десну, Десну, Десну... Він не лише знав, а був глибоко впевнений, що ця любов буде з ним, доки віку, і переживе його самого...

«Зачаровану Десну» Олександр Петрович Довженко писав з 1942 по 1955 роки — понад десять років. Розпочав у дні страшного лихоліття, закінчив у рік смерті. Кажуть, дитинство згадують ті, хто скоро полишить цей світ. Невже це передчуття мучило Довженка стільки років? Певно, що так... І не дивно, зважаючи на час.

«Загинуло й щезло геть з лиця землі моє село не від води, а від воєни. І теж весною. Через пістоліття. В огні тес село згоріло на допомогі партизанам, і люди, хто не був убитий, кидалися в воду, охоплені полум'ям... Горів і я тоді в тім вогні, загибав усіма смертями людськими, звірячими, розлинями: палав, як дерево чи церква, гоїдався на шибеницях, розлітався прахом і димом од вибухів катастрофічних. З м'язів моїх і потрошених кісток варили мило в середині двадцятого століття. Шкіра моя йшла на палітурки і абажури для ламп, валилася на дорогах війни, вишукана важкими танками останньої війни людства. І сталося так, що я не стримався одного разу і, вигукуючи з полум'я бойові гасла й заккли до люті помсти ворогам, гукаю: «Болить мені, болить!».

Боли Довженкові увесь біль подрачків, болила жорстокість та несправедливість, болила уся Україна...

Він не ховався від того болю, але раз за разом повертався туди, у дитинство, на косовичку... У час, коли все навколо було чарівним. «Сидься, рибко», — і сидьється рибка. «Покотися, зірко», — котить-

ся. «Подайте голос, травин», — і озивається перелітка... Отак, лаяно, і народжується великий поет українського кіно. Він дивився в минуле, бачив його, немов на екрані ілюзії невисої, косовиці зілїту, колядки (взянку), і водночас дивився пророчим поглядом у майбутнє. І знов, тепер уже не в малого Сашка, а у свавого мудрого Довженка виваляли ті ж самі питання: чи на змїлі Десна (ї людська душа), чи збережемо ми все це для наступних поколінь? І хто ж ми є? Хохли? Чи такі козаки? Чи були козаками, а тепер «пільки звані і залишилися»?

Мріяв звісно про фїльм, але не судилося... «Зачарована Десна» знала вже після його смерті дружину Юлію Солнцева. У порівнянні з довженківськими фїльмами, картина, звісно, не лише програвала, але й від самого задуму залишилася дуже мало. Проте Десна виявилася тиою ж самою — зачарованою... І полонїла Юлію Іпполїтовну так само, як і її чоловіка, якого вона галко кохала усе життя. «Обїхали ми багато навколїшніх сіл, пропливли по красунї Деснї, побували на старому її руслі, на лузі, де в Десну впадає Сейм. Одним словом — в усіх місцях, про які згадує у своїй повістї Довженко. І дійсно: яка неповторна червона краса! І нем арозумїливими стають, як сказав сам автор, його «непереможне бажання... усвідомити свою природу на ранній досвідчї зорї колї самїх її перелїтїк джерал. І першї радощї, і вболївання, і чери перших захоплень дїтячїк...».

Збереглася й розповідь головного кїнооператора Олександра Темерїна про найкращї моменти зїомос: «Для вїдтворення на екранї сцени про повїнь на Великдень недалеко від Соснїчї в заплаві ріки Убїдї, притоки Десни, було побудовано декорацію великого села Загребелля з церквою. Одночасно з будівництвом декорацї чернїївськї гїдромелїоратори споруджували навколо величезну багатоклометрову дамбу з греблею і водразливом. Живописно-монтажний хїд сцени треба було передбачити і розвїхати заздалегїд, шоб, коли все буде готове, перекрити річку й залити побудовану декорацію водою, вїдтворити картину затопленого села. Коли все було готове, річку перекрили, і вода розлилася, вїдтворивши картину повнї на Деснї. Зймаючи

цї кадри стїхї, нам хотїлося якомога тонїше передати авторське бачення. За допомогою водоюцїдї, споруджених на дамбї затопленого села у послїдненї з вїтродуванням і потужними бризками вїд пожежних рукавїв, нам вдалося вїдтворити на екранї цю розбухану стїхїю народного лиха».

Стародавнї слов'яни вїдчували живу душу у річках та озерах, якими так багато наша земля. Про Десну, Днїпрову сестрицю, було складено і піснї, і легенди. За однією з них, був колись у них батько — Лїман. Як вирости дїти, батько поблагословив їх у дорогу. Змовилися брат та сестра зустрїтися ранком. Десна любїла спати — і проспала вранїшню зорю, а Днїпроу проснувся з сонцем, порозвертав гори, порозчїщав гїрла і побїг стегами. Десна почувалася — аж брата немає. Вона тодї пустила ворона вперед і побїгла слїдом... Шр поверне Десна до Днїпрового гїрла, то він убїє — і подався далї. Багато разів Десна пїдвертала до Днїпра, багато разів повертав він убїє: тому такий і кручанїй. Чи довго билися, чи нї — Днїпро добїг до моря. Як почувла Десна од ворона, шр Днїпро далеко, — привалилася до брата і злилася з його гїрлами. Тепер вона тече лївою стороною, а Днїпро правою. Де є острови і скелї серед річки, там розходиться Днїпро з Десною. Коли явчий день, то вїдно, де Днїпро, а де Десна: в Днїпрї синя вода, а в Деснї — мов жовта...

З давнїх давнїв вважалося, шр деснянська вода є цїлющою. Цїй факт досї не можуть пояснити навіть ученї, адже хїмїчний склад води, у якїй багато йоду, і досї нерозгаданий. А може, свою таємницю Днїпрови сестра довірїла не вченому, а мїтїцю? Тому, хто навїки заховає у нїї цїє хлопчиком із великими зелїнами, вїдкритьши усьому свїтовї, очїма...

«Спасїбї тобі, Боже, шр дарував менї так много вже лїт. Шр не залиєш я досї вже сто разів, а живу і здїбнїй цїє творити. Життя мнїнас, кращї роки і кращї сили пішли на зло, на ненавїсть, на розпач і вїдчай, на боротьбу з марозтою та справжнїми ворогами українського народу. Проте благословенна будь, Десна, завжди, і нїнї, і довїки!»

У матеріалі використано ілюстрації В. Івахненка.

Так хто ж він, капітан Немо?

До 145-річчя роману Ж. Верна
«20000 льє під водою»

Немає жодного пригодницького твору без загадки і таємниці. За правилами жанру, вони так чи інакше розкриваються у фіналі. Романи Жуль Верна не є винятком. На 37-й паралелі знаходять капітана Гранта, шхуна-бріг «Пілгрим» із п'ятнадцятилітнім капітаном Джимом Сондром опиняється в Африці, а не в Америці завдяки підступам князя Негоро, врешті-решт і таємничий острів має свого покровителя. Але саме він, капітан Немо, один із найвідоміших героїв Жуль Верна, так і лишається загадкою — навіть тоді, коли прочитані обидві книги.

Вже будучи знаменитим, Жуль Верн зібрався: «Я бажав описати у своїх книгах весь світ». Хлопчиком він мало не втік із дому до Індії на шхуні «Коралі», але нічого з того не вийшло: невдахи-юногу повернули додому через кілька днів. Зворушений слізьми матері, Жуль урочисто пообіцяв ніколи у житті більше не подорожувати... прийнявши, поки він не виросте. І слово своє стримав. Проте, сидючи за письмовим столом, об'їздив у своїй уяві мало не весь світ, зазираючи туди, куди за його часів не мріяли навіть учені. Воістину у його душі завжди жив хлопчак. Той, що мріє дізнатися: «А що там, де небо сходиться із землею? А що там, за хмарами? А на дні морському?».

«Зазираючи» у океанські глибини Жуль Верну порадила французька письменниця Жорж Санд, яка товарищувала із видавцем Етьєннелем і високо цінувала перші романи великого мрійника: «П'ять тижнів на повітряній кулі» і «Подорож до центру Землі». Звісно, чому повинні заглибитися поза ува-

гою і підводні скарби Світового океану? Тим більше, що вже на початку XIX століття англійський інженер-винахідник Фултон представив проєкт підводного човна під назвою «Наутилус» (у перекладі з латинської — корабель). Закоханий у науку Жуль Верн, звісно, не міг цього не знати. Так що, незважаючи на те, що він передбачив чимало наукових відкриттів, честь «першовідкривача» підводного корабля належала все-таки не йому.

Але ким був насправді цей воістину таємничий капітан «Наутилуса», який представився своїм пасажиром майже так, як за тисячі років до нього гомерівський Одисей однокому циклопу? «Для вас я капітан Немо. — Капітан Нікто?». Може, Жуль Верн беріг його таємницю саме для наступного роману? Проте навіть «Таємничий острів», де Немо стає анонімним покровителем п'яти американських колоністів, при уважному прочитанні та співставленні обох творів лише заплутає справу.

Отже, справжній капітан Немо — це принц Даккар, палкий борець за незалежність своєї країни проти поневоловачки Англії. Повстання сипайв в Індії, чим ватажком він був, відбулося у 1857-1859 роках, перший раз у морях загадкове морське чудовисько помітили у 1865 році (тоді розпочинається дія роману «20000 льє під водою»), а вже через три роки відбувається зустріч капітана Немо із героями «Таємничого острова», де немінний капітан стверджує, що подорожує підводними світами вже понад тридцять років! Така розбіжність у датах нашої творчості, що біографія Немо-Дакара є притягнутою автором за вухо, спробою задіям числом пояснити читачам, хто насправді є капітаном «Наутилуса». А на сторінках попереднього роману розкриті чис-

лені ознаки, що Немо є людиною не східної, а саме європейської культури: у його салоні-музеї знаходяться картини великих художників Відродження і сучасності, у хвиліми дозволила він грати на піаніно-органі. Можна заперечити: мовляв, нічого дивного у цьому немає, бо ватажок повсталых силай виховувався у Європі. Але чим пояснити капітанову незворушність у розмові з професором Аронаксом про Індю та Англію, або той факт, що окарбами із дна моря він наділяє не повстанців-співітчинок, а жителів острова Крит. «Мос серце болить за поневоленых усього світу», — мовить капітан, нічим не виділяючи серед країн Батьківщину!

Можє, образ капітана Немо був задуманий автором як абстрактний символ боротьби проти світового зла? (Гарячий його супротивник Нед Ленд висловлює по-іншому: мовляв, він із країн негідчиків, а у них немає ніякої національності). І щоб відповісти на питання, хто є насправді капітан Немо, треба звернутися до тих часів, коли Жуль Верн писав про незвичайну морську подорож — «20000 льє під водою».

«Рік 1866 ознаменувався дивовижною подією, яку, імовірно пам'ятають ще багато хто. Мало того, що це незбагненне явище викликало усміяк чужки, які хвилювали жителів приморських міст і континентів, воно ще посягло тривогу і серед моряків. Купці, судновласники, капітани суден, шкєпики як у Європі, так і в Америці, моряки військового флоту всіх країн, навіть уряди різних держав Старого і Нового світу були стурбовані подією, що не піддавалася поясненню. Річ у тім, що багато кораблів спостєргали в морі якийсь довгий (він ще й фосфоресцював), веретєноподібний предмет, який значно перевершував кита як розмірами, так і швидкістю пересування».

Лише за два роки до того Європу хвилювала інша подія — не вигадана, а реальна: у 1863-1864 роках спалахнуло повстання Польщі проти Росії, яке викликало гаряче співчуття серед європейської (включаючи і французьку) інтелігенції. Про його жорстоке придушення поляків-ємігрантів у Франції розповідали подробиці, від яких кров стігала у жилах. Чи могло серце Жуля Верна, слов'янене гарячого співчуття до поневоленых усіх країн і народів, не відкнутися на таку подію? І у підтвердженні версії, що Немо був не Індусом, а поляком, знайдемо не один доказ: і портрет польського національного героя Теодора Костюшки на борту «Наутилуса», і переважно слов'янський склад матросів його екіпажу, і врешті, музичний інструмент, який прямо вказує на національність капітана Немо. Та й один із його полонених, професор Аронакс, замислюється: чи не брав участь загадочний капітан у політичному та соціальному русі недавніх років? Для читача — сучасника Жуля Верна — такий натик був більш ніж прозорим.

Виваєкс питанняє: для чого було Жулю Верну так замаскувати свого героя, а потім ще приписати йому зовсім не ту біографію?

А відповідь на поверхні: у Росії його твори мали такий же усміяк, як і на Батьківщині (задемо, що російською їх перекладав Марко Вовчок), і ризикувати своєю репутацією Жуль Верн не мав ніякого бажання. Існує версія, що останє слово у тому, щоб зробити капітана Немо повністю анонімним, мовив Етцель, але, певно, автор і сам розумів: якщо буде доля його видань у Москві або Санкт-Петербурзі, коли капітан Немо буде топати своїм «Наутилусом» військової кораблі російського флоту, примовляючи при цьому: «Ага! Корабель проклятої влади! Ти знаєш, хто я такий? Мені не потрібні барви твоєго прапора, щоб знати, чей ти Дукєй! Я покажу тобі колір мого прапора!».

...Але ось збїг долі: в екранізації роману «20000 льє під водою» капітана Немо зіграв актор польського походження — Владислав Дворжецький. І у полон до нього потрапили якраз два росіянина (професор Аронакс — Юрій Родіонов, слуга Консель — Михайло Конюєв) і українець (Нед Ленд — Володимир Талашко).

«Хлопчиком я зачитувався романами Жуля Верна, — задемо народній артист України Володимир Талашко, — як завжди, вночі, під ковдрою із ліхтариком — аж доки не вблаганє мама не відбирила у мене книєчку. А коли у 1974 році опинився на Одеській кіностудії і побачив на одній із кімнат надпис «Капітан Немо: знімальна група», то відчув... мабуть, те, що відчуєш би в дитинстві, якщо на місці знаємих дорослих териконів залюлюліли морський хвилі. І на якусь мить знову став дванадцятирічним хлопцем, якому пообідали диво. І постукав у двері — з жагучим бажанням такого дива. Отак я і став Недом Лендом, королем гарпунерів».

У цей образ я входив, може сказати, пристрасно. Диво підбирав собі костюм: не злітати, скільки годєн провів у костюмі, доки, нарешті, не знайшов для себе светр із налітниками. А от із гримом виявився справжній анекдот. Коли показав фотографії із пробі Слава Дворжецькому, той дєлікатно поцікавився: «І хто ж вигадав для тебе цей шрам на шкурі?». Я з гордістю відповів: «Сам». Інтелігентний Слава прямо сказав, що я дурень: мовляв, зіюмки будуть тривати майже рік, і «ти уяви, що буде з твоєм обличчям?». Дїєсно, довелося мало того, що годнями сидіти у гримерній, та й потім ще лікувати шкіру. Але результат був того вартий! Я бажав яєнілітше влітати на екран образ незламного і безстрашного гарпунера — не так бунтівника, а як людина, яка ряється на волю. І хоча між фільмом та книгою були суттєві відмінності, саме екранний Нед Ленд виявився найбільш близьким до євєвожого героя.

Наша акторська компанія виявилася воїною зірковою! Чого був вартий геніальний (не побоює

щого слова) Дворжецький; до речі, хоча за сюжетом ми і конфліктували, але саме на зйомках поодружилися, і дуже міцно. Внутрішньою, сучо лєнінградською інтелігентністю (тепер треба казати, певно: пєтерською), запам'ятався мені й наш профєсор Аронакс, Юра Родіонов: при ньому одразу забажалося повернутися до російської класики: до Пушкіна, Толстого, Чехова. Щодо Мишка Кононова (Консєля), то він назавжди залишився для мене найяскравішим актором. А ще поруч зі мною опинилася чарівна Маріанна Вертинська, пристрасний Олександр Пороховщєков, неповторний Володимир Басов... Одним словом, було у кого вчитися.

Знімали «Капітан Нємо» на трьохкутному вітрильнику — учбовому барку «Товариш». А підводні сцени — в акваріумі, через скло. Часи були не ті, ще зареда, про комп'ютерні спецєфекти ніхто і гадки не мав, але ж як знали! Через тридцять років діти в «Артеці», розбєщені тими ж спецєфектами, не відирвали очей від екрану, і вимагали від мене показати ще дві серії.

Та повернемося до «Товариша». На той час, його з повним правом можна було назвати плавучою кіностудією: усі морські фільми знімалися на його палубі. Не думано, що командування було від цього у захваті (адже світ суворой морської дисципліни мало схожий на наш, кіношний), проте стосунки між моряками і акторами були дуже теплими. І досі згадую, як ми жили в одній каюті з боцманом, як він мені подарував вітрило, і ночами, коли я, загорнувшись у цей стаксель чєк клєвер, виходив на палубу, страждаючи часом на морську хворобу, час від часу сплєчутливо перевіряв, чи я ще живий. А у хвилини просвітлення

пропонував: «Лєземо на щоглу!». Не міг же я відирати авторитет Недда Ленда! Підстрахєвуючи, боцман підіймався по вантах за мною, і коли я зупинився, рішуче підштовхував у п'яти. Навкрути була темна пєдана ніч, десь унизу, у безодні, зітхало Чорне море, і до зорек було легко дотягнутися рукою... Мрія романтика!

Рідко яка зйомка, особливо пригодницького фільму, трапляється без пригод. Випало і мені опинитися за бортом — як моєму герою. Трапилось це так. У штурм знімали ми сцену, коли, побачивши нерешлі таємничє чудєрисько, Недд Ленд стріляє у нього з гармати. Щось на цей раз сталося із гарматою. Поклали подвійну дозу пороку — а результату немає. Я став вимагати потрійну дозу, мене намагалися зупинити (мовляв, то вже ризик), але не був би я Неддом Лендом, якби не напоїв на своєму. Ну що ж — вистрілило сильно, але вогнем зачепило мою бороду. Лєпко увязти собі, скільки бди могло бути, якби на дерев'яну палубу впала хоча б іскра! І, недаром думачи, я стрибнув у море... Витягли мене за усіма правилами рятувальної науки (ото практика курсантам!), а от слова, що мені казали і капітан і режисєр, краще не повторювати.

...Ще довелося побувати на палубі «Товариша», коли знімали фільми «Бунтівний «Орієн» та «Дитина і море». І кожєн раз дивувався про себе: яка все ж таки примхлива і несподєвана доля! Чи міг я і думати у дитинстві, що потраплю у створєний Жулем Верном світ як його повноправний герой? Дєкувати моєй профєсії, я таки втїпив у життя мрію свого дитинства». ■

У матеріалі використано кадри із кінофільму «Капітан Нємо», Одєська кіностудія, 1975 р.

Безсмертному Піночкію — від вдячних читачів

До 135-річчя казки К. Коллоді «Піночкію»

Казка виникла з будь-чого. Було б тільки бажання — і от із снігу з'являється Снігуронька, своєї-фрукти створює власну країну, до жителів Цубуліно з друзям і ворогам, а якщо під руку трапляється соснове поле (італійською мовою *pine*) — із нього може виструпувати живого, хай і дерев'яного, чоловіка із довгим носом. Навіть двох, майже близнюків, і все-таки різних. Але якщо навіть у людей-близнюків бувають носики характерні, то що казати про літературних?

Читачем «Золотого ключика» Олексія Толстого відомий старший брат (чи близнюк) Буратіно, адже у передмові автор не приховував, що його книга — це перероблені на новий лад пригоди Піночкію. Правда, Толстой хитрував: не міг він у дитинстві читати казку Карло Коллоді, бо італійської мови тоді не знав, а російською її перекладали тоді, коли він уже був дорослим. І після появи Буратіно його італійським побратим залишився ніби у тіні. А проте у себе на національним героєм.

Виступуючи із Піночкію власного Буратіно, Олексій Толстой не приховував ім'я свого літературного попередника: недарма на сторінках його казки з'являвся шарманщик Тато Карло. Справдиво: прізвище Карло Коллоді — Лоренціні, а професія — актор не шарманщик. Народився Карло Лоренціні у Флоренції, у небагатій багатодітній родині. Батьки бажали, щоб він став священником, але Карло став борцем за незалежність Італії, а згодом він почав писати гострі сатиричні статті й навіть видавав власний журнал. Свій псевдонім Коллоді взяв після виходу досить-таки скандального роману — щоб не

викликати негативні реакції критиків на свої твори. З цього факту можна зробити висновок, що сатирикам і революціонерам зазвичай довелося важко: тільки й роботи, що викривати вади суспільства та намагатися його змінити (воістину *Sciafia trud!*). Можна, краще спробувати змінити людську натуру? А це найлегше зробити, коли діти ще малі...

Одного чудового дня редактор «Газети для дітей» Фердинандо Мартіні (зробимо припущення, що він був другом неблаганного сатирика) запропонував Карло Коллоді написати щось про дітей. Можливо, якийсь писемчик трохи розв'язується, та й юнак італійців і розважить, і навчить доброму. І ввечері 7 червня 1880 року Коллоді написав перші слова: «Бує собі колись... — Король! — випунуть одразу мої маленькі читачі. Ні, малята, ви помилилися. Бує собі колись дерев'яний цурпалок. То було не якась там диво дивне, а зовнішній-ське собі полінко». Отак з'явився на світ кумедний дерев'яний чоловічок із довгим носом — і з першої миті свого народження почав потрапляти у різні пригоди. «Тато Карло, навіть не помітив, як проминула ніч — так захопила його власноруч написана історія. Нарешті Піночкію безславно закінчив своє коротке життя: підступні Кіт і Лисичка повісили його на дереві. Жорстоко? Але не можна ж бути таким дурником, лідером і неслухавцем башкетником! Діти повинні знати, що ці вади до добра не приводять!

Здавалось, що на цьому історія про Піночкію закінчиться. Проте сонні діти у листках до газети почали вимагати оживити героя і написати продовження його пригод. Зважте «це!» звучало не один раз, коли Карло Коллоді ставив крапку і відкладав перо. Чи зневажила він цього дерев'яного шабана, який не давав йому спокою, чи, навпаки, не солоднувався славою — невідомо. А тим часом дівчачка з блискитим волоссям перетворилася на дорослу Фею, гігантська акула спершу про-

ковнула старого Джеллетто, а потім і Пінюкю. У Країні Розав'я Пінюкю потрапив до в'язниці, а в Країні Розав'я став вільником. Врешті-решт автор стомився ганятися із Пінюкю — і зробив із нього просто-таки взірць для досліджень дітей. І у 1883 році нарешті вийшла книга «Пригоди Пінюкю. Історія дерев'яної ляльки» з ілюстраціями художника Енріко Манзаніні, яка на початок ХХ століття нарахувала близько півтисячі видань.

Чим дерев'яний хлопчик приваб до душі дітей? Не дивлячись на те, що Пінюкю постійно вилушався, брався, тівав із дому, легко піддавався поганому впливу, його полюбили за дитячу безпосередність, за здатність визнавати свої помилки, за те, що він любив і батька, і Фею, врешті, за прагнення стати людиною. Перезавантажена мораллю (у душі дитячої літератури тих часів) казка перетворилася на захоплюючу авантюру історію! І шлях ослондівця дерев'яної ляльки виявився зовсім не казковим: раз, два, три — помех чарівної палички — і ось вам хлопчик із мільям обличчям та каштановими кучерями! Ні, щоб стати людиною Пінюкю доводилося не раз помирати і воскресати, проливати гіркі сльози, втрачати і знехотити батька та Фею. І незважаючи на те, що у книзі моралізує кожний другий персонаж, не виключаючи і Пінюкю, проте його головними вчителями були не нотації, а голод і злида, зіткнення із нечесними людьми. Важко стати людиною, безліч спокус і труднощів на цьому шляху. І багато зусиль треба докласти, щоб перемогти своє «дерев'яно-себелюбство».

Версія, що у Пінюкю був прототип, з'явилася не так давно. Недалеко від місця поховання Карло Коллоді англійські та італійські емігранти знайшли могилу із надписом «Санчес Пінюкю». Співставили дати — і виявилось, що Санчес був сучасником Коллоді. Для того, щоб дивитися про неказкового Пінюкю, довелося не лише пошукати у архівах, але й навіть провести експедицію. Отак по шматочках і склали реальну історію, яка могла б стати не менш захоплюючою, ніж казка. Від народження реальний Пінюкю був карликом, але це не збільшило його від військової служби. П'ятнадцять років служив він полковим барабанщиком, а з війни повернувся без рук і ніг, з покличенням

безносим обличчям. Але доля виявилася до нього прихильною: лікар Карло Бестульджі зробив для Санчеса дерев'яні протези і своєрідний дерев'яний ніс-перетягну замість справжнього. І колишній барабанщик, схожий більше на ляльку-маріонетку, підкорював театральну сцену діти, доти під час одного із номерів не загнув унеслідрж тремля голови. Проте казка живе за своїми законами, навіть якщо її автор уже давно покинув цей світ. 60-річний італійський мільйонер Федеріко Бертола вживав у містечку Коллоді стару вилу, де за легендою була написана історія Пінюкю, і відкрив у ній Музей мрії, присвячений улюбленій книзі свого дитинства. Серед 5 тисяч томів у бібліотеці Національного фонду Карло Коллоді переклади «Пінюкю» різними мовами світу налічують більшу половину — три тисячі (за даними ЮНЕСКО, історію дерев'яної ляльки перекладали 87 мовами, а театральних вистав та екранізацій налічується близько 400). По всій Італії славляться ресторани «Чорноній Рак», у якому колись вечеряли Пінюкю та шхерці Кіт і Люція, під такою ж назвою виходить італійський журнал кулінарного мистецтва. Зображення довгоногого чоловічка стало товарним знаком Італії. А літературні переробки і продовження «Пінюкю» літературознавці налічують близько 27! у різних країнах та у різні часи Пінюкю потрапляв у нові пригоди: в Японії на нього чекала зустріч із драконом, в Англії з'явився Пінюкю — член Лейбористської партії, під час Другої світової війни на після неї довгоногий нещаслив став фашистом (на жаль) і скаутом. А героя дівочеюого мультика Пінюкю називали втіленням американської порядності. І, звісно, не варто забувати його брата-близнюка Буратіно. Величезною популярністю серед юних італійців-дітей користується парк Пінюкю, що розкинувся біля токанського містечка Паше, на Балійшівці гіслеманька. Саме там скульптор Еміліо Греко унівав дерев'яну ляльку та Фею із блискотливим волоссям. На пам'ятнику викарбувано напис: «Безсмертному Пінюкю — вдячні читачі від чотирьох до сямидцяти років».

У матеріалі використано ілюстрації художника Л. Марай

Вікторина

1. Кому першому потрапило до рук чарівне поліно?
(Майстру Віані; Джеллетто; директору лялькового театру).
2. Кому належать слова: «Горе тим дітям, що бунтують проти батьків і здружують із дому. Тяжко їм доведеться в житті, і рано чи пізно вони покажуть про це».
(Джувелло; Фея; Царівну).
3. Що продав Джеллетто, щоб купити Пінюкю бумер?
(Калелюк; чоботи; куртку).
4. Кого врятував Пінюкю від загибелі у ляльковому театрі?
(Арлекіно; Полішменік; Геро).
5. Ким нестражд був Дачинка з блискотливим волоссям?
(Фею; ляльку; злою відьмою).
6. Як зміни відбувалися з Пінюкю, коли він брався?
(У нього випадало волосся; виростав ніс; з'являлися осліні вуха).
7. У якій країні Пінюкю потрапив до в'язниці?
(Країна Розав'я, Острів Трудолюбивих Бджіл; Країна Дурнів).
8. На кого перетворився Пінюкю у Країні Розав'я?
(Ж; Віллок; Дельфіні).
9. Де Пінюкю знайшов свого батька?
(У морі; у лісі; у горах).
10. Скільки сльоз віддав Пінюкю для Феї.
(2; 40; 100).
11. Яке заповітне бажання здійснилося у житті Пінюкю?
(Здружився з Фею; розбагатів; став людиною).

Книжкові новинки Національної бібліотеки України для дітей

Кращі видання українських видавництв, одержані
бібліотекою у четвертому кварталі 2015 року

Дошкільнятам та дітям молодшого шкільного віку

- 1 **Андрусяк І.** Чупакабра та інші зайчики. Усе солодкий сад / І. Андрусяк; намалувала М. Кошулінська. – Вид. 2-ге, допов. – Київ : Фонтан казок, 2015. – 48 с. : іл. – (Добрі вірші).
- 2 **Винник Т.** Відлуння нашої хати : [казк. повість] / Т. Винник; худож. К. Коляджен. – Чернівці : Букрек, 2015. – 65 с. : іл.
- 3 **Винник Ю.** Чеберячки Гопля і Піпля : [казки] / Ю. Винник, Ю. Пилипчатина ; іл. Ю. Пилипчатіної; худож. оформ. В. М. Карасик. – Харків : Фолио, 2015. – 23 с. : іл. – (Дітячий світ).
- 4 **Винник Ю.** Перекладенець : [казки] / Ю. Винник, Ю. Пилипчатина ; іл. Ю. Пилипчатіної; худож. оформ. В. М. Карасик. – Харків : Фолио, 2015. – 23 с. : іл. – (Дітячий світ).
- 5 **Гуменюк Н.** Манюня і Маршпан : оповідання для дітей / Н. Гуменюк ; іл. А. П. Гуцало; обкл. Т. Й. Крачанько. – Луцьк : Твердина, 2015. – 106 с. : іл.
- 6 **Луньова Т.** Зайнятко У : казка / Т. Горьдіт; худож. Я. П. Кернер-Вернер. – Київ : Веселка, 2015. – 62 с. : іл.
- 7 **МакДоналд М.** Джуді Муді : повість / М. МакДоналд; пер. з англ. Н. Ясіновської; іл. П. Рейналдса. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 135 с. : іл.
- 8 **Найдич Н.** Музичні казки / Н. Найдич; худож. Н. Корнюса, О. Тихонюк; післямова В. Кулик. – Київ : Веселка, 2015. – 103 с. : іл.
Добірка казок про те, як музика допомагає краще зрозуміти себе, подолати свою невпевненість, стати мудрішим і добрішим.
- 9 **Недін Л.** Передчуття свята : казки та оповідки, вірші і пісні / Л. Недін; передм. Й. С. Фидлика; іл. С. Грамм, С. О. Гордійчук; муз. тексти Л. Й. Левченко (Бутуханової). – Київ : Кривіця, 2015. – 159 с. : іл.
- 10 **Нопола Т.** Сірі та снігова людина / Т. Нопола; пер. з рос. М. Чемерис; іл. М. Лідман. – Харків : ПЕТ, 2015. – 29 с. : іл.
- 11 **Нопола Т.** Сірі та жавицький малюк / Т. Нопола; пер. з рос. В. Немешкало; іл. М. Лідман. – Харків : ПЕТ, 2015. – 20 с. : іл.
Серія пригодницьких оповідань відомої фінської дитячої письменниці.
- 12 **Росіцький Р.** Киця-мандринця зі старого двору : для дошк. та мол. шк. віку / Р. Росіцький; іл. авт. – Київ : АБІАЗ, 2015. – 46 с. : іл.
Авторські казки про тварин.

Дітям середнього та старшого шкільного віку

- 1 **Егелани Т.** Тасмачія катакомб : роман / Т. Егелани ; пер. з норв. Н. Іванчук ; обкл. О. Йорич. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 235 с. : іл.
Пригодницький роман для підлітків.
- 2 **Івасько М.** Яловокус : роман / М. Івасько. – Брустурів : Дискурсус, 2014. – 260 с.
Гостросюжетний роман, присвячений темі страждання і можливостям людської психіки його пережити.
- 3 **Капранов В.** Веселих свят! : укр. рік / Брати Капранови, Д. Капранов ; [упоряд.] Я. Музиченко, Я. Левчук ; худож. О. Костенко, О. Львівна, О. Куандрова [та ін.]. – Київ : Зелений Пес, 2014. – 103 с. : іл.
У книзі йдеться про головні українські свята – історію, традиції, прикмети, ритуали, також вміщено пісні з нотами, рецепти святкових страв, ігри та забави, рукописи зі схемами.
- 4 **Караваєвська О.** Стильна книжка для павлової / О. Караваєвська ; намал. А. Стефурак. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 139 с. : іл.
Книга відкриє секрети моди та стилю, допоможе сформувати власний імідж.
- 5 **Ковтун А.** Вода й вогонь в українських легендах та віруваннях / А. Ковтун ; упоряд., передм. авт. ; фото В. Говорухи [та ін.]. – Вид. 1-е. – Київ : Успіх і кар'єра, 2015. – 143 с. : іл.
- 6 **Малетич Н.** Щоденник Ельфи / Н. Малетич ; іл. А. та Д. Нечевські. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 175 с. : іл.
Оповідання із життя сучасних дітей.
- 7 **Матіяш Д.** День сніговика : повість / Д. Матіяш ; іл. Н. Пастушенко. – Брустурів : Дискурсус, 2014. – 223 с. : іл.
Антиутопічна психологічно-філософська повість для підлітків, в якій Добро перемагає Зло.
- 8 **Старк У.** Дуваки і зануди : роман / У. Старк ; пер. зі швед. Г. Кирпа ; обкл. К. Саровщук. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 156 с. : іл.
Пригодницький роман популярного шведського письменника, автора понад 30 творів, більшість яких перекладено 25 мовами світу.
- 9 **Терещук Г.** Шептицький від А до Я / Г. Терещук, О. Думанська ; граф. опрац. Р. Романчишин, А. Лесів. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – [71] с. : іл., фотоіл.
Книга – своєрідна абетка, яка відкриє великого митрополита, оповідає про його рід, формування його як людини і духовного наставника сучасників.

Вихователям, батькам, учителям

- 1 **Орел Л.** Українська родина : обряди і традиції / Л. Орел. – Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 2015. – 512 с.
Етнографічні нариси, наукові розвідки, польові дослідження про родинно-побутові звичаї та обряди українського народу.
- 2 **Сніжко М.** Симоненкові світлячки / М. Сніжко. – Черкаси : ІнтролігаTOP, 2015. – 212 с.
Спогади та роздуми про поета Василя Симоненка.

Список підготували:

Красножон В. – завідувач відділу довгостроково-інформаційного обслуговування НБУ для дітей;
Загоруйко Н. – завідувач відділу комплектування фонду НБУ для дітей.

